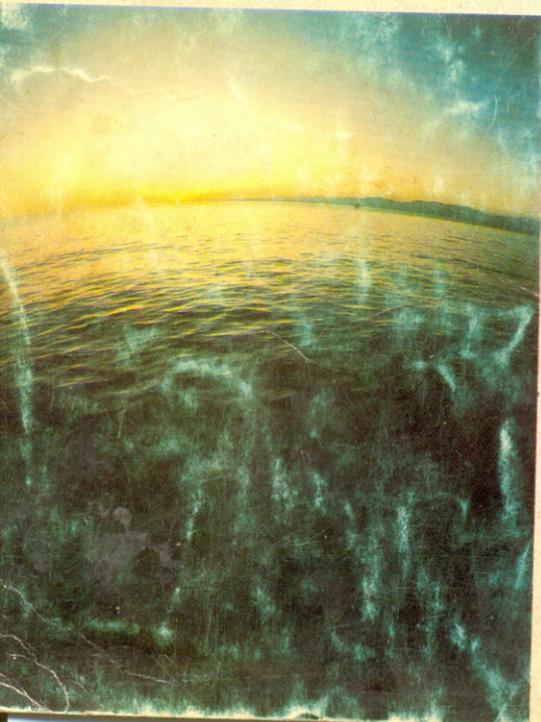

پشتو پورکي

شيخ ایاز

شیخ ایاز

8
677
458

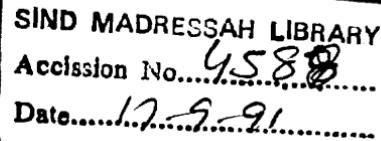
پُرٹھ لہ پُور سخنگی

(شاعری)

شیخ ایاز

نیو فیلڈس پبلیکیشنز
تنبو ولی محمد، حیدرآباد سندھ.
1990 ع

نیو فیلدس پبلیکیشنز جو کتاب نمبر ھک سو ائمہ
 چانیندڑ
 نیو فیلدس پبلیکیشنز
 تندرو ولی محمد، حیدرآباد، سندھ۔
 چینندر
 نیو فیمس پرنٹنگ پریس
 ہوم اسٹیڈ ہال چاڑھی، حیدرآباد۔

طارق کل
 نومبر 1990ع
 قیمت

170/- ریا

(سب حق یہ واسطہ قائد)

PATAN THO POOR KARE (Poetry) written by: SHAIKH AYAZ.
 Published by New Fields Publications, Tando Wali Mohammed,
 Hyderabad Sindh Pakistan. First Edition October 1982. Second
 Edition October 1990. Price Per Copy Rs. 50/-

من کتاب، جو پھرین ایدیشن آئٹوبر 1982ع میں سپرا پبلیکیشنز
 ملوفان شایع ہیو ہو۔

التساب

يوصى شاهين جي نالي
ذيهي منهنجي ذيه جا، مائهو ميكهه ملار
— شيخ اياز

ناشر طرفان

شيخ اياز هے هند لکي تو :

مون شاعريءَ کي ترڪ ڪيو هو

پر اي ڏاتارا

تون منهنجا ڏوڏا پچي

منهنجون مئيون کولين تو

تون مونکي ايتری ڏات ڏين تو

جو آها مان پُڪے ۾ جھلي به نتو سکھان.

— اڄ اها سوري ڏات، سوري ڏاهب، سميتجي، هن ڪتاب

”هن تو پور ڪري“ جي روپ ۾ ظاهر ٿئي ٿي. ڪيڏي نم خوشيه

(ب)

جي گالهه آهي جو سند جي شاعريه جي آسمان تي آكم ٿنا آهن،
ڪيئي منڈل منڈلها آهن، يقينا ودا وسکارا ٿيندا، اهڙا وسکارا،
جي هن کان اڳ شايد نئي ٿيا هجن.

ٿري نظمن تي مشتمل هي بي مثال ڪتاب، شيخ اياز جي
سچي زندگي جي تجربن چان، مطالعي ۽ مشاهدي جو نجرو آهي،
جنھن ه زندگي جي مختلف تدرن تي، شاعرائي انداز ه روشني وڌل
آهي — وطن، آزادي، غلامي، جنگ، امن، مذهب، وحدت،
ڪشت، اشتراكيت، پيار ۽ نفتر — مطلب ته زندگي
۽ زندگي جي مختلف فلسفن، نثارين ۽ رجحانن جي چندوچاڻ ڪني
ويشي آهي. هي هڪ ڪتاب نه، بلڪے ڪيئي ڪتاب آهن. علم ۽
فلسي جي دنيا جو هڪ عظيم ترين شاهڪار، جڏهن به دنيا جي
ٻهن ٻولين ه ترجمو ٿيو، تڏهن هن ڪتاب کي عالي، ادب ه
مٿاهون، بلڪے تمام مٿاهون لکيو ويندو.

هن ڪتاب جي مطالعي کان پوه، شيخ اياز جي سوروي
شاعري وڌيڪ اثرائي انداز ه پڙهي ۽ ہروڙي ويندي.

هي شخص، جو چائي ٿو ته، اسان سڀ فاني آهيون، اوچتي
لڪے لڪے جو سيني کي انتظار ڪرڻ گهري، مтан ائين ٿئي
جو آيل مهمان موئي وھي. ان ڪيفيت کي اورانگهڻ جي باوجود
هي لکي رهيو آهي، پنهنجي ڌنوئي جي اجا ڌلوي رهيو آهي، اُتر
واسئن. نتو چاهي ۽ نه ئي کيس سج لهن جو بپ آهي. هن ڪتاب
کان پوه، ٻن ڇڻ پچاڻ، دنيا جو سفرنامو، سندس آتمركتا ۽ هڪ
ناول زير تصنيف ائس، واقعي عقاب ٿڪبا نه آهن ۽ نه ئي
پورٽها ٿيندا آهن.

(ت)

هي سچو ليڪڪ، سچو تخليلقار، ڏيئه جسو ڏڪ چائي ٿو،
 هيٺ ڏنل تحرير لکڻ وقت، هن ضرور پليي پونه لاءِ نڙڪ
 وهايا هوندا :

”پٽائي جنت جي جھروڪي وٽ اهي ڀئُو
 تمر فقير به هن جي پڻيان آيو ۽ ادب مان
 هن کان پڻيانين، ”سانين، ڇا ٿا سوچيو؟
 پٽائي ۽ جواب ڏنو :

”تمرا مان سوچيان ٿو تم
 ڇا اسان پٽهار
 ٿر جي ڪنهن سائي پٽهار جا پلڙا
 ”نسبي نه سگهنديسين؟“

هي ڪتاب نه فقط شاعري آهي، علم آهي، ادب آهي، پر
 نينهن جو نشون نياپو آهي، پره ڦئي ۽ جو پيغام آهي، من اندر
 جون ڳالهيون آهن — آهي ڳالهيون، جن جي ٻڌن لاءِ سچي دل
 ۽ آجرو من گهرجي .

ڪراچي، ۲۲ سپتٽمبر ۱۹۸۲

مَارِ نَهْ تَازِيْ، آذَارْ نَهْ سَانُونْ
مِيَانْ باهُو، اسَانْ آبِي آذَنْ هَارِيْ
— سُلْطَانْ باهُو

پیچ پنی ئے جو سُهاوٹو سمو آهي ،
اک جون نیریون قلّتیون هوا ھر لدّی لمی رهیون آهن ।

ڪیتری ئے نہ آڪند سان
ڪیتری ئے نہ آڪیر سان

بُٹ جون اکتیون بادلن کي ڏسی رهیون آهن !

هن گھڙی ئے .
انهن جو روپ
انهن جو رنگ

ڪھڙو نه میڻو لڳی رهیو آهي !
ڪیر چائی تم انهن جي نس نس ھر
وهم جھڙی ڪوڙاڻ پريل آهي !

કેહર્યિ ને આત આહી!

મનહંગી જીપ

તોહર જી શાખ વાંગર સુકી વાંગી આહી!

હન બુટ ત્યિ બુંદ બે તે ને ત્યિ વસ્યિ!

કેહર્યિ ને આત આહી!

રોડ્ડ ચેન મ્ર લિકી વિન્નો આહી,

તાર્ઝો મરી ક્પિ વિબો આહી,

એ કોવિલ?

કોવિલ ને જાનાન કેહર્યિ દિસ મ્ર વિજી નક્તી આહી!

ફંક્ટ હી ગ્રેજેહુન ડિન્ડી કી કાંઈ રહ્યિન આન,

આનન જી બુક ત્યિ ને ત્યિ લન્ની!

(۳)

[پتن ٿو ٻور ڪري]

پُسی ۽ جا گپاڙها گل
 آفق ۾ ڏمندا رهيا —
 سارو ڏينهن
 نتهن آس ۾
 ڪانوَ جي اڪ ٿي نڪتي
 پر پُسی ۽ جا گپاڙها گل
 آفق ۾ ڏمندا رهيا .
 هائي مانجههي ٿي وئي آهي
 ڪانگيرا 'ڪان' 'ڪان' سان گونجي رهيا آهن
 ۽ هُو ساميون شفق ۾ سارو آسمان
 پُسی ۽ جا گپاڙها گل ٿي ويو آهي .

—

فڪار

ڪنهن به سماج سان

ڏميدار نه آهي،

سواء آن جي

جو هُن جي تخيل ه آهي؛

ڪل جي خوشبو

ڪنهن سان به ڏميدار نه آهي

سواء

پشور چي

مور ڪنهن لاء به نه نچندو آهي

سواء

گهنگهور گهنا جي،

ي ڪوئي به آزاد ٻنيجي

جه، ۾ گهور لاء

ر ڦندو نه ڏئي ويو آهي.

هيءه ڪوڙي آگ آهي
 جا منهنجي ڪنڌ جي ڪوئلي کي
 جلائي، جرڪائي ٿي؛
 ۽ جلڏهن اوچتو آن جا آلا
 ٿڙکي، ٿڙي پون ٿا
 تڏهن منهنجي سنگيت
 چندن جي چرڪندڙ وٺ وانگر
 توداونون پنهنجون انيڪ ٻانهون ٿيلائي ٿي،
 ۽ اهو نه ٿي چائني
 تم تون آنويءه آگ کان سواءه ڪجهه به نه آهين
 جا مون ۾ ٻري رهي آهي،
 آجهامي آجهامي
 وري وري ٻري رهي آهي.

چارڻ ڪان وڌيڪ
 اهي ڄي چان ڪنهن ڪي هوندي
 ته ۾
 چارڻ ڪان اڳ ه مرندو آهي
 ه ڳون
 تند ڏان وڌيڪ ٻايدار آهن،
 پر ڪڏهن ڪڏهن
 ۾
 چارڻ ڄي چهن تي ئي هوندو آهي
 ته عن جون آشگريون
 موت جي پنجي ه مروڙجي وينديون آهن
 ۽ انهن مان
 ڇنگ چڏائنجي
 ڪري پوندو آهي
 ۽ سنگيت اذوري رهجي ويندي آهي.

[پણ તો રદ્ કરી] (૨)

જહરકી આકિરી લાએ
કુક ચુંબિ રહી આહી
ઉંઘાબ જહેરપ ડૉય નિરગ્યી ક્રી ચિરી તાર્યા
રહ્યા આહીને
કુંડિલ તાર્યા નાર્યા ની કુકી રહી આહી,
જદ્ધન સ્થિતી આકિરી હો મુંની નંદ કંદા
તદ્ધન પન પન જી તર્ઝનંદ દલ હો
ફુલ કુંડિલ જી કુક રહ્યા વિનંદિ.

હિરત આહી
જી તું ચુંબિન
તમ સન્ધેંગ્યિ શું હો રોણી રિયાદહ આહી
અન કરી
અન હો ફક્રિ ગ્હરાયી ગ્ફત આહી.
પ્રિયા,
દોહો ગ્હરો ને બે હોનદો આહી
તદ્ધન બે ગ્નિરો લેંગનદો આહી.
પ્ર ચુલંડિયા, ચાલાંક ડિનંદિયા નદ્યા જી રોણી ડ્સી,
અહો વિસ્રિ વિનદો આહી
તમ આન હો કાંયી ગ્હરાયી બે આહી.

رات લોયિ આહી
 ચ હ્રિ રહ્યિ આહી
 જાગ્ક - જલ્યિ જોત!
 મનેન્યિ કિર હ્પાક ડ્યા
 નંદ માન ચ્રક હ્રિ
 પનેન્યિ માન જી તન ક્રિ
 ચ્ક્રિયન દ્વાર રહ્યિ આહી.
 ચ માન એહા તાનીન લક્યિ રહ્યિ આહીએન,
 મનેન્યિ નંદા કર્ત્રિયન હ્પન્નિયન
 એનીન જ્યેસ્ક્યિ આયો આહે
 જીએન સારી દ્વિન્ધન જી પૂરહ્યિ કાન પોથે
 કંન્ધન મર્ડુર જી ચ્યાલ્દે
 ગ્રંભૂર્યિ. ગ્રંભૂર્યિ જી હ્યેમાન જ્યેસ્ક્યિ એચ્યિ.

(۹)

[پتش ٿو پور ڪري]

منهنچا چهر

پونجی

کٺلی رهيا آهن،

کڻلی

پونجی رهيا آهن،

۽ ائين نند جا وار گسائي گسائي

مان ايجا تائين لکي رشيو آهيان،

۽ مون کي ائين لڳي رهيو آهي،

تم ذات آهو ديشو آهي

جننهنجو تيل

ڪڏهن به نه کپتو آهي،

تم ذات آهو زنجير آهي

جو جنم جنم جي

ڪڙيءَ ڪڙيءَ مان جڙيو آهي

۽ ڪائي آدجيگاد جي آگ

دُکي دُکي

اوچتو جي جي جولا مان ٿاني پوي ٿي

۽ لونءَ لونءَ جو لاوا

پني پني تي پكتجي وڃي ٿوا

تم موت

فقط

نالو آهي

ذات جي آجهامي وڃن جو.

هنَّ لَيِّ بَذِي وَلَيِّ آيَا ۽ كِيس چِيائون، ”تون دُوهِي آهين،
تو پِيار جو نانُه ورتُو آهي.“

هنَّ جَسْمٌ تِي پِيل زِنجِيرَنَّ كِي زور سان ڇڪِي دَئِي،
رَزَّ كَمِي، ”مان دُوهِي نِم آهيان، مان دُوهِي نِم آهيان،
مان عن دُور جو پِيغَبر آهيان.“

هو دَنَدِ ٿِيُّو ڪلَش لَگَا ۽ هن جي زبان ڪپِي
ٿِيُّو ڪيائون.

انهِيَّهَ كِي ڪيئي سال گذرِي ويا.

اچ هُو ساڳِيَّهَ جاءِ تِي هِي ڪِنِينَ كِي بَذِي وَلَيِّ آيَا
۽ هنَّ كِي چِيائون، ”تون دُوهِي آهين، تون پِيار جو
نَانُه به نِم تُو وَلَيِن؛ تون اسان جي پِيغَبرَ دِي به
نم تُو، جِيئِن!“

اَيِّن چُويِّ خصِي و دَنَدِ ڪرِيائون ۽ هن جي
سان ڪپِي ٿِيُّو ڪيائون.

(۱۱)

[پણ તો પૂર કરી

હિ કિરાજી યર તિ કિર વિન્દુ આહી?
 કિર્ણો ને મોહેઠુ આહી હિ કનોનો, કન - ચિર!
 હિ કટાન જો કાપ્ત્રી આહી!
 એર્યિ, હિ મનેન મુન માન કદ્યિ આકાસ
 ઢાનેન થીન ચો ઢ્યિ રહ્યો આહી?
 હિ ત્થા સાહમ ચો તો પ્રી?
 એર્યિ, એર્યિ, હિ ચા કરી રહ્યો આહી!
 હન પનેન્ઝો કિર્ણો યિયી દિન્દ ર ચો ચ્યાંતી ક્યા?
 હિ પનેન્ઝો કિર્ણો રતો વિસ ચો ત્યારી રહ્યો આહી?
 હિ પનેન્ઝોન જ્ઞાનોન ચો તો ચેની?
 દસ! દસ! હન જો કન્ફુ દરત્યે તિ દાના દાના ત્યિ વિઓ!
 હો પનેન્ઝી ગ્યાંયી જી ગ્યાંની પંતી રહ્યો આહી!
 તરસ, તરસ કાપ્ત્રી, હિ ચા તો કરીન?
 તરસ! ઓ ... તુન ... તુન તે પ્યાંતી આહીન!
 સાચીન, તોકી ચા ત્યા આહી!

(ગાલ્બ જી મ્યાર ત્યિ)

ગાલ્બ! ગાલ્બ!
 માન પનેન્ઝો અન્યાન આહીન,
 દસ, માન તો લાએ કટાન કન્હી આબો આહીન!
 આંત્યી, મુન વાં ગ્યાંલ્યાએ!

پتن تو پور کري]

(۱۲)

تو چيو هونم ،
 ”بلبل متی جي مت آهي
 چ قمری نفس آهي رنگ جو !
 ڪنهن جيري جلي جو نشان
 ڪپڙو آهي دانهن کان سوا!“ (۱)
 غالب ! غالبا!

مان تنهنجي عظمت اڳيان سر جه ڪایان تو .
 هر ٻڌاء تم تو طاقت اڳيان سر ڪيئن جه ڪایو هو?
 حق مغارت ڪريشي
 ٿون عجب آزاد مرد هئين (۲)
 هر

تو اهي قصيدا ڪيئن لکيا ها!
 تو ڏات جا اهي ڏنپ ڪيئن سما ها!
 چ شو سمرا
 تنهنجي لالج جون ليٿائيون،
 چ هو وظيفنا

جن جو تصور ئي منهنجي لونه لونه ڪانداري رهيو هو
 چا سڀه گري تنهنجي عزت جو ذريعو هئي؟ (۳)
 چا هو تنهنجي عزت افزائي جا اهل هئا؟
 شاعر!
 عظيم شاعر!

تو اندو ڪيئن وساريو
 تم سارو اقتدار متی جي مت آهي،
 ...ري ديات رنگ جو نفس آهي،

[پش تو هور ڪري]

(۱۳)

فقط ناله' نارسا ه' ئي تنهنجي نجات آهي!

تو اهو ڪيئن وساريyo

تم هر جابر

سي کان زياده

شاعر کان ڏڪندو آهي؟

تم شعر ۾ اهو جلال آهي

جو هي ستون، هي فصيل

هي محراب، هي منبر

هي قصر، هي ايوان

سي داعي ڊير ڪري سگنندو آهي!

مون کي دعا ڪر، غالب

تم جيستائين منهنجا هت قلم ڪيا وڃن

تيستائين منينجو قلم

جب و ستم جي هر قوت کان

نهنجي ڙلت جو انتقام

وئندو رهي.

(۱) بليل ڪف خاڪستر و قمری قفس رنگ

جز ناله نشان جگر سوخته کيا ہے

(۲) حق مغفرت ڪرنے عجب آزاد تھا

(۳) سوپشت سے ہے پيشم آبا سپه گر

کم شاعري ذريعه عزت نهين مجھئ

پڻ ٿو پور ڪري [

(۱۸)

گوئئي جي هڪ ڪردار چيو،
”اي شير! منهنجو خير ٿيڻه.“
”مان چئي رهيو آهيائ،
”اي خير! منهنجو شير ٿيڻه.“

تون مون کان پڻجي رهيو آهيئ،
”تون دعرييو آهيئ چا؟“
”مان
هن رنگبرنگي ڪيئين ڏانهن،
جو منهنجي را بيل جي ڪونڊيءُ
ڏانڊيءُ ٿي چڙهي رهيو آهي،
پيار سان نهاري رهيو آهيائ.
شайд تون سمعجهي سگهئين
تم منهنجي اها نهار
تنھنجي سوال جو جواب آهي!

તો ચિંબુ،

”માન તનેન્હાજુ પાણ આહીએન, મુન ક્રિ એ માની ડ્રી!“
મુન સાદ ગ્રી હ પંડી હ ત્યા માની તુ ઢાન્હન વડાની તે
તો પંડી ત્યા મુન કાન કસી વરત્યા.“

તો ચિંબુ،

”માન તનેન્હાજુ પાણ આહીએન, મુન ક્રિ એ પાની ડ્રી!“
હ મુન તુ ઢાન્હન પ્રિયા હ પાની વડાયો તે તો પ્રિયા ત્યા
મુન કાન કસી વરત્યા.
તુન ઢાડો હેઠિન,

અન કરી તો મુન ક્રિ ખાલી પંડી હ પ્રિયા બે મુનાની ને ઢાની.
માન હાની સુચ્ચિ રહ્યા આહીએન તે,
”દશુની પાંચી હ જી અહ્રામ હ એચી
દલ જો કૃબુ દાહેન્દી આહી.“

ای سنڌا!

مان سیزرا نه آهیان
 ۽ تون قلیو پطررا نه آهیں،
 لر ٻوہ به اسان پنهی جي محبت
 هڪ پشی کان وڌيڪے
 دل جي حڪومت سان آهي،
 ۽ جي منهنجي موت کان پوه
 ڪوئي به
 دل جي حڪومت جي حفاظت لاه
 جان ڏئي سگهي،
 تم تون
 آن سان محبت ڪري سگھين ٿي
 ۽ ضرور ڪڄانء.

آوي تپي رهي آهي،
آوي تپي رهي آهي.
موچي سوچي گهڙا ڙاعيو
پڪا

اڳي ڪان پڪا گهڙا !
شاید وري ڪا سُٺڻي اجي !
شاید وري هي پار چنگ چوا وچن لڳن !

تون ميون کي گهڙو ڏئي،
مون ڪان پچي رهيو آهين،
”چئو، اجا ڳائيندين؟“
ڻ منهنجن گيت
منهنجيون ات - ڪاوڙيل اکين مان نپو ڏئي
پنهنجا وا گهم نک
تنهنجي تر گهٽ تي ڪپائي چڏيا آهن
مهڪن آهي تم مان پوسانجي مران
پر منهنجا گيت
تنهنجن ستن پيرهين سان
منهنجو پلئه ڪندا رهندا .

—
وا گهم نک - وا گهم جا نهن

بئش ٿو ہور ڪري]

(۱۸)

اي شاعرا
 فقط لفظ
 ڪونلا آهن؛
 تون آنهن جا ڏير لڳائيندين
 تلّههن به تنهنجي سٽ سٽ
 سڀانادي هر رهڻدي؟
 سچ ئي آها آگ آهي
 جا هر لفظ کي
 امر جو تي ڏئي تي،
 ه جنهن جي لهس
 لونه لونه تائين پهچي تي.
 سچ خدا آهي
 ه خدا
 هن ساريء ڪائنات ه
 تنهها هوندي به
 تنهائي محسوس نه ڪندو آهي

જદ્દેન ઝલ્મ વડી વિન્દો આહી
તદ્દેન શાશુર કી તમિલ જો સહારો વંશો પુન્દો આહી
તમિલ શાશુરી જી જર્હ આહી.
તમિલ આહો ન્યાબ આહી

જન્હેન માન ફેટ

શાશુર જી એકિન જી આગ બ્રંદી ન્યેર એન્દી આહી.
તું ચા તો સ્મજ્ઞીન ?
ચા માન કાની પ્રીત જી ક્ષેત્રાની દહ્રાની રહ્યો આહિન ?
આ તે સંદર્ભ

સ્વીન શાશુર દહ્રાની વિય
ઓ સ્સેની જી ચુની જી
લિંગ લિંગ વર્હાની વિય;
એ આનેન જોન કાફ્યોન
ડાંગા ડાંગા ત્યિ ચુંક્યોન આને,
એ આનેન જા બિય
વેચ જી કન્થિ સારી ચાંગા આને.
તું વિન્દ વિન્દ જો વિન્દો હેચી
તે માન તોકી ડિકારિયાન

تم هي ڀنيور جي رات مون لاء تمثيل آهي،
هي ڏونگر جو ڏمر به مون لاء تمثيل آهي،
۽ هو ڪيچ

جنخن ٿي منهنجهو جي ۾ جان فدا آهي
سو به مون لاء تمثيل آهي؛
۽ منهنجي شاعري
سسائي ۽ جي ٻرانئي ۽ چني ۽ جي ليڙ نه آهي،
آن لاه
کنهنجي جو نشون جو ڙو آهي.

مان اهو پڙهي
تم پشاني ۽
ينهنجهو پورو ڪلام
پاڻي ۽ هر ارڙهي چلديو هو
تم سان عوام آن ڏي سهنجي نه سگهي،
عن کي چئي رهيو آهيان،
”منهنجا مرشد! ”
بنهنجي هن گستاخ مُرید جي
ممت تم ڏس!
”تم ڏس! ”

ڪوڙ سان ڪتڪ سان هجي
تم به ڪوڙ هيٺو آهي،

جا سچ

ڪڏهن به سنگي ۽ سائي ۽ جو
وهيءو نه رهيو آهي،

۽ تنهنجو شعر

جيڙا به جڙاو ڪري

پر جي تنهنجين اڪين ه

آها چهي نه ئي چركي

جا سچ

من جي ڪوڙاري ه ڦوڪيندو آهي
تم آهو شعر

تهنجين پئلين جو بيتل آهي

۽ تنهنجين مائڪين ه

آها مئيا ڪڏهن به نه ايندي

جا سچي سون ه چركندي آهي .

تون ياد ڪجانه،
 سنڌ سند
 هنجي سوت کان پوءِ
 جي ڪلڌنخه
 ئي ڪهن جو شر
 زنده رهلو
 تم آهو اقيق آسریو هوندو
 جيئش
 محمد حي
 هـ غسل ڪيڻ کنان ٻوه
 هـ فصل
 آن جي چوٽ مان
 خود هـ خود آسریو آيتدو آهي

જા

તુન

કુઝે ક્લ

પોકણ ને તો ચાહીન?

મસ્નદ વિઘ્યે આયી

ઓ પર્દીખી પોપ્ટ

ાંન વારા આહેન.

જા

તુન

કન્દન ત્ય

ડિયે પંચૂરિયન ડસ્યિ

ાયત્રો માયોસ ત્ય વિયો આહીન

જો

તુન

ક્લ બોકણ ને તો ચાહીન!

منهنجى ذات !
 ذاتى ئى ئى !
 مان تنهنجى چانىت سان
 پنهنجو سر تىكرايى رهيو آهيان
 بىر تون اجان
 در نم ئى كولىن !
 دىس، منهنجون مالھائون
 مرجھائىجي رهيون آهن !
 چا آنھن جى سېگىت
 تنهنجى جھروكى مان
 تو تائىن نم بەھتى ؟
 مون نوان فوان گىت سوچيا
 تم شايد آنھن مان كۈنى
 توکىي پىند اھى،
 بىر تون اجا در نم ئى كولىن !
 دىس، هو
 منهھن اندىري ھ پويون چىند
 مونتى مۇركىي رهيو آھى ؟
 يە چان پرھم جا پكىي آئىدا
 يە مون كىي دىسى 'چون' 'چون' كىندا،
 تنهنجى چانىت تى متوركىي
 چىند اچى ويندى،

اي مٿي ۽ جي مُٹ !
تو ه اهو جذبو،
اهو جولان ڪٿان آيو؟

چڏهن تون بست جي باڪ هر قتي ڦائي پوين ٿي
تلڏهن هزارها مگرا، موئيا ۽ ڪيتڪيون پکيڙي چڙين ٿي
۽ پنهنجي سڀنڌ

ڏسائڻ دس ٿهلهائي چڙين ٿي؛
۽ جڏهن آسوءَ جي رات ه
پنهنجي ڏيڪاوَ تي اهيں ٿي
تلڏهن هو نيرو آڪاس
ڪروڙين ڪتبون جرڪائي،

پنهنجي جوت پسائي ٿو.

۽ جي ڪنهن انسان جي دل ه
ڪر موزي آئين ٿي،

تم آن مان ڪيشي گيت؛
ڪڏهن ڪتبون،
ڪڏهن ڪيتڪيون
ٿي نڪرن ٿا

جن سان سارو چڳ چرڪي پوي ٿو،
۽ پنهنجي سڀنڌ جي سمند ه
ڪيشي صديون

چولين تي ڇاندو رهي ٿو.

مان

શકૂર ને આહિાન;

મુન ક્રી પન્થિંગી મુત લાએ

હે સાદી સુડી ત્શબીધ આહી —

જીમણ પૂરી ડીનેન જી પટ કોહે કાન પ્રો

હે બી ગ્રહ સ્રદ્ધાર

ટેક હ ચકનાહોર

રસ્તી તી

પાસી કાન સ્વેચ્છા પુન્દો આહી

એ પુનીલ દ્રિયોન એ દ્રવાઝા

ઓઝન મુકાનન જોન

અંડ્યોન એકિયોન

હન કી ડ્યી ને સ્કેન્ડ્યોન આહે,

એ

હે મુકાન કાન ઓઝો

ચન્દ્ર

હન તી પન્થિંગી એ ચાંદ્બોકી એ જો

સ્કેન વજ્હી ચાંદ્યન્દો આહી.

تون گل تي ڪين تو لکي سگهين
جڏهن هن ابهم جو
مڪڻو مرجهايل آهي !

هي چڙهه چڙهه چڳون
هي لڀڙ لڀڙ لئا،
هي اجهي کان ستوا انسان،

توکي ياد نه تا اهن
جڏهن تنهنجي ذات
آسمان ڏانهن آدمي تي !

مان ميعان تو نه
حسن، جوانی، محبت
زندگي، موت
اژل، ابد

شعر جا ابدی موضوع آهن
۽ تون آنهن تي لکي
پاڻ کي زنده چاوید ڪري سگهندين،
۽ ان لاء وقت گهوجي
۽ ان ڪري

توکي ترتي جي دك لاء وقت نه آهي؛
هر جي تون
هن معصوم جي اک مان

ھے ڈو لڑکے آگھی سگھین،

جي تون

هن ظالمر جي هت مان تلوار کسي سگھين

يا هن مظلوم جي پُسٹی گ تي کري

وار پاٹ تي سهي وھين؛

۽ جي تون

سیني جي جيئش جي حق لاء

پنهنجي جيئش جي حق تان هت کشين،

تم شايد تون گعنام مرین

۽ هڪ عظيم شاعر نم ٿي سگھين

پرس

هڪ عظيم انسان ضرور ٿيندين؟

۽ ٻڌڻ!

خدا جي دل

ھے پِالو آهي

جنھن تي

عظيم شاعر جي زندگي

فقط چتسالي ڪري سگھندي آهي

پرس

عظيم انسان جو موت

آن ۾ ابد تائيں

آبدار موئين وانگر جرڪندو رخندو آهي.

નિયત તે પણનું મતી જી મુશ્ક
 હન સારી માન્દાન હ મલી વજણી આહી.
 કિટરી ને વસ્ત આહી એન્હી ક્હલાવ હ !
 જન્ડરી જી એક ન્કાર જી એરકા ક્યાડી ને એજાઈ આહી !
 ડર્ટી જી સાચી હન કાન
 આકાસ જી સુનહરી કર્ણી તાનીન,
 કોણી સમન્દ આહી
 જો સ્દાનીન
 સરજી રહ્યો આહી
 પ્રજી રહ્યો આહી
 ગ્રજી રહ્યો આહી,
 પ્રેર્ણ બે ને ક્ષાન ક્ષાન્તો આહી
 આ ને ક્યાદાનેન વજી રહ્યો આહી
 આન જી એકાની હ
 તનેનું આલાદ
 તો લાં ગ્ફાનું ને આહી.

હી હે
સદ્ગી કાન જિયા એમ આહી;

સજ પેચીન
તે સદ્ગી આહા લોય આહી
જા કન્હન કન્હન હે જિ
મોત્યી મોત્યી માન જીંન્ડી આહી;
જિ તું સદ્ગી કા જાસંગ કન્દ્યિ
પે કી દોકો દીન્દિન
તે ને તું હે કી પાંચી સ્કન્ધન્દિન
+ ને સદ્ગી કી.

ન્યા જિ હે હ
જા સાહી આહી
આન હ હે જો હેલ્લો
સદ્ગી કાન યારી આહી.

હે હો પ્રીતમ આહી
જો સ્વાદીન સ્રુદ્ધ આહી
+ હી આદ્જેંકાદ જો જીદુર જીબ્દુ

તું ચા કન્દ્યિ !
આન જિ ચેંક ચેંક હ
મસાન જિ રક આહી
+ સદ્ગીન જિ સ્રાંડ !
એ ક્લાકાર !

કલા

પલ જી હરિતમા આહી
 એ આન જી અરતા
 આનહેણ પલ જો હેગાણ આહી
 જન્મન જો સાથ દીન લાએ
 તુક્કી
 સર જી સ્ત દીઢી પોયા.

ચંદ નૃપકી રહ્યો આહી,
 જન્મન એ
 મનેનુંજી માસ જી બુની બુની રજી રહી આહી
 સ્તરન જોન ચંદ્રગુણ તથાલ્યિ વિદુન આન.
 એ રાગ્ય જા રત - વરના દિયુટા !
 તુન હન ચદિન કાન બક્કિયો રહ્યો આહીને
 આ
 મનેનુંજો હલદાન સ્વિસ્કાર કર .

گوڙيال جا ڪاندا

وقت کي ٻه لتون هئي

ڀيهجي ويا آهن،

۽ وقت

انهي ٿا غلام وانگر

چُب ٿي ويو آهي

بنهن ڪي

پتو ۾

آقا جو ڪوڙا

سچ لڳندو آهي،

۽ پنهنجو سچ

ڪوڙا لڳندو آهي.

منهنجا پُست!

منهنجي موت ڪان پوع

جڏهن آها تلواار

جا منهنجي گردن ٿي ڪري هجي،

ڦشي پوي

تلڏهن منهنجي جlad ڪي

منهنجو خون

بغشى چڏجان.

ڏاٽ آها ڪامئي ڏائش آهي جا هڪ وار
تنهنجو هانءُ ڪڍي وئي تم توکي وري
موڏائي نه ڏيندي.

تون پنهنجي ڏاٽ ڏئي، ساري ڪائنات
ولين تم به تنهنجي جھولي خالي رهجي ويندي.
ڏاٽ اهو اوچن آهي جنهن جي سونهن بره
تي مدار نه ٿي رکي.

مون ڏاٽ جي و هي ڪاتي ه اوذر ڪڏهن به نه
ڏئي آهي

ڏاٽ جي پرک ۽ ڏاٽار جي پرک هر فرق آهي
ڏاٽ جي ڏڪار وقت جنهن وئ ڪجهه ڪلا
آهن، آهو آن کان سائٺ آهي جنهن کي
سُڪار ه ڪيمي ڪيج هجن.

اي محبو به!
توکان پوءِ
منهنجي دل ائين آهي
جيئن منھوري جي
ئوٹ پھاري
وبر لهي وڃن کان ٻوه.

બેશ્ટ હે

કુંજિ કનારી ત્યિ

જોન આફ આર્ક વિથી આહી (૧)

ય નદીએ હે નહારી રહી આહી.

ઓચ્તો હોએ

ક્રાની અનુભૂતિ તારી જો ઉસે (૨)

લારીન હે લારીન ડાસી ત્યિ

ય મનુન વરાયી હે કી ચોવિ ત્યિ

"હી બેશ્ટ એસન જી શહારત જો ઉયાચુ આહી

પ્ર મુન આહો બેશ્ટ ને ડાનો આહી

જો કનુન જાન્યિ જોન જી

સ્કીફ સીન્યિ ત્યિ સીર રક્યિ

હે જી ગ્રહની દાર વારન ત્યિ હે કીર્યની

મલનો આહી?

તો તે હીયી બેશ્ટ ડાના આહે

બ્રદાએ તે હન્યી માન કેફ્તો બેઠર આચ્યા?"

(૧) જોન આફ આર્ક - ફ્રાન્સ જી મદ્દ્યભી તબ્લીખ કન્ડે ખુબસૂરત
ઉરૂત જા જન્ગ હે વર્ઝની માર્જી વી હીયી.

(૨) ક્રાની અનુભૂતિ - એયરન જી બાજી તહ્રિક જી હે રહે
જા નોયાય ખુબસૂરત હીયી ય પન્હનેજન મદ્દ્યભી ઉચ્ચિદન સબ્બ ફ્રલ
ક્ષેણી વી હીયી.

(٣٥)

[پتن ڦو پور ڪري]

ڪنهن به پيار جي گيت تي
 فحاشيءَ جو الزام
 ائن آهي
 جيئن انارڪائيءَ جو موت .

رات دانتي
 بوڙي بوڙي بهشت جي ٻت ٺپي ويو
 ۽ اجي دوزخ جي شعلن ۾ ڪريون
 ۽ شعلن مان منههن ڪليي
 بهشت جي ٻت مٿان ڏسندڙ وائڻ فرشتن
 ڪي چيائين،
 ”مان بهشت ۾ رهان
 ۽ منهنجا ڪدار دوزخ ۾ —
 اهو نامڪن آهي.“

دانتي - مشهور لاطيني شاعر، كتاب 'جهنم' جو مصنف

ڪالهه سامراج عقاب هو
اچ بگلو آهي،
ڪالهه خونخوار سپاهي هو
اچ جمهوريت جو فلسفي آهي.

پال رابسن !
منهنجا پاء !
شي ون جا گورا
من جا ڪارا
تنهنجا ڪڏهن به نه قيندا !
تنهنجي سنگيت ڪانگو لاء آهي
۽ نه ڪثليفورنيا لاء
چو تم ڪاري را گيء جو
را گء به ڪارو آهي !
سا گء به ڪارو آهي.

ناري جرمني ۽ جو هڪ سپاهي
 سوين قتل ڪيل يهودي
 ٻرنداڙ چوني جي ساڳهي ۽ ڪڏ ۾
 ٿتي ڪري رهيو آهي
 ۽ نتشي جو پريشان روح
 پنهنجي قبر جي ۽ پت سان
 مٿو ٽڪرائي رهيو آهي
 ۽ چئي رهيو آهي
 ”مون نم چاتو تم منهنجي فلسفي کي هيئن...“
 مون نم چاتو ...

نتشي - جرمن فيلسوف جنهنجو فاشي نظرئي تي
 گھرو اثر ٿيو.

જોન તા
 તે મોત
 હુક કારો કુહુર્ઝુ આહી
 જન્હન ત્યિ લાંગ વરાની
 ક્વોબ ને મોન્યિઓ આહી,
 હુ તિસ્તાનીન
 આન જો પ્યારો
 ક્ષણ્હન બે ને સ્થિતાનો આહી
 જિસ્તાનીન
 ક્ષણ્હન સ્વાર
 આન જી સ્ફિન ત્યિ
 પન્હન્જી નાલ્યિ જા
 નુલ ને હેણિએ આન.

(۳۹)

[پڻ ٿو پور ڪري]

چانگام

چڪلو

سوڙهي گهڻي

اوندڻم

بانس جون پونگيون

لنگيمه لنگمه تي

لالثين

چرس

چندبول

جي بوع،

سرير

سيڪا

نهه ننهه

ٻنهه ٻنهه

ء ڪنهن ويشيا جي

چهن تي

لنگور جو

اڏورو گيت.

—

مهاتما پُسٽ!

جي منگھن ڪنهنجو رت پيئي
تم جيڪر مان هن کي

چٽني ۾ کشي
آزاد ڇڏلي ڏيان!

پر جڏهن
هي انسان

پئي انسان چو رت پيئي تو
تمڏهن

منهنجي جي ۾ اچي ٿو

تم توکي پيچي

تنهنجي ۽ جاه تي

مهاڪالي ۽ جي ووري رکان

۽ هن انسان جو ڪند ڪي

آن جي ٻرن تي

ٿئي ڪيان.

صدیون گذری ویون

پر اچ به منهنجنن اکین اڳیان ٿوري رهیا آهن

منصور جا چپَ

جي انالحق چوندي ٻونجي ويا ها.

چپَ

جن سچ کي ائين چُميو هو

جيشن ٻونر سانجههي جو سورج مکيءَ کي چُمي

آن جي ٻوأجندر پئين ه

هو انجي مرندو آهي.

ای اجنبي چمي!

معلوم نه آهي تم ڪلڏهن تون

منينجا چپ بند ڪري چڏيندين ه؟

મર્થો હે કનેન કી આહી ન
મોત એલી હુચીત આહી
જનેન કાન ફરાર
નામેકન આહી.
હે ગ્લ મર્જહાન્જી વિઠ્ઠો આહી
ઓ અન જો તબ્સ્મ
ચણ્ણગ જો ચણ્ણા આહી
જા આડામી આજહામી વિઝી તી.
નાંગ પનેન્જી ઝર સાન
ખ્તમ તી વિઠ્ઠો આહી
ઓ વાગ્ને જી ડાટ
ન્નોક, ન્કર્યી ગ્ઘેર્યી
મોન કાનો જી ચેન્સબ હે દાની આહી.
મોત એલી હુચીત આહી
ઓ મર્થો સ્પી કનેન કી આહી.

પ્ર ૧

જી તુન હેઠી જી રંડ્ગી લાએ
પનેન્જો મોત ક્વોલ કરીન
તે, તુન રંદે જાવિદ તી વિન્દિન.

[پڻ ٿو پور ڪري]

(۳۲۳)

هي ۽ دنيا
تنهنجهي عقيبي به آهي :
تون چاهين
تم آن جي هر درخت هر
سائيه طوبوي پيدا ڪري سگينهن ٿو

سنجهها

ڪوئلي هي ڪاڻ تي به ساڳي آهي
جهڙي سون جي ڪاڻ تي .
فرق فقط اهو آهي
تم ڪوئلي جي ڪاڻ تي
سج جو سون ضايع ٿيندو آهي .

حافظ جي محبوه
شاخ نبات
حامله آهي ۽ سوچي رهي آهي ،
”هي حون ڏانهن ڌيان چو نه ٿو ڏئي .
چا ديوان
انسان کان وڌيڪ گڙورو آهي ! ”

- اج -

مان ڏايو پيتل آهي ان
ڇ منهنجي ڪيپ ه
نهنجي سندر چپ ه
ائين نظر اوی رهي آهي،
جيئن دريامه ه
ٻلندڙ سٺي -
ڪڏهن چوڻي
ڪڏهن چڳ
ڪڏهن ٻڌڻن
ڪڏهن ٺنگ
ڪڏهن چپ
ڪڏهن اکيون -
جي ٻڌڻي آبردي
آبردي ٻڌڻي وڃن ٿيون؛
۽ هُو وقت
واڳوءه جن وات ڦاڙي بيمو آهي،

۽ هو فاصلو
 سيسر جشن سير کي ڪتبي رهيو آهي؛
 ۽ مان ڪنتيءَ تي
 پنهنجيءَ ران مان
 گوشت ڪپي رهيو آهيان
 تم ٿون بُکي آئي هوندينءَ
 تو لاءَ
 ڪجههٗ تم ڪشي اچان!

تنهنجا چپ
 آپري آيا مون ڏانهن
 ساون ۾ سپ وانگر
 ۽ پرجي
 جهڪي آيو آنهن تي
 منهنجو من
 اوٺهو
 اوٺاهو
 گهنگههور گوتا وانگر .

تون چوين ٿي
تم سريز جو ناتو
پوتر نم ٿيندو آهي.

چا

سورج مکيءَ جي سجيلي سونهن
جدُهن سچ لاءَ
پنهنجي ڇاتي ڪوليندبي آهي
تدهن آپوتر ٿي پوندي آهي؟

چا

سانوڻ جي رم جھم
آن اٺ مندائئيءَ ڪاريءَ کان گھٹ پوتر هوندي آهي
جا ڏوران ڏيڪ ڏئي
ويندي رهندبي آهي؟
چري!

پريت سريز کان سواع
ائين آهي
جيئن ساز کان سواع سنگيت
تار جي چهاوَ کان سواع
مذردا
ڪنهن کي ملي آهي!

[پتن ٿو پور ڪري] (۱۷)

(بمبهئي هر جو هر ساحل تي)

منهنجي هندي هر
سمند جو، آواز اچي رهيو آهي.
دريءَ جي شيشي مان
چنڊ ليمو پائي ڏسي رهيو آهي
تم هي انسان
ڪهڙو نه نند هر آلوت آهي!
۽ شن جا نين
جيئن دريءَ جا تاڪ!
پر جيئن دريءَ جي شيشي مان
چاند و ڪي
منهنجي ڪمري هر پنجي رهي آهي
ائين
منهنجي هندي هر سمند جو آواز اچي رهيو آهي
أونهي، بي انت سمند جو
جو مون هر آهي .

اજ تનેંગ્યી કુર્તી હ
 કીની કૃત્યાન જરૂર આન,
 પણ તનેંગ્યી કલ્યાહી ત્યા
 હી કીનરો
 ચંદ્ર જણ ચમકી રહ્યો આહ્યો;
 કૃત્યી દર્શાવી આનીન દર્શાવી જી દર્શાવી ઓ ચારન
 હો માન્યો માન્યો જો મિરો મન !
 હો દિસ દિસ જી નિત્યી જો કારો ચારો,
 જન્મન હ કુરૂર જા કુરીએ પનેંગ્યો ચાર ક્ષમાલાની વિના આન,
 કૃત્યાન ને પ્રીતી આહી આનીન કાન તનેંગ્યો પાંડ !
 કુન્નન ચાંદો આહી
 સુધ્યા જી કીની ક્ષીયી કાન દોર
 સંગીત કીર દારા હ વહેંદી આહી !

કિર તો ચોવિ
 તે મી ક્રિયા વ્ની આહી
 એ સાત્કાર ક્રિયા
 નંત્ર એપ્રિય વ્ની આહી?
 મું તે ચદ્દિન કાન
 અન્ધી મેખાની જી દ્ર ત્યિ
 એ રાત જો
 રંદ

કર્ષ્ણ કર્ષ્ણ કાલિન્ડિ ડાન આહે
 એ અન્ધે માન
 કુણ્ણી બે
 પ્રિયાસો ને મોટ્યા આહી.

મનેનું દોષ
 તે ફરજ હો બાદલ આહે
 જી નનેનું ત્યિ આયા
 તે તુક્યી હોર્ઝી મારિના.

پتش ٿو پور ڪري]

(٥.)

ڏس، مون تي گهڻي طنز نه ڪ!
مون کي ٻنهنجي دنيا آهي
جننهن ه يا تم تون نه آهين
يا گهڻو اڳي مری چھڪو آهين
۽ مون ڪنهن به ڪيڙي کان حساب نه پچيو آهي
تم هن توکي ڪيترو ڳڙڪابو آهي؛
منهنجي دنيا هي ميخانى جي سيز آهي
جننهن جي چوقاري مونسان گڏ وٺا آهن
۽ پي رهيا آهن،
هومر کان هائني تائين
۽ ڪالي داس کان ڪوي ننگور تائين؛
مان فقط اهو سوچي رهيو آهيان
تم ڪنهن ڪيترو ٻيو آهي
۽ مون کان گهڻو پيو آهي يا نم!

ڪالهه منهنجو انڏو پاڙسرى
سچ کي بجو ڏئي چئي رهيو هو،
”جي مان ڏسي نه تو سگهان
تم تون چمڪين چو ٿو؟“

—

ڪالههِ والت وئمن ۽ ماياڪو وسڪي
مون وٽ مهمان هئا.

هو منهنجي ڪتب خاني ه
وينا ها ۽ ڳالهيوں ڪندڻي وڙهي پيا.
والت وئمن ماياڪو وسڪي ڪي چيو، ”جي تنهنجو ماحول
نهنجي ڏاڻ کي ماري نه ڇڏي ها تم تون خودڪشي
نم ڪرين ها.“

ماياڪو وسڪي جواب ڏنو، ”جي تنهنجو ماحول
نهنجي ڏاڻ کي ماري نه ڇڏي ها تم تون
خودڪشي ضرور ڪرين ها.“

۽ پوهه ڪي سان وڙهندما رهيا.
مون پهرين خيال ڪيو ته وج ه پشي
جميڙو ڇڏايان،

پر پوءِ صلح جو امڪان نه ڏسي،
مون هنن ڪي وڙهندو ڇڏي ڏنو
۽ شاهه جو رسالو پڙهن لڳس.

جي شিকسپير
 چچ جي زندگي پڙهي ها
 تم آن تي
 پنهنجو بهترین نانڪ لکي سکهي ها:
 ٻر افسوس جو
 نه شিকسپير سنڌ جي تاريخ پڙهي
 ۽ نه چچ
 انگلستان ه پيدا ٿيو.

جنهن نامي جي پيالي ه
 سقراط زهر پيتو هو،
 آن کي پجي
 مان آن جا نڪرا
 ٻم گولي ه
 ڀري رهيو آهيان
 تم جيئن
 هئي ڪنهن سقراط کي
 زهر پيٺيو نه ٻوي .

گوايار جي قلبي ه
 هتوان - ڪند -
 جنهن راثيون
 يا راجحه ماريون
 شڪست کان پوه
 پاڻ بچائي نه سگهنديون هيون
 تنهن هتوان - ڪند ه تپوڏني
 جلي، پسمر ٿي وينديون هيون؛
 ۽ مان سوچان ٿو
 تم گھيو ڪري شاعري به
 زندگي ۽ جي
 پنج - دوڙ
 وٺ - پڪڙ
 ۽ پت ڪوه
 جي ڊپ کان
 تصور جي هتوان - ڪند ه تپو آهي.

(દહલ્યે હ)

હી શ્વો એસ્મિ,
અન્સા જી
ઓડોલ આંગ્ર
શારો કરી રહી આહી
આસાન ડાન્નેન
તે હું હોર્ઝ આહી
ન તરત્યે જી દાન્નેન પંત્યે ન તો સ્કેન્હી.

કોમ જો કર્દાર
હ્કે બી મન્યી લફ્ઝ આહી.
જન્હન કોમ
રોસો પીડા ક્યા
આ જિર્યા હ
કટ્લ ઉંમ બે કરી સ્કેન્હન્ડી આહી.

(۵۵)

[پش ٿو ٻور ڪري]

اي انسان !

هيء تنهنجي سمجوه
هڪ چاقو آهي ؟
آن سان ڪمند جي چشيء مان
گنديري به ڪي سگھين ٿو
ڻ ماڻهوء جي
مندي ٻه .

پرس

جي هڪ پيرو
تو آن کي ماڻهوء جي ڪندت تي وهايو
تم آن جي قتر کي
جا هي هزار پيرا ذؤيندين
تدهن به
جڏهن تون آن سان گنديري ڪڀيندين،
آن جي رس مان
توکي رت جي بوء ايندبي .

هڪڙي چُپ
 انڌي کوهه ه ڪئي جي ٿئي،
 اي چُپ
 بلنديءه تان باز جي گهري گهورا
 هڪڙي چُپ
 خاتقاء جا کھونگهرا
 پ آشرم جون او پاسيون،
 اي چُپ
 نيوء جو ڪند
 پ نالا صاحب جو ڳيلات
 جو ڪچي، گهنجي
 لکين للڪارون بُنجي و هي ڏو.
 چُپ - موت
 چُپ - زندگي.

سڪندر اعظم
 سند تي ڪاهم ڪان پوءِ
 سند جا ٻه فلسفی
 پاڻ سان وڻي ويو،
 ۽ رستي تي
 آنهن ڪان پيچائين،
 ”سند جو فلسنو ڇا آهي“
 آنهن مان هڪ چيو،
 ”هڪ ماڪوڙو جڏهن پنهنجي ٻر ه آهي
 تڏهن هن جي سمجھه ارسطوعه جيتری آهي.“
 ۽ ٻئي چيو،
 ”جڏهن ماڪوڙو پنهنجي دگ تي آهي
 تڏهن هو سڪندر ڪان وڌيڪ
 عظيم فاتح آهي.“

ساંજું જી સાંજું હ
મુક્લાં તી
કુન્ઠી મહું
કાશીં જી નિર્યાં સિર તી કજી હત્થી રહ્યો આહી.
ઓ ચતુ
કન્ધું કબ્જી તી
અ નિર્વો આસાં
કલ હ વિર્ઝું વિઝી તુ.

હી ન્યાદ આહી -
હી ગંગાં બે આહી
ગંગાં જો આર બે આહી .
હી પ્રો ન્યાદ આહી
હી ન્યાન બે આહી
ન્યાન લાએ નારો બે આહી .
હી ન્યાન ન્યાદ આહી -
હી શિન્હન બે આહી ;
હેચી શિન્હન સાં હીલી હ કંડ રહ્યી બે ને સ્કુન્દો આહી ,
પ્ર મરન્દો આહી તદ્દેન બે દ્વિ ને ચરન્દો આહી .

કોણી આહી,
જનેન કી સાંજ્યી નાંની
મોત જી યાદ કર્દેન બે ને આંની આહી?
યાદ રાક,

તો હે અંતચારી, સ્વિએસી પે મુશ્કેલી મસ્ટેલો હલ કરી બાબા
કર્દેન કર્દેન
ન્દૂ સાહે હેરિન્ડો રહેન્ડિન.

હે દફુણી મુન હસ્રત સાન ચાહ્યા,
”કાશ! મુન કી શુસ ટબરિઝ જી નગામ હેજી હા,
જનેન જી પુન્દ્રિ ની કાબિન જી ડિર હ
બામ લેક્ઝી વેજી હા!

પે પો યેકલ્મ સુચ્યા,
”પે અન્ધી ડિર હ માન કેવ્ઝા કેવ્ઝા કાબિન
કના કીયા હા?

જા શુસ ટબરિઝ જો દિવાન બે આનેન હ
હેજી હા?”

શુસ ટબરિઝ - રોમી જો મરશદ જનેન જી હે નગામ સાન રોમી
જી કાબિન જી ડિર કી બામ લેક્ઝી હેઠી.

ڪهڙو نم مجبور لڳي رهيو آهين
 اي مسيح !
 ٿوندو ٿاٻڙندو، گهايندو وڃين رهيو آهين
 پنهنجي صليب !
 جي تون ايترو بيوس آهين
 ۽ تو ۾ ايترو رت ست نم رهيو آهي
 جو اها صليب
 هن روسي جlad جي متئي تي ڦهمڪائي هڻين
 ته گهٽ ه گهٽ
 هن جي مُنهن ه زور سان ٿوڪار،
 جيئن ظالم کي احساس ٿئي
 ته ظلم کان نفترت ڪئي وڃي تي
 آها شهادت ڪهڙي
 جنهن ه ظلم لاء نفترت نم آهي
 ه آن نفترت جي اظهار لاء چراٽ نم آهي !

زندگي سبا جو زلف آهي
 آن ه آلجهاؤ کان سوا
 ڪوبه سليمان
 مڪمل نم آهي .

لنسن

لينن

جمهوريت

اشتراكيت

زنده باد

مرده باد -

۽ مون کي اهو ڀوئه

تم منهنجي تبلوي ذيء

جا ٻوڙ ماني ڪائي رهي آهي

او چتو

ڪنهن بم سان

آذامي نه وڃي

۽ هن جي جسم جا ٺڪرا

هن جي ٻوڙ جي. وئي ۾ نه اجي ڪرن!

نم خيام پنهنجي رهاعي ۽ جھڙو بد مست هئو،

۽ نم زيب النسا مخفي ۽ جو غزل

هڻ وانگر ڪنوارو هئو.

شاعر جي پرک هڪ ڳالهه آهي،

شاعريه جي پروڙ هي ڳالهه آهي.

-

(٦٢)

پણ તુ પૂર કરી]

قاھرە جي قھوہ خانى ھ
ھڪ فلسفી

ڪنھن مصري راقصه جو ناج دسي رھيو آهي
۽ قھوي جو يڪ پي، سوجي رھيو آهي،
”هن راقصه جي بٽ جي لرزش
ابوالھول جي پايندھ تبسم کان
زياده پُرڪشش چو آهي؟“

هي ۽ جهرڪي

جا منھنجي اڱن ھ چਊو چڳي رھي آهي
مون کان وڌيڪ سرور آهي

جنھن ”عطار“ جو منطق الطيور پڙھيو آهي
۽ خدا کي به وڌيڪ وڃجي آهي.

[پتن ٿو پور ڪري] (٦٣)

منهنجو قاتل
منهنجي قتل کان ڪيترو وقت پوءِ
منهنجي سنگ لحد تي
لكي رهيو آهي :—
”هن جو قتل ڏسي،
ساري شهر ه پئر رهيو آهي
جو پائي نه ٿيو آهي۔“

شайд سامي چيو آهي ته،
”ڪلي ۽ ڪنچر ه هڪ ذئي آهي“
پر اي سامي جا ذئي!
مان تنهنجي ذرتيءَ تي بار ٿيٺ نم تو چاهيان،
مون کي ڪولي بنائجانءَ!

ڪنچر - هائي

سو ٻت کي تريءَ تي رکي، آن کي ڦوڪين ڏئي،
پنهنجي ساهم سان گرمائي رهيو آهين تم جيئن اهڻو پرزاً ڪولي پوپت
ڏئي ۽ آذردي گل گل جو واس ولئي.

سو ٻت کي پنهنجيءَ ڦوڪ سان آن جي خول مان زوريءَ چڪي،
آن کي پنهنجي وقت کان اڳ ه پوپت بٺائڻ چاهين ٿو!
اي ايانا! تو ه ايتو صبر نه آهي تم تون ترسي سگھين ۽ سو ٻت کي
پنهنجي وقت تي پوپت ٿيڻ دين.

مان میجان ٿو تم پنهنجي ساهم ه گرمي آهي،
مان میجان ٿو تم انهيءَ گرميءَ تي سو ٻت پنهنجا پرزاً ڪوليندو،
پنهنجي، ڏڪ ڏڪ ڪندڙ سرير سان، ڏadio وس ڪندو، پر ڪجهه وقت
کان ٻو ه هُن جا پرزاً چا ٿي ويندا ۽ هو ٿئي ٿئي پنهنجيءَ
تريءَ تي مري ويندو!

اي ايانا! تون هُن کي آس ه چڏي ڏي تم هو پنهنجا پرزاً پاڻ ڪولي.
توکي تڪڙ چو آهي،

ڪجهه گل مرجهانجي ودا تم چا،
— گل تم پيا ٿوندا رهندا —
ها، پر توکي تڪڙ آهي،

تون چاهين ٿو تم سو ٻت پنهنجيءَ تريءَ تي پرزاً ڪولي پوپت ٿي.

مائهو مون تي ڪفر جون فتوائون ڏا ڏين ،
اي سانوڻ جي گهتاڻ هر چي ويندڙ چند !
چا توکپي به منهنجي ڪفر سان شڪایت آهي ؟

—

چا تون زرهم پائني اهو سوچي رهيو آهين تم مان
تنهننجي اندر جو ناسور ڏسي نم ٺو سگهاه ؟

—

چا سچ به مری ويندو آهي ۽ آن کي به اسرايل
جي صورجي ضرورت پوندي آهي ؟

—

સ્તરે જી ને પેહરી સૌન્ફ જી શરાબ વાંગર મણી એ સુંગંડ માન પ્રિલ આહી.
ને પેહરી એ કાન પોણ સ્તરે જો સ્વજ તરત ઊ લોય વિન્દો આહી.
માન પનેન્હિંગી એ ક્લોરારી એ હો વિન્દો આહિએ હે નેણ બોની
લેગાન્શ લાએ સુચી રહ્યો આહિએ.

મુન પનેન્હિંગ જો પૈન જા ડિન્હેટા નોન નોન બોના લેગાન્નિંડી ગ્રારી જ્ઞદ્યા.
કન હો સુન્હેન હેઠી તે સુંગંડ ને હેઠી,
કન હો સુંગંડ હેઠી તે સુન્હેન ને હેઠી એ કન હો સુન્હેન બે હેઠી તે
સુંગંડ બે હેઠી .

કન આન્હન માન ગ્લ પ્ટી વારન હો લેગાયા,
કન આન્હન માન ઉત્ત્ર ક્લિયિ પ્રથી રાત લેગાયો એ કન ક્યિ જ્ઞદ્યન આહી
ગ્લન પિશ ક્યા વિય તદ્ધેન હેન ગ્લન ક્યિ પ્રથ્રન હીમાન ચ્ચીએટી ચ્ચિયો તે
”અન્હન જી સુંગંડ એસાન જી મણી હો સુર વજ્ઝી રહ્યી આહી.“

હાથી માન સુચી રહ્યો આહિએ તે એત્તો ક્ષોટી બોનો લેગાયાન જન્હન જી
ગ્લન હો સુન્હેન બે હેજી,
સુંગંડ બે હેજી એ જન્હન જી સુંગંડ કન્હન જી મણી હો સુર બે ને વજ્ઝી
પ્ર ચા હો મ્યકન આહી ?

જા મુન ક્યિ એટ્રો વ્યત આહી ?

ને પેહરી ઊ ચ્ચેય આહી ,

સ્તરે જો સ્વજ તરત ઊ લોય વિન્દો એ મ્યન્દીએ જી બોની ત્યિ હોલિન્ડ્ર

કાર - ક્લીયિ એન્ટારી હો માટ ઊ વિન્દો —

مون هن جي مُنْهُن تان چڱون هتابيون ۽ هن جي مُنْهُن کي پنهنجن پنهي هشن ه ائين جهليو جيئن پن جي وج ه ڪنول سهڪندو آهي. هوءَ ڦوھِ جوين ه هئي ۽ منهنجو من هُن جي ون ۽ واس ه ويٿهجي ويو.

مون هن جا چپ ۽ اکيون چمي هن کي گهوري ڏئو. اوچتو هن جا وار گم ٿي ويا ۽ هن جي هـائـين ڪـوـپـري نـظـرـ آـئـيـ. ڪـاريـ ڪـجـلـ جـيـ ڌـارـ سـوـڈـيـونـ هـنـ جـوـنـ اـکـيـزـنـ بهـ الـاجـيـ ڪـيـڏـانـهـنـ وـيـوـنـ ۽ـ آـنـهـنـ جـيـ جـاءـ تـيـ ٻـهـ هـڏـاـوـانـ ڪـوـپـاـ نـظـرـ آـيـاـ. مـونـ سـوـچـيوـ تـمـ اـهـاـ چـميـ مـونـ زـندـگـيـ ڪـانـ وـتـيـ ياـ مـوتـ ڪـانـ ؟

انسان جي انت تي سوچي منهنجو من گائون مائون ٿيڻ لڳو.
هن مون کي وائڻو ٿي ڏئو ۽ پوءِ مون کي چمي ڏئي چيائين،
”چا ٿو سوچين؟ دير ٿي وئي آهي، مون کي وڃيو آهي.“

” هـرـ ڪـنـهـنـ کـيـ وـڃـيوـ آـهـيـ، ” مـونـ منـ هـ سـوـچـيوـ پـرـ هـنـ کـيـ ڪـوـئـيـ جـوابـ نـهـ ڏـنوـ. هـوءـ جـڏـهـنـ هـلـيـ وـئـيـ تـڏـهـنـ مـونـ اـڌـ چـڪـيلـ سـگـريـتـ رـكـ. دـانـيـ ۾ـ وـسـايـوـ تـمـ آـهـوـ مـونـ کـيـ مـيـرانـ ٻـائـيـ جـيـ هـائـينـ وـانـگـرـ لـڳـوـ.

ڪالي داس پنهنجو ناڻڪ شڪنلا پڙهي،
گھمند مان ڀرسان رکيل برهما جي مورتيه ڏانهن ڏئو،
هن جي من هر آيو تم هُو مورتيه ڪي ڏاڪ تي گھمائي،
ٿيرائي پت تي هشي .

هن ڏكار سان مورتيه ڏانهن ڏسي چيو،
”تو متيء مان جڳ ٺاهيو،
مون ٻوليء مان دشينت،

شڪنلا ۽ رشي ”ڪينو“ ٺاهيا .
تو منش ٺاهيو تم هُو گرڏن ڀر رڙخندو نظر آيو،
ٻك هر روئ لڳو،

ڏڪ هر سمجهي ويو ۽ انت انهيء متيه سان متيء ٿي ويو
جنهن مان تو هن ڪي ٺاهيو هيyo.

مون پنهنجيء ڪلپنا سان منش ڪي اوچو آپاريyo
۽ هن ڪي اها وٺ ٻتابو جنهن مان سپنا آئيا ويندا آهن .
صديون گذري وينديون پرمنهنجو سير جيل منش سعي جي ڌاهه دو،
ٿرمار ڪي منهن ڏيندو ايندو .

ڏغاڙن جا سُڪل ٻن ۽ راتين جون سٽيل وليون
آن بست ڪي مات نه ڏئي ڦيون سگون
ڇهڻ مان مون شڪنلا ڪي واسيو آهي .
ٻهبا ٻتايل منش مون وانگر مرند رهند،
ما ٻتايل منش تو وانگر امر آهن .

હી મોહન જો દર્રો આહી .
સંદુંદીએ જી સેપાટ જા આહીજાણ, હોડી મે,
દર્રી માન નક્તિલ સીકા, દારા, ક્યુ જોન
સુન્કિથીઓન વગીરે - ચા ચા ને ગ્ફોળી લદો
વિયો આહી !

ચદ્દિયોન ગ્રદ્રી વિયોન આહે, પ્ર મતી અંગ્બી જાન
અમ્ર આહી .

હા, પ્ર હો વિંગારા જી સીકન કી એની ડસ્નદા હા
જીએન જોષિ સ્તારન કી ડસ્નદા આહે ?

એ હો જોવારી જી દારા હલાયી, સીકા એની
ચીલિન્ડા હેઠા જીએન મહાયોન પ્લન તાન ચીલ
લાહી થી કંડિયોન આહે ;
એ હોએ હે નંગ ત્યિ ન્યુંન્ડર ન્યુંથી -

ચા આ સીકન લાએ ન્યુંન્ડિ હેથી
બા સીકે લાએ ન્યુંન્ડિ હેથી ?
અદ્ય સ્પી કીલાન્હેન વિયા ?

ચદ્દિયોન ગ્રદ્રી વિયોન આહે પ્ર મતી અંગ્બી જાન અમ્ર આહી .

કિડાનેન વિય હું જેરોના એ આહી સુંગેર બાનેહોન જન તિ સુની
બાનેહોન સુનનેન્ડિયોન હ્યોન એ જન જી બુન્કન તિ લિયા હ પાતલ જેટે
જા નશાન દ્વારા એર જ એન્ડો હો તે સુન તિ કેસ' કીન ચેર,
ઓની આહી !

એ હું નિરી આકાસ હીમાન નિરોઝી જી કેન્ન !
કેર્રીઝ કેર્રીઝ વિન્કસ જા વિસ અન હ ર્ગીયા વિય હા !

એ હો બુન્ક હ સ્ટ્રોન્ટ્રા પારાડ્યિ જી પનેંઝ્યિ બાનેન જી હે સાન
હે સ્ગા એ બન્ધ્યી વારા ડેંગા લિન્થાઈ વિન્ધન્દા હના !

કિડાનેન વિય હું આકાસ કી પીઠ એ દર્શાય કી માં
સ્ન્ન વારા ?

કિડાનેન વિય આહી જી સંદ્રો કી આન વ્યાત એજિત ચુંના હા
જદ્દેન મિનેન જોન ઓર્ઝ્કોન ગુજરો કરી વિન્દ્યોન હ્યોન એ
સંદ્રો આપાંડ્રી, આકાસ દાનેન આડાંન્ડી વિન્દ્યી હેચી ?

ચા હોણેન હ એજા તાનેન આનેન કટ્ર ગાનીન જો કિન્નો આહી, જન જો
કિર સાન પ્રેરિલ ઓહેન માન ગુહા એન ન્કરન્દા હા જીશન સાનું જી
સાંજધ્યી હ શ્વફ જા શ્વાય દર્શાય તિ વિન્દા આને ?

ચા હોણેન હ, કોહે જી પાઠી હ, આનેન હુકન જી ત્હેક્યી જો આવ
આહી જી આજાદિલ ચેન જી પ્રિયાનીન્દા હના ?

ચા હોણેન હ એહી મ્રેન્નિંગ સિસ્ક્યુન બે આન જી સ્રીરન જ
ત્રપ્યી માન એન આપન્ડ્યોન આન જીશન બસ્ટ રું હ મક્ટ્યુન .
ઓનું જો પ્રેલાં એન્ડો આહી ?

માઠ્યો કીદ્યો ન, કણ્ણન તા, કીદ્યો ન પણ્ણન તા,
કીદ્યો ન નિદ્દન તા !

ચા રગ્બો મતી અર આહી, રગ્બો મુત અર આહી ?
યા મુત, જો સ્પે જી પેજાથી આંધી તો
એ એજ ને સ્પાથી એટ્થો આહી ,

અન્નત જી એગ્યાન એક પોત કાન વડિકે ને આહી ?

જાહી એ નાંગ જી લ્રાન્સિયા હ ત્રફદાર ને ત્યિ મે ,
પનેન્જો રસ્તો વથ એ રમન્દો રહ્મ
જી તુન નાંગ જો પાસો વન્દિન તે હો અન્નત તોકી બે
કાન્દિન્દો એ જી જાહી જો હાસો વન્દિન
તે હો તનેન્જી કહ્રી ક્રમ એન્દો ?

તોકી હેન જી સ્પેટ રફતારી ગે જો માટ ડીથો હોન્ડો
એ તનેન્જો સ્ફર એ દાન વડિકે દશવાર ત્યિ વિન્દો .

دنيا جا قبرستان پريا پيا آهن آنهن مائهن جي هڏن سان جي
چمندي ڄام هُيا، جن جو مشي کان اڳ ڪوئي مت نه هو
جن جي مشي کان پوءِ ڌرتوي آهي وَ کان وانجههي ٿي لڳي
جا جيئن جو جس هوندي آهي -

دنيا جا قبرستان پريا پيا آهن اکيچار هڏن سان، هڏا جي ڌرتوي
جي دُلهن لاءِ شهناين وانگرو ڳا ها، هڏا جن هن جوڙ ۽ جنسار
کي اڳي کان آجو ڪيو هو -

دنيا جا قبرستان پريا پيا آهن جي هڏن سان جي هن ڌرتوي ٿي
ائين آيا ها جيئن سر تي هنج لهندا آهن يا جيئن ڪور ڇند
جي نانهن تي پنهنجا برکا پنل پٽر سڀكيندا آهن -

دنيا جي قبرستان ه پڪڙيل آهن هڏا پُست جي ڏوڻين جي
خش خش وانگر، انهن هڏن مان ڪلهن گھانا ڳاڙها گل آيريا
ها جن مائڻوئه جي من ه مج مچايا ها -

دنيا جي قبرستان ه فقط هئُ، هود ۽ وڌائي نه پڪڙي پئي آهي،
انهن ه پريت، پت ۽ پلائي به متوي ه مليل آهي -

دنيا جي قبرستان ه ڪيئن گپوليندين تم ڪهڙي هڏي ه د،
هود ۽ وڌائي هئي ۽ ڪهڙي ه پريت، پت ۽ ٻلائي هئي!

ڏينهن جو سچ ۽ رات جو چند انهن هڏن کي سونجهي چڪو
آهي ۽ آنون جي سُڃاڻ نم پائي سگھيو آهي -

ڪيئن گپوليندين تم ڪهڙي هڏي گيت ڳاتا ها، ڪهڙي چتر
چتيا ها، ڪهڙي مورتيون گهڙيون هيون ۽ ڪهڙو سوشن جي
درڙي جي نچشي ۽ وانگر هڪ ٽنگ تي نچيو هو!

چا دلواء ۽ دولهم دريا خان جي هڏن ه ڪوئي فرق آهي؟

بُرائي ۽ ٻلائي ٻشي متيء ه ملها ميت ٿي وجن ٿيون.
صوفى چون ٿا تم متيء ٿيئن کان اڳ ئي متيء ٿي، هدا ٿيئن اڳ
۾ ئي هدا ٿي ۽ قبرستان ه پهچڻ کان اڳ قبرستان ه پهچي
وچ — پر ائين ڪرڻ سان ڪهڙو فرق پوندو؟

دھريا چئي رهيا آهن تم اڳتى ڪجهه به نه آهي، هي جندڙي ئي
سڀ ڪجهه آهي، آن کي ماڻي وٺ، آن کي سونهن ه سرس ڪري
پوءِ هدا ٿي —

۽ چئر ڪري رهيا آهن دنيا جي قبرستان ه هدا، چئر ڪري
رهيا آهن ماڻهوءَ جي هر متن ورتيءَ تي ۽ سچ ۽ چند کي آنهن
جي چئر تي چڙ نه ٿي اچي .

منهنچا جهونا سائي !
 اج تنهنجو جنم دن آهي
 مان چاهيان ٿو ته توکي اچوتي موتي جهڙو هڪ لڳ آڃيان،
 تون جو اجهل ۽ اروڪ آهين،
 ۽ اڃا ساڳي رستي تي وڃي رهيو آهين،
 رستو جو مان ڇڏي چُڪو آهيان،
 رستو جو اونهي کڏ ڏانهن وڃي رهيو آهي.
 تون پنهنجي ڏُن جو پڪو آهين
 ۽ ڏوکيندو وڃي رهيو آهين انهيء رستي تي،
 جو وڃي رهيو آهي انهيء کڏ ڏانهن؛
 تون پائين ٿو ته انهيء کڏ ڪوئي بيمو آهي،
 جو تنهنجي ڪيرندي ئي توکي جهڻي وٺندو؛
 مان چاهيان ٿو ته اج توکي اچوتي موتي جهڙو هڪ لڳ آڃيان،
 تون جو اجهل ۽ اروڪ آهين !

મનેન્જન ચેન જી પીસન સાક ડોયિ રહી આહી તે મોન
તનેન્જિ હર ચશ્મિ માન પાઠી પિતો આહી ;

મનેન્જન પિરન જોન લ્ભોન બ્દાયી રહ્યોન આહે તે મોન
તનેન્જિ હર પ્ખાર ત્ય પંડ ક્યાય આહી ;

જદ્ધન કર્ર ક્કોરિયા આહે મોન અનેન જી પીલન ગ્લન
મનેન્જિ એ - લક્કી સ્ટેગન્ડ સન્ક્યો આહી ;

બાદલ હોન્ને તે સ્જી જ્ગે ત્ય વસ્તા આહે પ્ર ર્ગ્સો
માન ઊ જાથાન તે તુર જી રિત ત્ય અનેન જા પાંચાવાન
ક્યેન પોનદા આહે ;

એ એયાઠી સંડ ! માન તનેન્જિ સ્જિયાન આહીયાન
હ્ર એફ્સોસ ! તો પનેન્જિ સ્જિયાન ક્યાન ને સ્જિયાનો !

تاريخ جا ٿيئا بيهجي ويا آهن
يا مون کان وڌيڪ سفر نه ٿو پهي
يا مان وڌيڪ سفر ڪرڻ نه ٿو چاهيان
چو ته هر منزل اڳي کان به وڌيڪ
اونهيءَ ڪڏ ۾ ڪيرائي ئي؟

—
اي مکلي ! تنهنجين قبرن ۾
ڪيترن خوابن جا هڏا پکڙيل آهن
۽ آنهن جي چوڌاري ڪيترا بي ڀقنيءَ جا ڪيڙا
چُري پري رهيا آهن !

—
ڪيستائين بکھڙ گڏهن جا ڏنار بثيا رهندا ؟

—
”اي چند ! مان توکي ڪيئن پچان ؟ ”
”ڪارونجهر پهاڙ جي چوئيءَ تان چلانگ لڳاء،
مان توکي هيٺ چشمي تي ملنديس.“

ڏاڍي اوير ٿي وئي آهي
 ۽ مان گهڻيون لتاڙي رهيو آهيان
 ۽ پنهنجو گهر گپولي رهيو آهيان،
 هڪ هڪ ٿي ڏيئا وسامي ويا آهن
 ۽ مان اها تائين گهڻيون لتاڙي رهيو آهيان؛
 مان ٻانيان ٿو تم منهنچو ڪوئي گهر هيو
 جنهنجو چو ٻتو مون کان وسرى ويyo آهي؛
 مون ڪيترن ئي درن چو ڪڙو ڪوئي گهر جا نه هئي!
 هائڻي مان گهڻيون لتاڙي رهيو آهيان
 ۽ پڻيابن تنهنجن پيرن چو پڙلاهه اچي رهيو آهي،
 مون ٻانيو هو تم تون مربي چڪو آهين
 پر ائين نه آهي
 منهنچي پڻيابن تنهنجن پيرن چو پڙلاهه اچي رهيو آهي،
 ۽ توکي منهنچي گهر جو ٻتو آهي —
 منهنچو گهر جو مون کان وسرى چڪو آهي.

મોન પાઠ હ એ હિર ચો વડી ?
 જી તનેન્જી કલેહી તી કંડ લાર્યિ
 બાર બાર તનેન્જી ગેજી તી પનેંગા ગેલ ને સીકીએ હા,
 તે એજ રાત મોન કી હી વ્હાથુસંગ લદ વાંગર ન્દૂ ને લેગી હા :

મોન પાઠ હ એ હિર ચો વડી ?
 એજ તનેન્જી ચોંયી, મનેન્જી કરાઈ હ વિર્હેલ ને આહી
 તે એની તુ લેગી જે મોન કી કોંયી કારિહર કુકી વિઓ આહી !

એજ માન પનેન્જી કોંયી હ એકિલો સ્ટૂપ્યો આહીએ,
 મ્થાન બજલ્યૈ જી બ્યી હ્રિ રહ્યી આહી
 માન પનેન્જો મનેન્ન મણી કરી પનેંગા ચ્ચપ તનેન્જી કલેહી તી રકાન તુ,
 એ આન ઓરાઈ તનેંગન ચેંન ડાનેન આયાન તુ,
 એ આન કલી તનેન્જીન એક્રીન તી રકાન તુ;
 એ બ્યો જાગ્કી બ્યાન તુ,

ٿئڏ منهنجي اڪيليءِ سريز ه ميسرات وجهي ٿي ؟
 دريءِ جي ٿڏي شيشي مان ليئو پائي
 ستارو مون کي ڏسي ٿو
 ۽ عجب ه اکيون چنهي ٿو !

تنهنڌجا گرم چتب ڪئي آهن ؟
 تنهنڌن وارن جي ٻوجهل سُڳند ڪئي آهي ؟
 آف ! اج تم شراب به زهر وانگر تؤگهت کي نھوڙي رهيو آهي !
 توکان سواه هي پويون پهر ڪيدو نم ڀاري آهي !
 ڪهڙو نم هيڪلو آهي !
 ڪهڙو نم ٿڏو آهي !

”تمرا! تون ڪنڌي گولي رهيو آهين“ ٻڌائي چيو،
 ”ڪنڌي ته رڳو منا گوليٽدا آهن؛ انهن جا لاش لڙهي
 اچي پُوڙن ه لڪندا آهن. جيئرا ته چوهن جي چوهه ه
 هوندا آهن، انهن جا سڙه، ڦائي بوندا آهن، ۽ لاجو بند
 ٿئي بوندا آهن، پر پوءِ به هو ويرُن سان وڙهندادا
 رهندادا آهن.“

ڇا مون پنهنجي داُرئي ۾ هيٺين وارتا وديا پتي ڄي باري ۾ لکي هئي - وديا پتي جو مقلبي ٻولي ڪوي هو ؟
يا ڪنهن وقت مان پاڻ وديا پتي هوس ؟
آخر هيٺين وارتا مان ايتري ۽ وچوڙ سان ڪين لکي سگهيس !

هُن مشت کي تلسي مالها پارائي، سک ۾ گنگا جل ۽ تلسي ۽
جو ٻن وڌو ۽ پيٽ کي گوپي چندن متليو. هوءَ مرتيو ۾ بـ
ايتري ئي سندر هئي جيتري جيون ۾. هن جي منهن تي هن جا
اچا ڳل اچا به راييل جي گلن وانگر لڳي رهيا هيا ۽ هن جا ۾
ڪچنار جي ٻوليل ڪلين وانگر ئي لڳا. ڪيترا پيرا هن اهي
چپ چميا ها ۽ چمي ۽ سان اهي ڪچنار جون ڪليون ٿو پيون
هيون ! ڪيترا پيرا هن پنهنجي چپ سان هن جي چپ کي چھيو
هو ۽ هن ڪان پچيو هو، "توکي چاڻ آهي ته نانگ هڪ ٻئي
سان پيار ڪين ڪندا آهن؟"

هوءَ جا سرير جي ٻيار کي اپوٽر سمجھندي هئي، ڪيترا پيرا هن
جي ڪچ ۾ بيهي، پنهنجي چاتري ۽ سان هن جي چاتري ڪي چھيو
هيٺين ۽ هن جي منهن تي هٿ ٿيري پچيو هيٺين ته "تون ڪير
آهي، منهنجو ڇا، آهي !" ڪيترا پيرا من راه جي سات ڪي

નવાયો હો એકીસ ચ્છિઓ હીએનીન, "તુન તે કોયિ આહીન, પીયા જી અર્થ
રમ કી ચ્છ્યા માસ ત્યી ચ્છોમોહીઓ આહીન? માસ તે એંત મ્યી આહી,
માસ્કોર્ન જો કાજ આહી. આહી એકીઓન જન ત્યી તુન એકન ચ્છ્યાન
ન્યો આહીન, જન કી જલ્દેન તુન ચ્મિન ત્વો તે માન વાહીયાન ત્યી, આહી
એકીઓન વર્યી ને કોલીયાન —

હા, આહી એકીઓન એંત તે ફેલ્ટ હ્ડાઓન કોપા આહેન! ચા તો એંત ત્યી
કલ્દેન સુચ્છિઓ આહી તે એંત માન મર્યા વિન્ડસ; આહી એકીઓન, આહી
તારા, આહી તન્રા, આહી માસ્કોયોન, આહી ચ્છેર સ્પી બી માસ માન ગ્ર્દ
આગ હે જલી રક ત્યી વિન્દા એ રંગ્યો હ્ડાઓન કોપા વિહી બેચેન્દા?
અન્યો રક હે તુન આહી ન્હારોન ક્ષાન ગ્યુલિન્ડિન જી તન્હેન્જન વારન
કી પીયા કંદ્યા, તન્હેન્જી સ્નેન્ડ જી ગ્ફ્ટ્યી હે ગ્યુમન્ડિયુન વિન્દિયુન
આહેન? તુન મન્હેન્જુન પાંત્રીયુન ચ્મિનદો આહીન, કલ્દેન કલ્દેન એન્હ કી
ડંડ્રીયુન ડ્યી ક્ષ્તિનદો આહીન તે મન્હેન્જી ર્ગ ર્ગ માન સિસ્રાત
આપ્રી વિન્દો આહી. મન્હેન્જન સંસ્કન હે આહી સિસ્રાત ક્ષ્યી
ગ્યુલિન્ડિન હે?"

એજ હો મેષ્ટ કી ત્સી રહ્યો હો, જન્હેન કી ત્વોર્યી દિર હે ચક્કા
ત્યી રકી હેન કી કાલીન ત્યી ગ્ફે હારી તિલી ડ્યીથી હેઠી.
હેન સુચ્છિઓ —

"ચા હી જન્મ જન્મ જી ચ્છ્યા હે મુન કી વર્યી કલ્દેન
મલન્દી? એ જી મલ્યી તે ચા હી એહ્રી ની મન્દર હોન્ડી એ
મન્હેન્જન વારન હે માંગ્યી ચ્મકીલી કાર્પ હોન્ડી?"

”હન જન્મ જી સન્દરતા લાગી તે હેથિ જન્મ હ મલ્ય યાને, પર
જા હન જન્મ જો પીયાર હેથિ જન્મ હ બે સાગીએ સ્કે એ સાગીએ
સેકન્ડ માન આપ્રી એન્ડો? “

”યા મુર્ગ્ગો બ્યો જન્મ આહી ની કુને, લોક બાલ્ક જોન ગાલ્લીયોન
ર્ગ્ગો ડંડ કૃથાનોન આહે, સ્ઝો મુામલો મતીએ જો આહી, મન્શ ગ્લ
વાંગ્ર કીર્ત્યિ તીર્ત્યિ મર્જહાન્જી વીજન તા એ આનેન જી પીઘર આસ્થ
જો આસ્રો ની એજાયો આહી? “

ઑનહારી જી અંગ સુક ચાંદુઓખી ચાનિલ આહી -
માન કોઠીએ ત્યિ કંત ત્યિ સુટ્ટો બ્યો આહીયાં ;
ઓ હેતુ કન્હન પક્ષીએ જી પર્ન જો પ્રેક્ષુ હ્યાંદ્યિ,
ચીર કે પ્રી નંદાકૃત્યોન આદ્યોન મતી ક્થાન ત્યો
પ્ર ક્યેહે નેત્ર ને ત્યો અચ્યો .

મંથાન અંગ કૃથિયા સ્તારા આંપ હ પ્રેક્ષિયા બ્યા આહે -
માન સુચાન ત્યો તે ચા જીશું જો હર પ્લ અં
પક્ષીએ જી પ્રેક્ષુ વાંગ્ર આહી ?
યા કોઠી કોઠી હી સ્તારી વાંગ્ર આહી જો
સ્દાનીન કારોનિયાર હ નુંમાનીન્ડો રહ્યો ત્યો ?

تون جو چائين ٿو
تم رات کي به دل ٿيندي اهي
۽ تون آن جي دڪ دڪ ٻڌي سگهندو آهين،
دور، جڏهن منځاني جو در ٻوبو آهي تڏهن آن جي
آهت تنهنجن ڪنن تي ايندي آهي،

دور، جڏهن جنگ جي ميدان هر گھوڑا بوڙندا آهن
تڏهن آنهن جا سُنپ تنهنجي ساهم هر وڃندا آهن،

تون ٻڌندو آهين
هر سُس پس، هر ڀشڪو، هر پڙاڏو
۽ جڏهن پهاڙ ٻولا ٿي ويندا آهن
تڏهن تون ڪندو آهين انتظار
پونچال جي ڀڻڪن جو؛

تون جو چائين ٿو
تم رات کي به دل ٿيندي اهي
۽ تون آن جي دڪ دڪ ٻڌي سگهندو آهين،

هن اندبريءَ رات ه
هن پوانشي ه سانت ه

જદુન મુન પનેંગા સ્પે માર પૃથ્વી ચિદ્દિયા આહે,
 જા તનેંગા સ્રલા કન પંત્ય સ્કેન તા
 આહી હોલ જી મનેંગી આવ જો એન્ટેલ કન તા
 આશી સુર જી મનેંગી સાર કી હોલન તા
 એ સુચન તા તે મનેંગુન આંગ્રીયન ક્ષેત્રો વેચ્યું વેચ્યું હ
 રહેંડિયું ?

”સ્જ બે માયા આહી,“ વશ્નુ નાર્ડ મની કી ચિયો,

”અન્ધી સ્જ લા માઠ્યો હે હેણી કી
 રતોચાન કન્દા આયા આહે,“

”અન્ધી સ્જ અન્ધાસ જી બેદ્રાન ત્યિ રત જા
 ક્રૂરીન ચિંતા ચિદ્દિયા આહે,“

”જુંબન કાન પનેંગું એ પ્રાયો લેહો વહાયો આહીનો,“

”કાલ્યુકો સ્જ એજુકો ક્રૂર આહી,“

”એજુકો સ્જ સ્પાલ્યુ જો સ્જ ને આહી,“

”નાર્ડ ! સ્જ બીજીન તે ને રંગુ ક્રૂર,“

”બે માયા આહી.“

ڇا تون پتاڻي ۽ جو وجود منطق جي ذريعي سمجھائي سگھين ٿو؟
 ڇا تون پتاڻي ۽ جي دُور جي اقتصادي ۽ سياسي حالتن جو چيل
 ڪري، اهو سمجھائي سگھين ٿو تم شاهم جو رسالو ڇو سرجيو
 وييو هو؟

ڇا تون علم حياتيات تي مهارت حاصل ڪري، اهو پتاڻي
 سگھندين تم رڳون رباب ڪيئن ٿينديون آهن؟ ڇا تون ڪاك
 ڪنتي ۽ تي قبرون ڪوئي، پوريٽ هڏا ڏسي چئي سگھندين تم
 اهي موبل لاء ڇو مثا هنا؟

مائهو ۾ گنجھه گنجھاندر گپالهڙي آهي
 ۽ انهيء ڪان وڌي گنجھاندر گپالهڙي آهو مائهو آهي جو
 سيرجٺهار آهي.

مندي ماڪوڙي کومه مان آپ ڪڀي سگھندى پر تون سيرجٺهار
 جي ڪت نه ڪري سگھندين.

مان ڪارونجهر ٻهڙ جي ٻٻ وٽ چشمي ڀسان ويٺو هوس ته
چشمي جي پائيءَ تي آڏامندڙ پکيءَ جا پاچا پيا —

مون مُنهن مئي ڪري ڏلو تم مون کي پکي نظر نه آيو؛ مون
وري هيٺ پائيءَ ۾ ڏلو تم مون کي پاچا به نظر نه آيا .

ڇا آهو پکي ڪئي ٻهڙ جي ڏرڙ ۾ لکي چڪو هو، يا آن
جي ڪور تان آڏامي ٻئي پاسي ٻهجئي چڪو هو يا مور ڳو آهو
پکي هيوئي ڪونه ۽ پائيءَ تي آن جي ٻرن جا ٻاچا رڳو منهنجيءَ
نظر جو فریب هيا!

ڪبير ۾ شاعر جون سڀ خوبیون هيون؛
هل، هن ۾ فقط اها خامي هئي تم هن ۾ شاعر جون خاميون
نم هيون ۽ ان ڪري هن جي شاعري اٺ پوري آهي. جيستائين
ڪوئي شاعر ڪوهم جي تري ۾ نه ڪريو آهي، تيستائين
هو آسمان ۾ ستارن جو ٻورو قدر ڪري نه ٿو سگهي.

مان ڪيٽي بندر تي ڪنهن پوڙهي سُگهڙ سان رهان ڪري
رهيو هوس . مانجههي ٿي وئي هشي ئ آن جي پونينه گپاڙهان
ه هن جي مينديء لڳل ڪـي ڏاڙهي سنسار جـو اـوت
انگ لـجي رـهي هـشي .

مونـهنـ ڪـانـ پـعيـوـ، "بابـاـ، ماـئـهـوـهـ جـيـ جـنـدـرـيـ چـاـ آـهـيـ؟ـ"
هنـ جـوابـ ڏـنوـ، "هنـ اوـنـدـاهـينـ رـاتـينـ جـيـ وـجـ هـ ٻـنـدـرـ ڏـيـشـوـ."

مونـ وـريـ پـعيـوـ، "چـاـ اـهاـ لـاتـ جـتـائـ ڪـريـ ٿـيـ ،
آـجهـامـيـ وـريـ ٻـريـ ٿـيـ؟ـ"

هنـ جـوابـ ڏـنوـ، "نمـ، ٻـيـ رـاتـ جـيـ اوـنـدـهـمـ اـبـديـ آـهـيـ."

مونـ انـ تـيـ چـيوـ، "آنـ لـاتـ ڪـيـ جـاـ ٻـريـ آـجهـامـيـ وـجيـ ٿـيـ ،
ڪـهـڙـيـ معـنيـ ٿـيـ سـگـهـيـ ٿـيـ؟ـ"

هنـ جـوابـ ڏـنوـ، "اـهاـ لـاتـ جـدـهـنـ وـاءـ سـانـ وـچـڙـيـ ٿـيـ؟ـ
جدـهـنـ نـانـگـ وـانـگـ وـَـتـ كـائـيـ ٿـيـ ، ئـ انـ طـرحـ ٻـنـ اوـنـدـاهـينـ
راتـينـ جـيـ وـجـ هـ رـستـيـ تـيـ پـنهـنجـيـ جـوـتـ چـهـڪـائـيـ ٿـيـ ،
تـدـهـنـ پـنهـنجـيـ لـاءـ معـنيـ پـيـداـ ڪـريـ ٿـيـ . پـنهـنجـيـ لـيـكـيـ لـاتـ
كـيـ ڪـابـهـ معـنيـ نـ آـهـيـ .

”عمل شراب وانگر انسان جي رگن ھ دۋىي تو ئ پنهنجى
پيدا كىل خمار مان زندگى كىي معنى بخشى تو. زندگى
پنهنجى لىكىي بي معنى آهي.

” هو مهاتا ڈىين تو جي پرەم جو سەتم سانباھي وىن ئا ئ
سەج لىي مەل مېچيون مارى موئى اچن تا، چا انەن كىي چاڭ
آعى تم انەن جي جندىي چائىي چىم كان آنھىي كارى
كارونياز لاء سەتم سانباھي رەھى آھى، جنهن كىي گەنەن ھ
پار نە كىيوا ئامى! ”

منھنجو قلم آنھىي أچتىي سىت جى گولا ھ
آھى، جا اجا تائين كۇوارى آھى، جنهن كىي
اها تائين گەنەن بە شاعر جى هەت نە چەھىو آھى،
جنهن جا نىش نەمیل آهن ئ اجا تائين گەنەن
دانەن نە كەھىا آهن.

سُرگ ڏام ه شنکر آچاريه شيو جي گودي تي اك
پتي ۽ ٺيو ڏئي آتيو. هن وائڻو ٿي سوچيو ته ڪتي
اچي پهتو آهيان ! هن جي سامهون سرگ جو چھروڪو^ه
هو ۽ هو ڊوري آن وт پهتو ۽ هيٺ ڌرسيه ڏانهن
نهار يائين . پهربن هن کي "شونيه" نظر آيو جو ٿهلي
هڪ ماليه جو گل ٿي ويو ۽ وڌيڪ ٿهلي
هڪ سندر ناريه جو گل ٿي ويو . هن چھروڪي مان
هيٺ ٺپو ڏين ٿي چاهيو تم شيو هن کي ٻانهن کان جھليو.

ان تي هن رڙ ڪئي ، "مهايلي ! چڏ ته مان وجان !
مون 'شونيه' جي کوچ ه سچي ڄمار ويائي آهي ، هي
سندر ناريه جو گل ڪھڙو نه ٻيارو آهي !"

هن پنهنجو وسوسو چونلبو، وسوسو جو هُن جي سپاوا
کي بي هر وسوسي کان وذيمك يانه پيو.

پوهه هُن آن لاء نعرا هنيا، ليک لکيا، تقريرون
ڪيون، ماڻهو ڪٺا ڪري آياريسا ۽ انهن کان پيا
ماڻهو مارايا ۽ پنهنجي ڪيل هر آنڍا ڪي نيه
سمجهو.

هو پنهنجي ڪيب اڳتي وڌندو رهيو، پنهنجي ليکي
ڪيب تي ڪيب ڪتندو رهيو، پر هُن هر ڪائي ڳجهي
اڪ موت جي روشنيءه ه انهيءه رستي ڪي گهورييندي
رهي جو ڪنهن اونهيءه ڪڏ تي ڪنهو هو.

تون منهنجا گیت پڑھی چئی رهیو آهین
تم تون امرت مان یک پری زهیو آهین؛

۽ مان پنهنجی ڏ دل ۾ آها رَت سان پریل کڏ
ڏسی رهیو آهیان جنهن تی تنهنجا آچایل چَپ
جهڪی آیا آهن ۽ گپیت تی گپیت ڏئی رهیا آهن.

ای اصحابِ کھف و انگر گھیرت کائيندڙ!
اوہان جڏهن جا گپنده تڏهن دنیا کی سچائی نه
سکھنده ۽ پوءِ اسان اوہان کی آها نندہ ڏئی
چڏینداسین جو وری اوہان جی آئڻ جو سوال ئی
نم آئندو.

ચા માન દનોથી કી વડિકે ને ગુંગિયાન
એ એટુર વસાઈ ચઢ્યાન ?

મુન કાફી રુકે પદ્રો ક્યા આહી ,
ચા માન દનોથી કી વડિકે ને ગુંગિયાન ?

ચા માન તુકજી બ્યો આહિયાન ?
અદેન તે ને આહી જિતોઠુકે મનેનજા
ડૉરા ડુકી રહ્યા આહે .

ચા માન દનોથી કી અન કર્યા વડિકે ને ગુંગિયાન
ચુ તે સુજ લયી રહ્યો આહી એ સુજ લયી મહેલ
સ્પન્યો લોહારન જી એકિન હે એટુર વસાયી વિનદા આહે !

ચા મુન જિસુ રુકે પદ્રો ક્યા આહી
અન કી કાની કુપ હ્યાર સાન પ્ક વજનદ્યિ ?

એજા તે દનોથી દનોયિ રહ્યી આહી એ એટુર હ્રયિ રહ્યા આહે
પ્ર માન ચા કિયાન , માન લહન્ડી સુજ કી રુકી તે
ને તો સ્કેનાન !

منهنجي شاعريه آنهيء ڪنوار وانگر هئي جنهن کي
بيوه ٿيڻ اڳواٽ ئي پيشانيه تي لکيل هو .

مان منعور نم آهيان ۽ نم وري مان انا الحق جو
نعرو هڻان ٿو . ان هوندي به منهنجا پير ڦاسي گهات
وت ٿڙن نم ٿا ۽ مان ڦاسيه جي رسيء ڏانهن
سُرڪندو اڳتي وڏان ٿو . ڇا تون چئي سگهندين
تم مان ڪهڙي وحدت الوجود جي دعويٰ
ڪيان ٿو ؟

مون کي هزارن ڪتابن جي مطالع مان آها خوشی
حاصل نم ٿي جا هڪ ٻڌڙي هاريء جي گهنج گهنج
منهن تي ٿهمليل سُرڪ ڏسي ملي .

—

ئيڪ آهي، وڃي اختر پيا جون گالهيوں ڪـر،
لکنثوء جي تهذيب جا گـش گـاء ۽
لاـوكـيت هـر ٻـلات هـت ڪـر.

اي آردوء جا شاعر اقلاب!
چا اج به توـكـي ڪـن ۽ ڪـافـور جـي
بوـء اـچـي ٿـي يا تـنهـنجـون نـاسـون
ٻـتـجي وـيـون آـهن؟

هي صاحب نظريه پاڪـستان ۽
پـنـدت بـرج مـوـهن دـتـاتـريـه ڪـيفـيـه
جون گـالـهـيوـن ڪـري رـهـيـوـ هوـ جـو
آـرـدوـء هـر شـاعـري ڪـندـوـ هوـ.

جي آنهن جي اچ مان آفيم نه لهي ها تم هي
ڪاريها گل ڪهڙا نه پيارا هيا !

هاء ڙي سياست ! ڇا ڪيان ،
گرو نانڪے کان گڏهم تائين ،
هر ڪنهن سان نڀائنو ٿو پري .

هر غم کي 'غم' جانا،' بئائش سان جي
آلام روزگار آسان ٿي وهن ها تم
اصغر گوندويءَ کي عينڪ جا شيشا
وڪڻا نه پون ها - *

* آلام روزگار کو آسان بنا ديا
جو غم هوا آسے غم جانا بنا ديا
(اصغر گوندويءَ)

તેથે હે કિરી, આમાન હે સ્તરાન જી સુનન
ડાનને ડીયાન ડીયાન એલાં આહી.

જન ખ્યાલન જોન જર્ઝોન દરત્યી હે ને હુન્ડિયોન આન
આહી અન્હી વન્ન વિન્ધી વાંગ્ર હુન્ડા આન જા સાચી
વન્ન કી સુકાચી ચ્છદિન્દી આહી.

ચેતી કૃતી જી ગ્રંગ દ્વારા ઉત્પાદિત અનુષ્ઠાનિક રૂપ
ને હુન્ડા વિન્ધી પણ હુન્ડા વિન્ધી પણ હુન્ડા વિન્ધી
જો હુન્ડા વિન્ધી હુન્ડા વિન્ધી હુન્ડા વિન્ધી હુન્ડા વિન્ધી

* હુન્ડા વિન્ધી - *

* ઉર્ફિ તુમ અન્દિશ રંગુંઘાની રુચિયાન
આવ સુન્દર કરું ન કન્દ રંગ કરું ગદા રા

هيءه ڪائي چوري نه آهي جي مان هيٺئين ايراني ٺوئي
کي حالتن پتا اندر پيش ڪيان —

اسان ٻئي سنڌو ۾ هڪ پڙيءه ه وڃي رهيا هيا سين
جڏهن ٻڌري پڻ چڏي هلي، تڏهن هن ٻڳيو،
”چا توکي آردو ايندي آهي؟“
مون چيو تم ”نم.“

ان ني هن چيو، ”پوءِ تم تنهنجي اڌ زندگي اجائي وئي.“
جڏهن ٻڌري وج سير، لڏڻ لڳي، تلهن مون
هن کان ٻڳيو، ”ترن چائين؟“
هن چيو تم ”نم.“

ان تي مون چيو، ”پوءِ تم تنهنجي سچي زندگي اجائي
وئي چو تم ٻڌري هائي ٻڏڻ واري آهي.“

هાન, ઓઠ હી ફીથા ગુર્થ કાન ગ્રાલી તાનીન કૃતાબ !
મોન કી ડી એહ કુડ્ર તે માન દરતી કુની અન તી
કુલ્લે પોકીાન, જા હે ફલ્સ્ફી જી માં હોન્ડી આહી
એ જન્હેન કાન સ્વાએ હે ફાસ્ફો નાલી હે આચિલી હ્રામિ
હાર વાંગ્ર લેંકન્ડો આહી .

એ જીલ જી એટ્ટન હે પોકીલ એન્બ જા ઓઠ !
તોકી કુહ્રી દ્વાહે હે જીલ હે રક્યો વિયો આહી ?
જા, તન્હેન્જો એહ દ્વાહે તે ને આહી તે તન્હેન્જી
બુર તી કૃષી માકી જોન મ્ક્યુન મર્ઝી
એન્ડ્રીયુન આહે ?

ای خسرو ! جلّهن تون پاٹ کی هندی دوھی و
کسرو لکین تو تدّهن کھڑو نہ پیارو لگین تو !

هر باشعور شاعر پنهنجی دئور جو ضمیر هوندو آهي، آن
جي هر جرم جو اعتراض هوندو آهي ۽ آن لاء سزا به
تعویز کندو آهي.

آئے تم مان، تدک. مینهن قریں جون مالهائون پایان، تون
جا اندلس ر برهشی آهين.

ای آمارو ! مون یچائی آهي تنهنجی سُندری !
اچ دوئے منهنجی شاعری ۾ میندي لائی ویني آهي، ۽
اگسي کان نه وڌي سُندر لگي رهي آهي.

هي چارو مجمدار جو لاش آهي. مون اخبار هن جي موت جي خبر
ترهی آهي ۽ ڪاغذ جي ڪائيه تي هن جو لاش نظر اچي
رهيو آهي.

مان هن ه دم، عيسىي ٿو ۽ ڪيان ٿو ۽ هو ڪائيه تي آيو ٿي بيهي ٿو.
هن جي چاتيءَ تي ڪارا گلاب ڦزي پون ٿا ۽ انهن مان گهاڻو ڪارو
رت وھن لڳي ٿو. هو ۾ ڀڪوڙي ٻانهن مٿي ڪري چوي ٿو:-
”مان تاریخ ه امر آهيان. تاج محل امر نم آهي، آنکي ڏاهي چڏيو،
آن جي پئر کي شاهن جهان جي هڏن وانگر پڪڙي چڏيو. ڏاهي
چڏيو اهي مها مايا جي پُت جون مورتيون، پوري چڏيو اهي اجنتا ۽
ایلو را جون گٿائون ! اهي امر نم آهن، آئه امر آهيان، آئه هارين جي
هڏن ه امر آهيان، نڪسل باڙيءَ جي ڪسائن جي دلين ه ڌڙکي
رعيو آهيان .

”ڏاهي چڏيو اهي مندر، اهي ڪتب خانا، اهي عجائب گهر !

”ڪوڙيون آهن اهي ڪوتائون، اهي چتر، ويا ڪيان !

”بڪواس، نيجي بڪواس اهي شنڪر آهاريءَ، اهي رامانج، اهي
راماند، اهي رام ڪرشن پرمھنس !

”قاڙيءَ، پڪڙي چڏيو اهي پنا، لڳيءَ جو ڙاه، آهي اوهان جو اتهاس!
”امر آواز ? امر آواز آهن

گولين جا گرڙات، ڙنڪن جا ڙوڪات، هم ه بارود جا ڀڙڪات.

”بي چڙيو اها روئي شنڪر جي ستار! ان مان چا ورندو، اها ته
رجوازيه جو هئيار آهي.

” امر آواز તે એહા રૂ આહી જા ગુલ્યિ એ લેણ સાન કન્હિન એન્ટ્લાબી એ જી
મન્હિન માન નકરી તી. સન્ગિત ? સન્ગિત કી કીર તો હૃતી ? સન્ગિત
તી એ હો કેહ્તો કન ડીન્ડો જન્હિન કી કુંક હે સન્ગિન કટ્લ હ્જી યા
છલતી એ હે ગુલ્યિ લેબલ હ્જી ! ”

માન હન કી ઓરી કાગ્દ જી કાઈ એ તી લિતાસી તો ચ્છદીયાન એ પોએ
સોચાન તો તે જન હન કી ગુલ્યિ હન્હિન, આહી હ્જી હ્જી યા ને !

જા હન તંત હે મન્હન્જી સન્ક જો આવાસ સુજ વાંગર આપ્રી સ્ગેહ્યિ તો ?
પંડ કીલ્ડો ને પ્રી આહી એ કેહ્યિ ને તકી લ્રી લેબી રહ્યી આહી ?
જા મન્હન્જા કીત આ તામ પ્રીદા કરી સ્કોહ તા જો વ્ક હે તક પ્રીદા
કન્દો આહી ?

એ એસાંડાટ ! માન એઝા તાસીન તન્હન્જો ક્રષ્ણી આહ્યાન, તન્હન્જો મુર તે
પ્રી રહ્યો, મુન એહા તાસીન તન્હન્જો વિાજ બે ને ચુંકાયો આહી.

હો કારી દ્વારા કન્નેન પાન બેઠ્યે જી બેઠ્યે વિશેષ
રહ્યો છે પાન ફ્રોશ ક્ષિય આરડ્યો હ્ર ચીએન, "પાન છે તમાકો
ચિદાદ વજેજાન્ડો." હેન કાન એ આઇલ ગ્રાહક હેન ક્ષિ ખચ્ચિ
સાન ક્ષોર્ય ડાલો છે પ્રોએ પાન ફ્રોશ કાન સ્ક્રીટન જો પેસ્ક્યિટ
વૉની વિન્ડો રહ્યો.

હેન ક્ષિ ચોર્ય દાર પાજમો, શિર્વાથી છે રામ બ્ઝોર્ય નુપ્પી પ્લેની
દ્વેણ જન્મેન માન હેન જા જગ્ગ મ્રાદ આબદી કેટ એચા લોના લ્રેક્કી
રહ્યા હા છે હેન ક્ષિ મોલાના આરા જ્ખોર્ય બ્લેચ્ચી ડાર્ચ્ય હેની.

હેન કાન એ આઇલ ગ્રાહક ક્ષિ બેશ કુટ છે પેન્ટ પ્લેની
દ્વેણ છે હુન જા કારા લનબા દાર કન્નેન અસીર્ય ક્ષિ હ્પ્યે જી
વારન વાંકર ત્ય લ્ગા છે હેન જુન બ્ઝોન કન્ફ્યુશન વાંકર હુન
જી ચેન કાન હીન લ્રેક્કી રહ્યોન હ્યોન ચેન હુન જી મેન્નેન
જી પેટ ત્ય હે ક્ષ્રેર્યોન લ્યુ હીન લ્ત્કાની હ્ક્કે પ્લેની ક્ષિ
ક્ષોર્ય રહ્યોન હ્યોન.

હેન સુચ્યિઓ તે સ્ટેર વર્હેન વારી ન્સ્લ છે સ્ટાવ્યેન વર્હેન વારી
ન્સ્લ હ્ર ક્ષીદ્દો ને ફ્ર્ચ આહી !

પ્રોએ હે ગ્લ્ઝોર્ય ન્ફાસ્ટ સાન વાત હ્ર ર્ક્ય ર્ક્ય ચ્ખાર્ચ્ય છે ત્વર્યો
પંડ ક્ષિએન તે તમાક્વો હેન જી દ્માઘ ત્ય પન્હન્જો અશ્ર
પ્લેડા ક્ષિયો.

هن کي دنيا جي بي ثباتي ۽ تي مير درد جو گوئي شعر ياد
آيو ۽ پوءِ هن کي ياد آيا مرغ باز، پتير باز، نوابين جا
مصاحب، قديم طرز جا داستان گو، زڪاب دار، گهگهي ۽ نڙيءَ
وارا گوئيا ۽ ناچو —

۽ هن کي ياد آيا شيرمال جا زغفراني نکرا،
دم ڏنل مچي پلام ۽ ڪشميري چاه —
۽ هن کي ياد آيا گنجگا جمني بروش —
۽ هن کي ياد آيا گبارها، ساوا، گلاهي، نيرا زغفراني ذوب چانو
وارا رنگبرنگي جوزا —

۽ هن کي ياد آيو هڪ دوپتو جنهن تي ڪترن ڏانڪيل
هئي ۽ هڪ ٻارنهن ڪلي ۽ جو پاجامو جنهن تي بانڪڙي
لبگل هئي ۽ جنهن هر رسمي ازار بند هيون.

هن پان کي وڌي ڪ زور سان چپاري ۽ هن کي ياد آيو آهو
نقش جو هن جي ماڻ کي ڪنهن سهيلي ۽ سفيد مرغ جي خون
مان ڪلي ڏنو هيون، جنهن مان مڀ بلاڊون پيجي وينديون آهن —

هن جي وات هر جڙتو ڏند پان چپاري چُڪاها ۽ هن پيڪ
جي پوئين گيت ڏئي وستي ۽ ڏانهن ڏنو ۽ پوءِ اوچتو سوچيو...
هن ڪان مير درد جي شعر جو پهريون مصرع وسرى ويون ۽ هن
ٿڏو ساهم ڀري پهو مصرع دهرايو —

ڪس طرف سے آئئے تھئے ڪيدهر چلے

اوچتو هن کي دل جو دُر پيو، هن هے دل ڏاريندڙ رڙ
 ڪئي ۽ وستي تي ڪري پيو ۽ هڪسي جنهن ۾ چار
 مسافر مسوار هئا، هن کي چڀايندي، زوم سان اڳتي
 نڪري وئي.

چا هو ٽيون آهي ۽ تون ۽ مان ٻه آهيون؟
 يا تون ۽ مان آهيون ئي ڪونه ۽ رگو هو آهي؟
 يا هو آهي ئي ڪونه ۽ رگو تون ۽ مان آهيون؟
 چا ماڻهوءَ جي سوج انهن ٽن سوالن کان ٻاهر نڪري
 سگهي آهي؟
 ائين ته ناهي تم نه هو آهي، نه تون آهين، نه مان آهيان،
 رگو 'ڪجهه' به نه آهي.

[پણ તુ પૂર કરી] (૧૦૫)

એ દોનેિન જી વારન વારિ અંગ્ની, એ મનેંગ્ઝી કુતા !
જા એજ તાઈન કનેન તનેંગ્ઝી મનેન તાન ચેંગુન હતાઈ
તુક્કી ઢન્હુ આહી ?

હર ઝાહરી ટ્રેખ મેલ લફ્ટ હે ડમ રિસ્પી ક્વોક્ષ ડાદો
ડક્યો કુમ આહી પ્ર અન કાન સોાહ શાયરી પ્રિગ્મબરી ને
ટી સ્કેન્દન્ડી આહી.

હર લફ્ટ કી હે રોહ હોન્ડો આહી જો ચલ્દિન જી
મસ્લેલ એર્તા માન ગ્રદ્રન્ડો આહી.

ઉવામિ ર્ઝાન જો કુબે લફ્ટ થીલ ને હોન્ડો આહી.

જ્ઞા એસાન યાગ્યો એ માગ્યો વાંકર દિવાર કી વરશીન લાએ
ચેતીનિંદા રહેનાસીન હે જર્દેન આહા કીર્યિ હોન્ડિ, એસાન કી
દજાન જી ચૂંઠ નફર એન્ડિ ?

એ સન્દ ! તોન માં આહીન
માન તનેન્યા ડર્ટ્યુ માન શાયરી જો મોદ
અન્નિન હાચલ કંદો આહિન
જીનીન તુર જી કારાહ્યે ગાન જી ઓહન માન અન જો બ્યેર્ઝો
કિર પીણદો આહી.

ર્ગ વિદ હે લકીલ આહી તે "એ સન્દો !
વર્ષ દિયા તનેન્યિ વહેકરી લાએ કીની રસ્તા નાહિયા આહે."
એ હા, આન્હે માન હે રસ્તો તનેન્યિ શાયરી બે આહે.

اوج-તો પ્રોજેક્શન હાની દરત્તી ત્યે કિરી પણ
 જીવિ તી ને હનીએનીન આ મરી વિયો.
 દારા શક્વામ સ્રમદ દાનિન ડ્રક માન ઢાનો.
 સ્રમદ દારા ક્રી ચિયો, "જા હન તી રહ્મ તુ અધીની?"
 દારા કંડ દોલી હાનો ક્રી તે સ્રમદ ચિયો, "પ્ર રહ્મ
 ચા લાએ જદ્દેન હે જાનદાર જી એટા તી એહા આહી!"

સન સ્ટોન્જાહે જો ગુદાર જીજાજી રાહ સંદીયા આં જો
 હિરો નાના સાહબ, પણ મોત જી પ્રક હે હેલિયા વિયા આ
 તારિખ હે કંઈ બે લકીલ ને આહી તે આનેન જી રક કંઈ
 આજીલી ઓની હેઠી. એલ કાન એબ તાનીન, વેચ જી એક્ટ
 સલસલી ત્યે સુચ્ચબો તે એ ગેલાલે કરી કોની ફર્ક
 ને પુંદ્રો તે હે કી ત્યાસી ત્યે ત્યે લેટ્કાયિ વિયો હો
 આ પ્રોજેક્શન કંઈ આ મણું હો. પ્ર ચા એ કરી ફર્ક
 બોય તુ તે કિર ચા લાએ મણું હો?

ای آزادی! تو ڈانهن کوئی شاهی رستو نم تو وحی
فقط سوڑھا پیچرا وجن ٿا -

۽ منهنجی ڏيھه ه سپیشی شاهی رستی تی وھی
رهیا آهن ،

۽ مان سوڑھی پیچري ه مُنجھی موڻي رھیو آهیان ،
ڇو تم مون کی کوئی سونھون به نم آهي، ماتھی
به نم آهي .

ای آزادی ! مان پوه به شاهی رستی کان گھپرایان
تو، ڇو تم آهو تو ڈانهن نم تو وحی.

هر عشق دماغ جو خلل نم ہوندو آهي ۽ نم دماغ جو
هر خلل عشق ہوندو آهي .

* کھتے ہیں جس کو عشق خلل ہے دماغ کا
(غالب)

(۱۰۹)

[پણ તો પૂર કરી

નશ જાન જો દશ્મન હોન્ડો આહી, મુન જ્ઢેન બે
 નશ હે લક્ષ્ય આહી, અન મુન ક્ષી હમલે આર્થ જી
 વજ હે ત્ક્યિ આહી. ન્યે મુન ક્ષી દોસ્તન જી
 હલ્લી વાંગ પનેંઝી ગ્હેહરી હે પનામ ઢની આહી આ
 કન્ધેન હુદ તાઈન હે મહેલે વાર કાન મહુવો
 રક્યિ આહી .

તુન તે ચોવિન તો તે માર્ક્સ જી પ્રિદાનશ કાન
 કાફી વેત એ શાહે વિલી લાલ માર્ક્સિસ્મ જો
 ફલ્સ્ફો પીશ કરી જ્ક્ષો હો .
 જી એજાર્ટ ઢિન તે અન્ધી ડ્સ હે માન રીબ નસા
 મખ્ફિ જી નાલી જો એસાફો કીયા છો તે હે
 જ્પ્યો દો .

સર્ખ પોશી બે લબ બામ ન્યે મી આય

—

دروના ચારિય યદ્દશ્ટર કી સ્ન્ડી બેગિયો, "રાજકુમાર! તુન હેન
ઓન તી વિશેલ આજીવે ડ્સીન ત્વો?"
યદ્દશ્ટર વરાઠિયો, "હાન્નો માન આજીવે ડ્સાન ત્વો."

દરોના ચારિય વરી હેન કાન બેગિયો, "રાજકુમાર! તુન હેન ઓન
કી, મોન કી + સ્નીની રાજકુમારન કી ડ્સીન ત્વો?"
યદ્દશ્ટર વરાઠિયો, "ગ્રૂવ ડ્સાન હેન ઓન કી, તોહાન કી +
રાજકુમારન કી ડ્સાન સ્નો."

યદ્દશ્ટર જો જોબ પદ્ધતિ આવિય ખોશ ને ત્યાં છે હેન યદ્દશ્ટર
કી ચ્ચિયો, "તુન પાસિરો તી બીભે, તુન હી નશાન હેટ્ટી ને
સ્કેન્ડિન્નિન ."

નનેન કાન પોહ દ્રોના ચારિય દ્રીયો ડન, પ્રિમ સ્નીન છે પૈન
રાજકુમારન કાન બે સાગ્રીય સ્વાલ બેગિયા + અનેન બે યદ્દશ્ટર
જોહ્નાઈ જોબ ડ્ના. આવિય આનેન સ્નેન્ન કીપ બદ્દશ્ટર વાંગ્ર
રિટી ચ્ચલ્યા.

આદ્ર આવિય, એજન ક્રા + આદ્ર સ્વાલ બેગિયો, પ્ર એજન રાગ્રૂ

نشان کي چتائی ڏسي رهيو هو ۽ هُن سوال نه ٻڌو. آچاريه سوال دهرايو ته ارجن چيو، ”گرو ديو! مون کي تم رڳو گچهه جي مندي ڏش ه اچي ٿي.“

ان تي دروڻا چاريه ارجن جي پڻي ڄي چو، ”ارجن! فقط تون ئي نشان چئتي سگهندين.“

اچ مان مها ڀارت هر مئين ڪهائي پڙهي سوچي رهيو آهيان تم مون ڪيتري عمر گچهه جي مندي ۽ تي تير چئيندي گذاري آهي ! افسوس، مون ڪيتري دير کان پوء وٺ ڏانهن ڏلو آهي - آن هر ساوا پن به آهن، اچا گل به آهن ۽ پکيڙا آن جي ڙارين تي گئٹ گئٹ ڪري رهيا آهن،

۽ مان سوچي رهيو آهيان تم ڇا ارجن اياڻو هو، جنهن سارو ڏيان رڳو گچهه جي مندي ۽ تي ڪپايو هو !

شب برات آهي،
آسمان ه ستارا ٺمکي رهيا آهن
۽ ذرتيءَ تي مشعلون ٻري رهيون آهن؛
۽ منهنجي دل آنھيءَ انڌي ٻار وانگر چڙبون هشي رهي آهي
جو ٻڌائي به نه سگندو آهي تم هن کي ڇا گهرجي،
هو ڇا تي روُو آهي،
۽ هن جي رسامي جو ڪوئي ڪارڻ به آهي يانه !

ક્યો સુરદાસ ચંતા મીં જી કુઠી ઢાન્હન વિધી રશ્યો હો
તે હે બ્રહ્મ ચારીએ હે કી ડેગ ત્યી રોકી ચ્છો, "અસ્ત્રી
કુરિણ્ણી જો ચાર આહી, તે ત્યી ત્રકું આહી; પાપ જો ગ્હેરો
આહી, મુક્ર ઉં માઠી જ્યી વન્ વિન્દ્યુહી આહી, અર્ત રોપ્યી વ્હે
આહી, આહો બન્દન આહી જો પ્રશ્ન કી ત્રત્યી સાં પદ્ધ્યી ચ્છ્યી તો,
ન્રેગ જો દોર આહી. "

સુરદાસ હેન કી મુખ્યી ચ્છો, "મહાશ્યે ! ત્વાં પલ્લ આહીન.
અસ્ત્રી કન્ગા જલ જી ઢારા આહી, હેયાર જી રમ જ્ઘેમ આહી, શ્રમ
બુંધી આહી, કન્યુલ દ્વિપ આહી, મામટા જ્યો કિર કુત્રો આહી,
સ્રેગ જો દોર આહી, આહો આડી ઉં એનાડી સ્દ્ધ આહી જન્હેન ત્યી
કુન લાનાર પ્રશ્ન જો વડ્યી હ વડ્યો પાપ આહી. "

એ સુરદાસ એકીન હ સ્વીન નબી સુચ્યી રહ્યો આહી તે હો સ્યું
હ્યો યા બ્રહ્મ ચારી .

چا مان ويريءَ تي هڪ پرپور وار ڪيان ۽ مارييو وجان؟
جي مان وار ڪندس تم منهنجو موت اوَس آهي.

مان اهو به چاثان ٿو تم جي وار نه ڪندس تدهن به موت اوَس
اھڻو آهي، پر ان هر مون کي ايترى وـ ٿي ملي ويندي تم
تنهنجين ڪراين ۽ تنهنجي چوني لاءِ گجرا پوئي سگهان.

چا جي مان وار ڪري مارييو ويس تم تون مون تي ان ڪري
ڪاوڙ ڪندينه تم مون تنهنجين ڪراين ۽ چوني لاءِ گجرا
نم پوتا ۽ ائين رمندو رهيس؟

يا جي مون کي وـ ٿي ملي وـ ئي ۽ مون توکي گجرا پوئي
آچيا تم تون پنهنجون ڪرايون پـ تـ سـ هـ تـ اـ وـ نـ دـ يـ ئـ ؛
مون کـي ڪـاوـڙ سـانـ گـهـورـي مـنـهـنـ ٿـيـري چـڏـيـنـدـينـ ؟

موت تم اوَس اھڻو آهي بـرـ مـانـ سـوـچـانـ ٿـوـ تـ هـ پـيرـي
هـڪـ پـرـپـورـ وـارـ ڪـيانـ ياـ نـ ڪـيانـ !

મુન વત ઢાર્ઝેન ચેંગા આન, અનેન જી ક્રૂરાન કી હેઠ હ તુરિયો આહી,
અનેન જી ક્રારાન કી એકીન સાન માટ્યો આહી.
મુન વન્ની માન વહે પિત્યો આહી, ક્રીત જી કેટ કેટ એજા તાનીન
મનેનુંગી ત્રૈ રોકુંગી રહી આહી ઉં અન જી ત્યાક મનેનુંગી તારુન્ન
હ ત્રૈ રહી આહી.

મનેનુંગી ત્રૈ દાડી જો રી મુક્કે કણે જો દાઠો કાદો હો,
અન માન નેહિલ રત મનેનુંગીન શરીાનીન હ શૂર મજાની રુંગ્યો આહી,
ઉં બેષ્ટ માન ત્રૈલ મનેનુંગી ત્રૈ દાડી જી કાની ત્રૈ પુન્ની
જદ્દેન મનેનુંગ વારન ત્યા પ્યાર માન હેત લિરી ત્યા, તદ્દેન મનેનુંગી
સ્વિન્ડ હેન જી આસ્ત્રીન કી કાર્યીર વાંકર કુકી ત્યા ઉં અન જો
વ્રથે હેન જી હાનો કી મહેતા દાની તો.

હાનો, મુન સંદર નારીન સાન પ્યાર ક્યિયો આહી, અનેન જી ક્રીન
ત્યા ક્રીન ક્રિન્ડી ડાન આન, અનેન જી એકીન હ મશુલોન પ્રન્દી
ડાલ્યોન આન.

મુન ડાનો આહી સ્રીર જો આપાર, આડાર, ચેત્રીયોન ઉં ચેથે
ત્યા પ્રુન.

મુન ડાનો આહી માયા જો સ્પી કાન સંદર રૂબ,
હેર ચા હો રૂબ આહા કદ્દ પ્રણ લાએ કાફી આહી
જા માન્યોન જી ન હ આહી, જનેનુંગો પ્રલાઘ મનેનુંગી હેર બીત
હ આહી, હેર વાન્ની હ આહી!

مون پنهنجو فانوس ٻاري، دروازو اندران بند ڪري چڏيو آهي،
 ۽ ڪوئي جواب ڏين نه ٿو چاهيان ؟
 ۽ تون ٻاهران لڪ ٺڪ ڪري رهيو آهين،
 ۽ اندر اهن ٿو چاهين ؟
 ٻاهر طوفان وٺ ٻاڙون هتي رهيو آهي،
 ۽ گهرن جون ڪليل ڪٿڪيون، گهر وارن جي بيمار دلين وانگر
 دڪ ڏڪ ڪري رهيون آهن،
 ۽ تون ٻاهران ٺڪ ٺڪ ڪري رهيو آهين
 ۽ اندر اهن ٿو چاهين ؟
 چا مان هڪ اويري اجنبيءَ ڪي ٻاهر ولهه هر چڏي ڏيان ؟
 يا مان هن لاه دروازو ڪولييان تم هن سان گلم طوفان به
 اندر هليو آهي ۽ منهنجو ٻاريل فانوس وسامي و هي !

شاید هي کجیه جا وئ سپ کان اگب هر چائن تا تم تون
اچي رهيو آهين ؟

ڪئن نه انهن جون چڙيون تلوارن وانگر چمڪي رهيون آهن ۽
هوا هر ڪڏي پنهنجي ۽ آٺ تم ۽ آند مانست جو ڏيڪاڻ سکري
رهيون آهن،

۽ انهن جون جڙون ٻاتار تائين اهو نياپو پهچائي رهيون آهن تم
تون اچي رهيو آهين،

۽ درسيه هر چڀيل ساهوارا انهيء انتظار هر آهن تم تنهنجي
آدر پاو جي ڪوڙي ڪوڙي مهل ايندي !

۽ آڪ مڪڙ واء هر گهير گهولي رهيا آهن چو تم تون ساوث
جي مينهن وانگر ايندو آهين؛

۽ تيدا سُن هر اچي ويا آهن چو تم جلدهن تون ايندو آهين
تلدهن سنگيت جا سوبن جهرثا ٿتي پوندا آهن؛

۽ ڪابا گانين جا ٿئ چڏي، ڪڏڪيون ڏئي رهيا آهن؛

[پણ તો હોર કરી] (૧૧૮)

જાહેર કાઈ મરલી જી તાન પદ્ન તા જન્હેન કી માઠોએ જો
મન ગ્રૂપ ને તો સ્કેચી ?

માન ચાહીયાન તો તે માન તનેનું બન્સરી ત્યાન,
એ અન કરી માન પનેનું ચાતી હો સ્લ કડી રહ્યો આયાન.
તરતી જોન એક્યુન હોનીલ દ્ર ત્યા આન એ કન્હેન કન્વાર વાંગર
સ્ટ્રીજ ત્યા કન્બી રહ્યી આયી ;

એ તુન એન્ડિન, કન્હેન આહ્ત કાન સ્વાએ, એ ડલ્યુન મશ્કે જી
ડેફ્લિન વાંગર ક્લી હોન્ડિયુન ;

એ તુન એન્ડિન, કન્હેન આહ્ત કાન સ્વાએ, એ ડલ્યુન ક્લીન જી
મન્નેન વાંગર ક્લી હોન્ડિયુન ;

એ તુન એન્ડિન, કન્હેન આહ્ત કાન સ્વાએ, એ ડલ્યુન ગ્લાબ જી
મ્યક્ટ્રીન વાંગર ન્ય્યા હોન્ડિયુન એ પનેનું ચ્ચ્ચ્ચા મ્યા કરી સ્ટ્રેજ જી
ક્રોમ ક્રીન કી આઓન્ડિયુન ;
મુન તોકી ગ્જુક્રોન હો ગ્રૂપિયુન ;
મુન તોકી પોન્ચાલ હો ગ્રૂપિયુન ,

પ્ર પ્રો મુન કી પ્રો તે તુન આહ્ત કાન સ્વાએ એન્ડો આયીન ;
માન, જો તનેનું બન્સરી આયાન,

જન્હેન પનેનું ચાતી ચલી, આન હો તો લાહ સ્લ ક્દીયા આન,
તનેનું અન્ટેર હો આયાન,
ક્ષીત્રી ઓચ કાન તનેનું અન્ટેર હો આયાન .

اي ڪويل ! اي تو ڪوڪ چو تنهنجو هانه ڦائي ٻوي ۽ تون
بنهنجي رت گاڙيندڙ چهنب لاري چئپ ٿي وڃين.
اي ڪويل ! رات جي سانائي هر چئپ چڱي نه ٿيندي آهي.
چئپ جو فائدو ولني چبرا لوندما آهن ۽ مردا مقامن مان نڪري
ایندا آهن.

چئپ جو فائدو ولني چور ڪات هشدا آهن ۽ پاڳيا پينگ ٿي
ويندا آهن;

چئپ موت جي نٺوي پهن آهي، موت جو ڪائنات جو وڌي هر
وڌو ڪوڙ آهي؛

چئپ تي هر وار جيئش جي جيت آهي، سچائيه جي جيت آهي.
اي ڪويل ڪوڪ، اها وڌيڪ ڪوڪ ! پرواهم نه ڪر جي
تنهنجو هانه ڦائي ٻوي .

ستي جيئش جي پاچاريءَ مان ڪند ڪڍائي نه ٿو سگهين ؟
ڊور وانگر جي رهيو آهين !

غلام وانگر جي رهيو آهين !

مهانگي موت کان گھپرائين ٿو؟ جند جان گھورڻ نه ٿو چاهين ؟
ارقِ جي چونيءَ تان گند لهندڙ سع کي گھوري رهيو آهي؛

مور ڪارونجهر جي ڪور تي ڏينهي وانگر ٻري رهيو آهي।
 هنج ڪينجهر جي لهرین تي ٺڏي رهيو آهي؛
 اهي سڀ به مرئا آهن پر انهن مان ڪوبه غلام نم آهي،
 ۽ تون دور وانگر جي رهيو آهين
 سستي جيئن جي پاچاريءَ مان ڪند نم تو ڪڍي سگهين؟

اي منهنجي ذات !
 ۾ اج ڪلهه تون ڪنهن پئرائينءَ مورتيءَ جي گريپ وانگر
 ئي چڪري آهين؟
 ڇا هائي تون ڪوئي پيارو گيت پيدا ڪري نه ئي سگهين؟

اي آدم !
 جنهن ڪٺي جي دائي لاءِ تون بهشت مان ٻڪتو هئين،
 آهو مون هه ٿئي، سنگ ئي جهولي رهيو آهي.

مان ٻول جي سگهه چاڻان ٿو —

مان چاڻان ٿو تم ٻول رُڪ جي نرن سان رُش جي گھمسان ه
وڌندا آهن ۽ آنهن جا پير ڪڏهن به پتون نه ٿيندا آهن —

مان چاڻان ٿو تم ٻول امر ٿيندا آهن ۽ جي ڪڏهن ڪوئي انهن
کي چکيا تي چاڙهيندو آهي تم آهي چهين جا ٻر پکيڙي آڏامنداد
آهن ۽ جي ڪڏهن ڪوئي آنهن کسي دفناڻش چاهيندو آهي تم
آهي ڪفن ڦاڙي نڪري ايندا آهن —

مان چاڻان ٿو تم ٻولن تي ڄڏهن پنجوڙ وڌا ويندا آهن، تڏهن
آهي وڌيڪ گرجندا آهن ۽ آنهن جو پڙلاهه صددين جي سيني
ه گونجندو رهندو آهي —

منهنجو آنهن ٻولن سان واسطو نه آهي جي ديوذاسين جي پيرن
ه پكتيل پنكتين وانگر هوندا آهن؛ مان تم آهي ٻول چاڻان
جي ديوتائڻ جي مستڪن تي سورج مكين وانگر ٻرنداد آهن —

مون ڪان وڌيڪ ٻول جي سگهه هيو ڪير چائي؟

مون وٽ آهي ٻول نه آهن جي چاهن وانگر ڏڏر ه ڏوڪيندا
ويندا آهن؛ مون پنهنجن ٻولن کي گرڙ پك جي ٻرن تي سوار
ڪيو آهي جو هڪ ئي جهڙپ سان ڪيشي ارڙ آڊيڙي
سگهندو آهي —

પોરાન જી પ્રેયાન મનેન્જો ગ્હર આહી,
જોન તા તે મનેન્જો બ્યુ માંગ મરી ચુકા આહે.
એ માન, ચૂરો ચનો, સારો દ્વિન્હેન રિત રુલ્યો આહિએ;

નાક મન્જેન્ડ જો જદ્ધેન સ્જ નામથી હેઠિ વિબો હો,
માન ત્તી વાર્યે ત્તી પોરાન દાન્હેન પંડ કંન્ડો રહીસ,
જો તે પોરાન જી પ્રેયાન મનેન્જો ગ્હર આહીન;

હાથી સ્જ લેહિ વિબો એ પોરાન જોન ચોન્યોન કન્હેન પ્રાહેન
મન્ડર જી સૂની કલ્મન વાંગર ચમ્કી રહીયો આહે,
એ મનેન્જા કહાયિલ પિર ઢુકી રહીયા આહેન;

પક્કી પક્ષ આકિરન જી ઓટ હેલિય વિબો આહે
માન બે ચાહીયાન તો તે મનેન્જી ગ્હર પુંજી વિજાન
પર મનેન્જો ગ્હર તે પોરાન જી પ્રેયાન આહી,
એ માન ક્ષેગી પિંડ આહિએ.

اچ به منهنجو ترنم هه آغوش آهي، هڪ نعرو آهي،
هڪ لهو ۾ لويل زره آهي، هڪ وج کان
تکي تلوار آهي.

اچ به منهنجو ترنم هڪ بادل آهي، گھنگھور گھتا
وانگر آپري رهيو آهي ۽ کنوئين جنن ڪجي بُت
تي برسي رهيو آهي.

اچ به منهنجو ترنم هڪ گيرو آهي، انکي ڪاريون
ڪجريون گھائيندڙا اڳيون آهن، گذريل سال ان جي
پيشاني ۽ ۾ ٻيرا ٻيدا ڪري نه سکھيا آهن ۽ عمر
ان جي ٻاڪر ۾ تدانى آئي نه سکھي آهي.

اچ به منهنجو ترنم عقاب وانگر آذري تو ۽ پهاڙ
کان او ۾ اذري، هيٺ غوطو هئي تو ۽ ڪين ۾
مائڻو جو من جھتي ولني تو.

اي ڪيلاش ٿي رهندڙ ديو تائوا منهنجا گيت اوهان
کان وڌيڪ امر آهن، ها، هر منهنجي سُر جو سُرگٽ
ديوتائين لاءِ نه آهي، بر ڈر جي ٿو دين ۽ واري ٿي
و ڀڙهيو چائين لاءِ آهي.

પ્રાર્થના જી પ્રેરણ મનેન્જો કહેર આહી,
જુન તા તે મનેન્જો બી માંગ મરી ચુકા આહે.
યે માન, ચૂરો ચન્નો, સારો દીનેન રીત રુલ્યો આહીએ

નાક મંજેન્ડ જો જલ્દેન સ્જ નામથી હેઠિ વિબો હો,
માન ત્યે વાર્યે ત્યે પ્રાર્થના દાનેન પંડ કંદો રહીએ,
જો તે પ્રાર્થના જી પ્રેરણ મનેન્જો કહેર આહી;

હાથી સ્જ લહી વિબો યે પ્રાર્થના જુન ચુંબિઓ કનેન પ્રાહેન
મન્ડર જી સુની કલમ વાંગર ઓમકી રહીઓ આહે,
યે મનેન્જા કહાયિલ પીર ઢુકી રહ્યા આહે;

પ્રકૃતિ પ્રકૃત આકિરન જી ઓટ હેલિય વિબા આહે
માન બે ચાહીએ તુ તે પ્રનેન્જી કહેર પ્રેર્જી વિજાન
પ્ર મનેન્જો કહેર તે પ્રાર્થના જી પ્રેરણ આહી,
યે માન ત્સ્કેજી વિબો આહીએ.

اج به منهنجو ترنم هڪ آغوش آهي، هڪ نعرو آهي،
هڪ لھو ۾ لويل زره آهي، هڪ وج کان
تکي تلوار آهي.

اج به منهنجو ترنم هڪ بادل آهي، کھنگھور گھتنا
وانگر آپري رھيو آهي ۽ کنوئين جشن کجعي بُٹ
تي برسي رھيو آهي.

اج به منهنجو ترنم هڪ گپرو آهي، انکي ڪاريون
ڪجيون گھائيندڙ اکيون آهن، گذريل سال ان جي
پيشاني ۽ ۾ ٻيرا ٻيدا ڪري نه سکھيا آهن ۽ عمر
ان جي ٻاڪر ۾ تدانى آئي نه سکھي آهي.

اج به منهنجو ترنم عقاب وانگر آذري تو ۽ بهار
کان اوهو اذري، هيٺ غوطو هشي تو ۽ کين ۾
مائھو چو من چھئي ولی تو.

اي ڪيلاش تي رهندڙ ديوتاوا منهنجا گيت اوهان
کان وڌيڪ امر آهن، هاء، ٻر منهنجي سُر جو سُرگٽ
ديوتائين لاءِ نه آئي، ٻر ٿر جي ٿورين ۽ واري ٿي
و ڀڙهچائين لاءِ آئي.

آسمان هر بادل
تماهيء جي پڙيء وانگر لڳي رهيو آهي؛
۽ مان سوچي رهيو آهيان
تم نوري گهنا پيرا منهنجيء زندگيء ه آني هئي
نهين نٿوت سان
نهين نانو سان
۽ مون سان سير ڪيو هيائين
بادل جي پڙيء ه!

هائي سانجهيء ئي وئي آهي
آسمان هر بادل اووندهم ه ٻڌي رهيو آهي،
۽ مان ياد ڪري رهيو آهيان
نوريء جا آهي نانو
جن مون سان سير ڪيو هو
بادل جي پڙيء ه .

پوهه جي پوئين رات ڪهڙي نه ٿندي آهي!
 ڏهر هه ڏينما نم ٿم ڪري رهيا آهن،
 ستارا انهن ہوڙهين اکين وانگر لڳن ٿا
 جن جا چھر چئي پيا هجن،
 ۽ چند هه لاءِ وارث لاش جي ڪوپريءَ وانگر
 لڳي رهيو آهي،
 ٿند هه اسان كان گيت وسري ويا آهن
 ۽ اسان جا چب ڪنبي رهيا آهن،
 ها، اها پوهه جي پوئين رات اچھي هي!
 اسان جا هت برف ٿي چڪا آهن،
 هوا هه ولهم وسي رهيو آهي
 ۽ اسان کي ڪارونجهر جي هي پار وڃيو آهي —
 پار جو اسان لاءِ اجنبيءِ آهي
 مون کي پنهنجو هت هت هه ڏي
 آف! هي پوهه جي پوئين رات ڪهڙي نه ٿندي آهي!

مون شاعري ۽ کي ترك ڪيو هو

پر اي ڏاتار !

تون منهنجا ڏوڏا پچي، منهنجون مئنيون ڪوليں ٿو،

تون مون کي ايتري ذات ڏين ٿو،

جو اها مان ٻُڪ هر جهلي به نه ٿو سگوان!

منهنجين اکين هر ڳوڙها ئي تم آهن .

چا اهي طوفان نوح ئي سگهن ٿا ؟

چا انهن هر ايترو سيلاب اچي سگهي ٿو

جو هر رت هر لوييل شهر ڌوهي وجي ؟

چا منهنجي دل نوح جي ڪشيء وانگر

هر آها شيء بچائي سگهي ئي

جننهنجو بچاء ضوري آهي ؟

ડિનેન કીડો ને વાંઝો આહી,
રાત ક્ષીત્રી ને વિસ્રી આહી,
ટડી આહી,
એકિલી આહી !

હાથી સુજ હંદે તન્દીલ વાંકર ને તા હરન,
સુજ મ. આહોતા ને આહી જો સુરજ મકી અન લાએ
ચાંતી કોલી ચિલ્દી ;
હંદે મ આહા ચુકે ને આહી જો સુરૂ અન ડાનેન
તિર વાંકર ઓડાંસદો વિચી ,
તારા ન્મેકન તે તા
બ્ર ટંદેન કાન મ્રંકન ને તા,
જંદેન કાન મું જાતો આહી તે ઉશ્વ બે મરી
વિન્દો આહી .

ندىم سند جي رائىءَ روماسا هے بُت تراش
کي چيو،

" چا تون پنهنجي مورتي ئاهيندين " ٩

" مان ٻئي ڪنهن ماڻهڻه جي مورتي نه ئاهيندو آهيان " ١٠
بُت تراش جواب ڏنو.

" ازي، ڪوڙ چو تو گالهائين ؟ مون پاڻ توکي
ڪيترن ئي ماڻهن جون مورتيون ئاهيندي ڏلو آهي ! " ١١
روماسا هن کي چڙپيندي چيو.

" مورتيون تم مان پنهنجون ئاهيندو آهيان ،
البت صورتون ٻين ماڻهن جون هونديون آهن ، " ١٢
بُت تراش جواب ڏنو.

پنهانی ۽ رسالی مان منهن ڪلیبو ۽ مون کی چوڻ لڳو۔

”دج انهن ڪان جي توکي آزادي آچن ٿا،
اهي توکي هي غلامي ۽ جي چار ۾ ڦاسائڻ چاهن ٿا.

”دج انهن ڪان جي رڳو پنهنجي ۽ گالهه کي ئي
سچو سمجھن ٿا ۽ هي جي هر گالهه کي ڪوڙو
سمجهن ٿا ۽ ان ڪوڙ سان مقابلی لاء گوليون
استعمال ڪن ٿا.

”دج انهن ڪان جي توسان صدين جو سؤدو ڪرڻ
چاهن ٿا. صدين ڪيئي سچ پنهنجي ٿير ۽ ٻوري
چڏيا آهن ۽ اج انهن جي ٻڌڪ به ٻاهر نه ئي
نڪري.

هائي مان هڪ عقاب وانگر، ڌرتيءَ ڪان دور ۾ ڪولي ٽڪے
هتي ڀيهي رهيو آهيان. اي خدا! مون کي سکهمه ذي تم
مان ٿير وانگر تنهنجي آسمان کي چيري وڃان ۽ پنهنجو مٺو
ڪنهن ستاري سان ڏڪرائي، سوين ٽڪرا ڪري وجهان
مان ڌرتيءَ تي گهت ذئي، ساڳي شڪار تي جهڙب ذين
نم ٿو چاهيان.

عقاب آ ڪيري ڏانهن موئي رهيو آهي .
 ڪيترو وقت هو آداميو آهي ڪيرڙ جي مٿان !
 ڪيترو وقت هن جي هرن چهن تي چانو ڪئي آهي !
 ڪيترو وقت هن ڌرٽيءَ جي تاوَ لاءَ ڌڪار ڏيڪاري آهي
 ۽ ٻرنڊ سج کي ڪاواز سان ڏلو آهي !
 ڪيترو وقت هن جهڙپ ڏئي نانگ پنهنجن چنبن سان
 چيري ٿاڙي چڏيا آهن !
 هن کي ايترى ساري وقت ه اهو ياد به نه هيو
 تم هن جو ڪوئي آ ڪiro به آهي .
 عقاب ڪبا تم نه آهن ; عقاب پورها به نه ٿيندا آهن .
 ها ، اها اي ڳالهه آهي تم سج لهي رهيو آهي
 ۽ عقاب آ ڪيري ڏانهن موئي رهيو آهي .

جي مری ويا آهن، آهي مون لاه معني نه تا رکن،
جي ماريا ويا آهن آنهن مان به رگو ڪي مون لاه
معني رکن تا .

هائي تم ماريندڙ ه مری چڪا آهن يا ماريا ويا آهن
+ اهي به مون لاه معني نه تا رکن .

پر آهي جي ماريا ويا ها، آنهن مان ڪي رات جسو
اڻ تا ۽ پنهنجي پنهنجي دُور جا لباس ٻائي اچن تا .

آنهن مان ڪن کي ٿاهي هاڙھيو ويو هو ،
ڪن جو سير جlad جي هڪ ڌڪ سان آذاي ويو هو
ڪي جنگ ه وڙھندڻ ماريا ويا ها .

آهي الڳ الڳ دور جا جدا جدا حالتن ه ماريا ويا ها .
آنهن جا هڏا تم لڳ پڳ ه چھڙا آهن پر آنهن جا
ويس وڳا جدا جدا آهن .

مان آنهن مان ڪين جا نالا چائان ٿو هر ڪن جا نالا
نهيو هر شڪل به نه ٿو سڃائان . پر مون کي اهو
صلوم آهي تم اهي به ڪئي ماريا ويا ها، باقي اها

چاڻ ڪنهن کي به نه آهي تم انهن جا هدا ڪتی
پورييل آهن .

ڪن کي غسل ڏنو ويyo هو ۽ ڪن جو ماس رڻ جي
تنيءِ ريتى ۽ تي رجهي گري ويyo هو ۽ انهن جو
خون گچجھن جي گاڙهين ۾ هنبن مان نمي ٿرتنيءِ
۾ جذب ٿي ويyo هو ۽ ڪن جا لاش برف ۾ ڄمي
ويا ها ۽ سچ آپرڻ سان برف آنهن جي اکين مان
گوڙها ٿي ٽپڪي هئي .

هو سڀ ماريا ويا ها ـ ڪي سونمين لاءِ، ڪي سچ لاءِ ۽
ڪي نياوَ لاءِ .

هو رات جو ميڙو ڪري آئڻ تا ۽ چبرن وانگر
۾ يخون ڪري منهنجي نند ٿنان ٿا .

هو بار بار مون کان پيڙ ٿا، ”اسان چيڪا سونهن
ڏئي هئي، آها ڪئي آهي؟ اسان جيڪو سچ ڏلو هو،
آهو ڪتى آهي؟ اسان جنهن نياوَ لاءِ ماريا ويا
هياسين، آهو ڪئي آهي؟“

مان هنن کي ٻڌي سگهان ٿو پر هو مون کي
ٻڌي لم ٿا سگهن. مان رڙ ڪري هنن کي چوان ٿو،
”توهان ڪالهوڪي سونهن ڏئي هئي، ڪالهوڪو
سچ ڏلو هو، ڪالهوڪي نياوَ لاءِ ماريا ويا هنا.
آها سونهن، آهو سچ، آهو نياوَ اوهان ڪان ٻو
اوهان وانگر مري چڪو آهي. اوهان آنهن کي
مون وٽ ڪيئن ٿا گوليو، مان تم جيٺو آهيان !“

[پنچ ٿو پور ڪري] (۱۳۲)

هر مُئنا گونگاينم هوندا آهن، ٻوزا هوندا آهن.
هو مون کي ٻڌي نه ٿا سگهن ۽ وري وري
ٻچن ٿا،

”اسان جيڪا سونهن ڏئي هي، آها ڪئي آهي؟
اسان جيڪو سچ ڏاو هو، آهو ڪئي آهي؟
اسان جنهن نياو لاءِ ماريا ويا هياسين،
آهو ڪئي آهي؟“

هو، جو باقي آهي
اوچتو اجي دروازو ڪرڪائي ٿو،
هائو، هو موت وانگر اوچتو اجي ٿو
اسان، جي فاني آهيون
تن کي هن جي استقبال لاءِ
سچي عمر تيار رهيو آهي؛
ڪنهن کي انهيءَ ٻل پئر جو پتو نه آهي
تم هو ڪڏهن ٿو اجي،
اوچتيءَ ٺڪ ٺڪ جو انتظار ڪر،
اُئين نه ٿي ته مهمان سوئي وڃي!

مان جي سرمد هجان ها تم قطب مينار جي چوئي ٿي چڙهي،
تقارو چائي چوان ها،

”جاڳو، اي نند ه الوت انسانو جاڳو !
پنهنجين حويلين ه حجرن مان هو چوڏينهن ٿو چند ڏسو
جو سانوڻ جي گهئائين ه چُپي ويو آهي !“
۽ جي ان ڪري اور لگزيب جي هئان ماريyo وڃان ها تم
مون کي افسوس نه ٿي ها،

آگهاڙپ اوچڻ ٿيندي آهي هي عيء انسانن جو،
هر رڳو ٻن رباعين چوڻ لاء جلاد اڳيان سر
جهڪائڻ زندگي چو ڪهڙو نه اجايو اڪلاعه
آهي !

ڇا مان پاڻ کي ڪارونجهر جي ڪور تان هيٺ آچلائي،
پنهنجو هند گل ڀجي ڇڏيان؟

ڇا مان هن اجائي جيئش جو انت آثيان?
نم، مان ائين نم ڪندمن.

مون کي معلوم آهي ته سڀائي تون اهو وساري چڏيندين ۽ تم مون
تنهنجي ۾ ڳن مان چيڙهه ڪڍيو هو، تنهنجي وارن ۾ تيل ڦليل
ڪيو هو ۽ تنهنجي سر تي تاج رکيو هو ।

تون اهو وساري چڏيندين ۽ تم مون پنهنجي روح ۾ محبت جا
شعلا ٻاريا ها ۽ ڪاري ۽ ٻات ۾ منهنجون نهارون چشگن وانگر
ڦهلجي ويون هيون.

مان چاثان ٿو تم تون مون کي ائين ياد ڪنددين ۽ جيئش ڪوئي
تيزيءَ سان ٿرنڌ چوڏول ۾ پانوائي ڪائي، ڪنهن کي آها تري ۽
اڪ سان ڏسندو هجي ؟

وقت جو طوفان منهنجن ڪتابن جا ٻنا پڪڙي چڏيندو ۽
مون کي اها پڪ به نه آهي تم ڪوئي نديو ٻار اهن
مان ڪهن ٻني مان ٻيڙي ٺاهي پائيءَ تي تاريندو ؟

(۱۳۵)

[پتن تو ہور ڪري]

منهنجا لفظ سُڪل پن وانگر آڏامي ويندا ه مان لُريءه ه
ڪپيل ٿئ وانگر اجايو لڳندس.

اي بي قدر قوم ! مان اهو سڀ چائان ٿو هر پوه ه
اهو چاهيان ٿو تم موت کان اڳ ، تنهنجي وچوليءِ جي
وکن اڳيان پنهنجي ڪوبل انپوچه جون ڪجهه وڌيڪ
پنهنجيون پکيڙي چڏيان .

موت مون تي کليو ه هن جا سڀ اٿاريءه لڳل ڏند
هيرڻ جي سُڪل ڪڪڻ وانگر چشي ٻيا .

مون کي اعتبار نه آيو تم موت پڏو به ئي سگهندو آهي ؛
هو تم سڀ کي رڙڪي ويندو آهي !

مون هن کي آزمائڻ لاءِ پنهنجي بياض مان هڪ پنو
ڦاڙي هن جي وات هر وڌو هر هو ان کسي چٻڙي
نم سگهيو .

مان پنهنجي جام ه وجهي رهيو آهيان
 پنهنجا ۽ درتي ۽ جا ڏڪ ،
 پنهنجا سپنا جي نشي چڪا آهن
 ۽ پنهنجو يا ڳ چو قشي چڪو آهي ؛
 مان پنهنجي جام ه وجهي رهيو آهيان
 آهي سڀ مڪڙيون جي ٿئن ڪان اڳ چشي ويون ،
 ۽ جن ه هائي ڪائي سڀند نه رهي آهي سوء
 آنهن جي سار جي جنهنجو هڳاهه اڄا تائين
 پنهنجي هيٺو هري رهڻو آهي ؛
 ۽ ان ه وجهي رهيو آهيان پنهنجي من جي ساري
 پنهنجا ، جو هجي هيٺو ٿي پيو آهي ،
 ۽ مون کي ان تي افسوس آهي تم ڇا ٿي سگهان
 ها جو ٿي نه سگهيم ،
 ۽ ان نگريء تي جا مون وسانئي هئي ۽ جا ڏهي
 ٻير ٿي پڪي آهي ؛

ه، منهنجي جام مان آپري رهيا آهن
آن جا مندر جن جون مورتيون ٿئي چڪيون آهن،
۽ ان جا پروهت جي مربي چڪا آهن،

۽ ههه ديداسي، ههه منهنجي ڪوتا جا نچي نچي
سائي ٿي پئي آهي ؟

۽ منهنجن هئن ۾ ايتري سگهه نه رهي آهي ته مان
آهو جام کشي پنهنجن چن تائين آلي سگهان !
مان فقط آن کي تڪي رهيو آهيان
فقط آن کي تحسي رهيو آهيان !

ڳائنا!

چا جهونا گڙهم ان لاءِ جليو هيو تم سورك پئائي جا بيت ٿي وڃي؟
چڱ پڙا ۾ لچي ٿو، روئي قو، ڪلبي ٿو،
جنگيون ٿين ٿيون، جوٽا مرن ٿا، چا ان لاءِ
تم ڪوئي انهن کي گيت ۾ امر ڪري سگهي؟
چا تون گيت کي ايترو اهم سمجھين ٿو؟
اين ته نه آهي تم گيت ڪنهن به سچي لُڪ
يا سچي نهـ اڳيان تچ آهي !

تپسوی آهایل هو. هن جو ڪرمندل ڪنهن ستی ۽ جي
يونی ۽ وانگر خالي هو.

سچ لئي جي ستماء کي هڪ انوکي ايرڪا ڦيندي آهي :
وڻن تي چسون ٽيون ٽيون ڪري رهيا ها ۽ هڪ ٻئي
سان چهنبون ملاتي رهيا ها. وَرَث ديوتسا پرتويءَ کي
پاڪر ۾ جهلي، آن جي مٿان جهڪي آيو هو. هن کي
ڪنهن گرنٽ مان ڪجهه اشلوڪ ياد آيا.

وپرم نه گذردي تم سچ پڏڻ لڳو ۽ آن جا شعاع سونا گانءُ
جي گوهن وانگر ڌرتيءَ تي وسٹ لڳا.

هن جي من ه اروپ ايرڪا روپ وئن لڳي ۽ هن چاهيو ته
ان ڪان اڳ ۾ جو وٺ نئ انڌوڪار ۾ ٻڌي وھن ۽ چتن
جي ٽيون ٽيون سانت جي اٺاهه ساڳر ه سهمن وانگر چجي
وچي، پنهنجو ڪرمندل سوم رس مان پوريان ۽ ٻڏندڙ سچ
کي نمسڪار ڪري، هڪ ئي گيت سان رس هي وڃان.

هو پنهنجيءَ اجائي ڄمار تسي سوچن لڳو ۽ پڻ پڻ ڪري
ڪجڙ، اشلوڪ آچارن لڳو -

” اي و ڪهنيشور ! ڇها تون منهنجا و ڪهن ائين مٿائي
ـ گهندين چـئن سچ جا ڪير؟ رات جي تاهي ٻڌتي کي ڇني
ٿاڙي ڇڏيندا آهن .

”તુન જો કુની ત્યિ સ્વાર આહેન, માન જો ગ્રે પ્ક
જી પ્રન ત્યિ આડાન ચાહીયાન તો - છા તુન મનેન્જો સેકાર
કરી સ્કેન્ડિન્નિન ?

”મોન ક્યિત્રી ચમાર એજાની વ્યાની કાન પોહ છાતુ આહી તે
માન સ્રીર કાન પ્યાજી ને તો સ્કેન્ડ આન ક્યિ અન્ધી ની
ક્હેર બ્ર રહ્થો આહી આન ની મનેન્જો મર્ટીયો ત્યિથો આહી.

”સ્રીર ઓફન ને આહી ઓફનિશ્વોર ! સ્રીર સાન ની મનેન્જો એવું
બંદ્ન આહી .

”માન બે અન્ધી હ્ર માન્થો માન આહીયાન જો હ્ર સન્સાર બ્ર
ચાયો ન્પન્નો આહી . મોન પાઠ ક્યિ ડ્વોક્યુ ડ્વિન ચાહ્યો તે માન
ર્ગ્યો આત્મા આહીયાન , મોન ક્યિ કન્નેન બે ને નાહ્યો આહી હ્ર સ્યાજ
આ આહી તે ક્યાન્ન પ્રશ આ કન્નેન એસ્ટ્રીયે જી સ્રીર મલી
મોન ક્યિ નાહ્યો આહી .

”માન સ્રીર આહીયાન , સ્રીર ત્યિ ચાયો આહીયાન , સ્રીર ત્યિ મર્ટ્યો
આહીયાન આ મોન સાન ક્લ્ડ એડા ”માન“ બે ચ્ક્યા ત્યિ ર્ક ત્યિ
વ્યાખ્યા આહી .

”માન હાઠી એવો સ્થી ને તો સ્કેન્ડ તે માન જીશ્વો રહાન
આ ર્ગ્યો મુત જો એન્ટેન્ટ ક્યાન .

”એ માન હ્ર ક્રમન્ડેલ સ્વુમ ર્સ સાન પ્ર્યાન તો,
ક્રમન્દેલ જો કન્નેન સ્ટ્યે જી યુની એ વાંકર ખાલી આહી .“

تون مون لاء نئین نه هئین ۽ . مون توکی اڳ به ڏلو هو
ان کی ڪيئي صديون ٿيون . گوالا گايون واهن ڏانهن
ھڪلي رهيا ها ۽ آهي ڌو ڏاڻي رهيو هو . هر ڪوئي گهڙ
گؤدول جو ڦائو هو . سچ ٻڌي رهيو هو . هر ڪوئي گهڙ
ڏانهن موئي رهيو هو ۽ وسراام لاء واجهائني رهيو هو . منهنجي
مئي تي مور جي پرن جو مُڪتمٽ هيو ۽ هت هر پنسري
هئي ۽ جي ناريون ندي ۽ مان گها گهريون پڻ آيون هيون
۽ گوالن کي پايوهم مان ڏسي رهيوون هيون ، انهن هر هڪ
تون به هئين ۽ .

۽ مون تسوکي نيري آڪاش هيٺان نچندى ڏلو هو ۽
منهنجي هت هر ہور سان ٻوڪيل انب جي ناري هئي ۽
مون ائين تي وسهيتو تم بست اچي چڪو آهي -

۽ پوه مون توکي رث جي گھمسان هر وساري ڇڏيو ۽
لاشن کي رث جي ٿيڻ ۽ گھوڙن جي سنبن هيٺان
هيٺاڙيندو رهيس .

۽ وڙهندى وڙهندى يڌ شتر ٿڪجي پيو تم مون هن کي
صلاح ڏلني تم هو ڪوڙ ڳالهائي تم جيئن دروڻا چاريمه يٺد
بند ڪري ڇڏي -

યદી શ્વરનું જી રાન્ડ વાંગર તીનિદી આહી, અન હે કોર્ઝ એ
સ્ટેજ ને તીનિદો આહી, સ્ટેજ ર્ઝબુ ગ્રૂપ જો સચિય જાء તી
રક્ષણ જો નાલો આહી -

યદી શ્વર હેચ્કી હેચ્કી કોર્ઝ કાલહાઇઓ એ દ્રોથા ચારિયે
કાન ક્રમાન ડ્રાટીય તી તીચી કૃતિ ચ્છાયા -

એ ક્રો કિંતુ માન લાશ ક્રમ તી વિયા, વસ્ત્યિયુન વરી
વસ્યિયુન, વરી કુર્યાયુન ક્રૂડોલ જી સ્યી ક્રુંગ્યાર્યાયુન
ક્રુંચી નદીય તી આયુન -

પ્ર યદી શ્વર જા પીર હેઠન માઠેન વાંગર ડ્રાટીય તી ક્રુંચી વિયા
એ હો એક્સ્પી વાંગર ડ્રાટીય કાન હે હે મેઠ ક્રુંચી ક્રુંચી
ને સ્કુલ્યાયુન.

એ હેઠાં માન સ્વોચાન એ તે તોન ક્રુંચી આહીન ?
માન સ્વોચાન એ તે ચા એન્હીય ક્રુંગ્યાસાન જી રણ હે એટ્રો
વ્યાત વિજાન પ્રાર્થય હો ? ચા એવું પ્રાર્થય હો તે માન વિન્ધ્યા
ક્રુંચી એટ્રો વ્યાત એ લાએ આસાહીયાન તે નીક યદી શ્વર જા પીર
ડ્રાટીય તી ક્રુંચી વેજન ?

મનેનું બન્સી એહા બે તો લાએ આંત્રી આહી પ્ર તોન ક્રુંચી
બન હે જ્ઞાય વૈની આહીન ? એની તે ને આહી તે યદી શ્વર વાંગર
મું હે બે કાચી ક્રુંગ્યાસાન એવી વૈની આહી ? એની તે ને
આહી તે તોન વરી મલન્ડિન ત્રદ્ધેન હે માન બન્સી વ્યાન
ને સ્કુલ્યાયુન ?

મરમદ સીર જહેકાની રૂબાઈ પૂર્ણી .
જલાડ તલોર હીઠ કરી હેન કાન પીંગિઓ .
”આ જીહાન ઢાનેન વેધી રહ્યો આહેન તલ્દહેન બે
શાયરી એ સાન પ્રો સાત નીાનીનું ?“
સરમદ સીર એદી એ તાન ને હતાયો છે આનાનીન
જોવા ઢાનીનીન , ”સ્વર દોર દ્રાર આહી ,
હંડ હે કુથી તે સુન્હોન સાથ હેડી ,
દ્રેક ને પલ્યું પોંન .“

પણાની ઓ પાસી ઢેની ટોબીયા જી પાંચી માન એચ્યો
છ જન્ત જી જહેરોકી વ્યતી એહી બીમ્યો .
તમ્ર ફ્ચિર બે હેન જી હેઠાન આયો છે એદ્બ સાન હેન
કાન પીંગિનીન , ”સાનીન , હા તા સુહો ?“
પણાની એ જોવા ઢાનો , ”તમ્રા માન સુચાન તુ તે
ચા એસાન પીહર તુ જી કન્હેન સાની હેર જા હેલો .
ડ્સી ને સંક્ષેપદાસીન ?“

لوان ٻهاڪا

هر ڪو ڪاسائي پنهنجي هائني ڙنگبو

ويءه مندا واريءه ه چڏبا تم ماڳ و ڀجهو تم نه ايندو !

بکيو مٿو ڪنهي تم ڊائني جو مٿو وڃي

وهم ڄائي، وهم جي وئي ڄائي

"ستد ! " چي "جيءه ڪڏد ! "

منگا سڀشي سين، جنinin پڪا هر ڀرا

رتو راس ٿئي تم واهم نه تم پڳي سان ڦي پيڙن اياڻي آهي

جي گھڙو ڀرجي چلڪندو تم ڪا ۾ ڦد آئيندو؟

ڳاڙهن گھونن جا مڙهم مقامن هه تم نه هوندا آهن!

معاشي انصاف - جڏهن لوڻي ۽ لوگي هي بک مرن

جمهوريت - سوني به ساڻ نه هجي، گڏهه به گوهي نه ڪن

جنگ - آلا ٻري وڃن سُڪا رهجي وڃن

آرت - ڪُسنگ تاري، سنگ ٻوري

اقتدار - نانگ ڪانيندو ئي آك چڙهي کي آهي

”જા તુન વિર્ઝમ હ વર્ઝિયો આહેન? ડર ડર હ
કરના દાના થિયે?“
”હાન્ઓ“

”તે આનેન જિ બારી હ લક“
”જા કન્નન નો વરન્યે જા ચૂ તનેનું જુન
ત્યિ ચંગ વાંગર વગા આહે?“
”હાન્ઓ“

”તે આનેન જિ બારી હ લક“

”જા કદ્દન તો બી કરી એક્યુન હોન્યુન
આહે તે નદ્યે કી ચુલન્ડો ઢલ્લો થિ ઔ તુન
અન જિ રસ્ક ત્યિ હન્સ વાંગર ત્રિયો આહે?“
”હાન્ઓ“

”તે આન જિ બારી હ લક“
જા કદ્દન મન્ઝ તનેન્ઝિ વિજ્ઞે એજ્ઝિ, ટોકાન
દુર હેટ્યિ ઓન્ની ઔ તનેન્ઝિ દલ દફ વાંગર
ઓઝ્ઝ ચુંબ ત્યિ ઓન્ની આહે?“
”હાન્ઓ“

”તે અન જિ બારી હ લક, રગ્ઝો હન્દ્યે સન્દ્યે
ત્યિ ને લક, રગ્ઝો બૈન જા લકિલ કનાબ પ્રાંડો,
ને લક!“

”بابا، હન કી કોલી કનેન હન્થી આહી؟“
”આરડી“

”بابا، હન કી તાહી કનેન ચાર્ઝિં આહી؟“
”આરડી“

”بابا، હન જો કંદ કનેન ક્રિંગ આહી؟“
”આરડી“

”بابા, ચા આરડી કનેન જલાડ જો નાલો આહી؟“
”હાનો પુસ્તા પ્રાહો જલાડ વડ્ધો જાડુગ્ર આહી,
હુકે પ્રિરો આં જા હેત ચમંડિન તે સર જિ
સાર ઓસ્રી વિન્દું .“

”હો તોકી લોની રહ્યા આહેન નું તું બેંપ આહીન!
હેરકીય બે ચોનીં તાન હીઠ ડ્રેક્બો આહી તે
આં નું જાન એચી વિન્દું આહી!“

સાંજથી ડ્રી વેની આહી ;
ગેજથે બ્રી જી ચુંણી તી ઑંકથી રહી આહી ,
કાનુ 'કાન' 'કાન' કંદા વાહિરન દાનેન
વરી રહીયા આહે ,

જેહા પૂલન દારન જી દર્રન માન દ્વિ રહી આહે
તે કૃતી કી સાપા યા દ્વિ જા કૂન નસ્કરન
તે અનેન કી જેહી વિનું ;

યે મુન કી એ પ્રામારાર નાંક જો પન્હણી પુંજરી
કી કાનીન્ડો વિન્ડો આહી , ઓકૂરી વિનું આહી ;
યે માન સુજી રહ્યો આહીએ ,

" દરતી પન્હણા જીથી ગ્રેકાનીન્ડી આહી ,
વરી પા જીથી ગ્રેકાનીન્ડી આહી ."

”هني ٻارو وتو ائيئي؟“
”ها“

”تم پوءِ تون به هني ٻارو ٿي ويندين“

”ڏندو ڏاڙي ڪيو ائيئي؟“
”ها“

”تم پوءِ تون به ڏندو ڏاڙي ٿي ويندين“

”نجوڙي رکي ائيئي؟“
”ها“

”تم پوءِ تون به نجوڙي ٿي ويندين“

” تو وٽ ؟ تو وٽ چا آهي؟“

” ڪجهه به نه، مون وٽ ڏرتيءَ کان سوا
ڪجهه به نه آهي“

” تم پوءِ پوري ڏرتيءَ تنهنجي آهي ۽
تون به ڏرتيءَ وانگر امو ٿي ويندين.“

ڪالهه منهنجو هو دغاباز دوست اوچتو هري ويو.
مون کي هن جي موت تي افسوس ٿيو
۽ مون ڏڻو ساهم پري سوچيو،
”ڪاش! مان هن جي چيئري هن سان ٺاهه ڪري چڏيان ها!
ڪاش مان هن جي دغا مان سبق مکان ها
۽ دوستي ۾ اعتبار ڪرڻ چڏي ڏيان ها
۽ اهڙي املهم سبق جي بدلي هن کي معاف
ڪري چڏيان ها!“

چا روح کي به ڦھڙ ٿيندا آهن؟
چا روح کي به ناسون ٿينديون آهن؟
چا روح کي به صاف سُری هوا جي
ضرورت پوندي آهي؟

آخر مان ڌن ڌيس جي ڦڏ ۽ سؤاند
۾ نکي، چونه تو سنهان!

مان شاعر آهي، وقت منهنجو غلام آهي،
مان ماضي، حال، مستقبل سڀ کي اک چنپ ۾ ملياميٽ
ڪري سگهندو آهي؛

چڙو، مان هائي هڪ سو سال پُشتني وڃان ٿو —
هي سامي مون سان شڪارپور ۾ هايدر لڳ وينو آهي؛
بريان ڪنهن نينگريءَ جو مدر آlap اچي رهيو آهي؛
هوءَ گائي رهي آهي ۽ هن جي سُر ۾ ڪنهن پرائيءَ هريت
جي ٻڌڙا آهي؛

هڻن جو سُر اسان پنهجي جي ساهم ۾ واسو ڪري ويو آهي،
ائين ٿو لڳي چن ان کان اڳ ڪنهن به پُرش ۽ استري
ڪلهن به سنجوڳ نه ڪيو هو،

ائين ٿو لڳي چن هن کان اڳ ڪلهن به ڪنهن پُرش
۽ استريءَ هڪ هئي جي ٻڪ ۾ آچڪائي نه ٻاتي هشی.
سامي دايدو بيهين سگي ٿئه، آئي مت مان سڀ سارهڪ
سڌي ڏءِ ڪري ٿاري ڦاري ٿو ۽ ٻڌءَ مون سڀ چلي،
آنالاب چي ڪيءَ وڃي ٿو، آذب ج، هڪ سو سان ٿيا آهن
تم ايجا تائين منهنجن ڪنن ۾ ٻوري رهيو اهي —

پر مان ٻانيان ٿو تم اهو مذر آلاب مون گھڻو وقت اڳ
به ٻڌو هو. آن وقت ڪوي سورداس مون مان گڏ وٺو
هو ۽ هن ٿڌو ماهم پري چيو هو، "ڪاش، مان اکين هـ
سُونا هئي پاڻ کي اندو نه ڪيان ها! ڪاش مان ان
آلاب جو منهن ڏسي سکهان ها!"

"ناڪ ڀوسف!" سچل سرمست چيو، "درازا تي وج هـ
گهايل پکيء وانگر تڙي رهي آهي ۽ تنهنجي مُنهن تي
مُرك تلوار جي ذـ وانگر آپري آئي آهي! ڇا تون مان
همشه لاء وچڙي وينداسين، هـ هئي کي جنم جنم ڳوليندا
رهنداسين پر پائني نه سگهنداسين."

"وـ گـنـدـ! " ٻـئـائيـهـ چـيوـ، "ـمـشـاـ پـاـنـ مـانـ
تسـارـازـيـ نـهـ ڪـڻـيـ وـينـداـ آـهـنـ، قـبـرـ ڪـڻـيـ
وـينـداـ آـهـنـ.".

ڄام نندي کي پيل جي ٿڏيءَ چانو ه اک لڳي وئي هئي.
دولهم دريا خان هئن کي غافل ڏسي، ميائ مان پنهنجي تلوار
ڪڍي هن جي ڀرسان رکي ٻاڻ پيل جي پڻيان لکي ٻئو.
ڪجهه وقت کان پوءِ ڄام نندي جي اک ڪلني هن پنهنجي
ڀرسان رکيل تلوار ڏانهن ڏسي، سُد ڪيو، ”دولهم دريا خان!“

دولهم دريا خان پيل جي پڻيان نڪري آيو ه ڄام نندي کي
جيائين، ”اوھان کي ڪيئن خبر پشي ته مان پيل جي پڻيان
لڪل آهي؟“

”دولهم دريا خان!“ ڄام نندي چيو، ”مان توکي تلوار کي
تکي ڌار مان سڃائي سگهندو آهي.“

اي شاعري! مون توکي چڏي ڏنو هو
ڪالهه، توتي نظر پشي تم مون هڪ وحشی چيخ ڪشي،
اين لڳو ڇن ڪنهن باز پنهنجو آکيرو سڃاتو آهي.

અસોમ આહી જી તનેન્હો વજ્દ તો લાઘ મેરત જો સ્રચશ્મો
ને આહી ;

અસોમ આહી તોતી જી તો પ્રિયી સાન કિરાજી પ્ર
ત્યિ રાત્યોન ને કૃતાર્યોન આહેન એ પનેન્હ્યી જદિદિત જી
ખમાર હે સ્રશાર આહીન.

અસોમ આહી તોતી જી તોન ર્ણદીકી જાવીદ ચાહીન હો પ્ર
ાહો ને હો જાઠીન તે હી જીહાન હો જીહાન હેચે આહેન.
અસોમ આહી તનેન્હ્યી અન્હી અસોમ ત્યિ તે તો કિર્ત્રી
વ્યતી કાન શ્વર ને ઠાહ્યો આહી એ તોક્ષી આહો મુલ્લો ને
આહી તે નંદે હે યા જાગ્ક હે, વાંદકાઈકી હે યા જિન્થ જી
બ્યુરી પ્સ્ટ ક્ષોહે હે તનેન્હો તુતુશ્વર શ્વર લાહીન્ડો
રહ્નદો આહી, જો આન વ્યતી જો મન્ત્રો હોન્ડો આહી જદ્ધન
ક્ષોયિ જી ચેન્બ વાંગ્ર તનેન્હ્યી તલ્મ માન શાયરી જા
આશાર ન્કર્યા એનદા.

لَكَ لَكَ لَكَ ...
”كَير؟“

”مان سیاستدان آهیان“

”دنیا کی تباھی جی ڪنڈیءَ تی آئی بیهاریو
ائیئی، اها تنهنجو جیءُ نہ پریو آهي. وچ مون کی
تو لاءِ فرصت ڪونه آهي.“

لَكَ لَكَ لَكَ ...
”كَير؟“

”مان انقلابی آهیان“

”تو پاش ۾ ڪھڙو انقلاب آندو آهي ؟ انسان ۾
جو سوئر ۽ چیتو آهي. تو ۾ به ایترو ئی موجود
آهي جیترو تنهنجی مخالف ۾ رگو تو مان ڇلانگ
ڏئی ڪری اچن لاءِ وقت جو منتظر آهي. وچ
مون اهي تو لاءِ فرصت ڪونه آهي.“

લે, લે, લે ...
”કિર?“

”માન પાડરી આહાન, યરોશ્લેમ કાન આયો આહાન. મુન
બ્રદ્વ આહી તે અન્દર કુંઈ ચલિબ ત્યે લાયિકલ આહી.“
”તુન મનેન્જી લાશ ક્ષી ક્રિસ્ટિન માન બીમર ક્લિયિ,
જોરાહી ત્યે વેક્ટિન તો ચાહેન? ઓં, મુન ક્ષી તો
લાહ ફ્રસ્ટ ક્લાન્મ આહી.“

મુન દારા જી ક્લિન્થી ત્યે હેઠ રક્ષિ, હેન ક્ષી
ચિયો, ”દારા! હો જીયું ખાન કિર હ્યો જન્હન
ત્યોક્કી ચ્છોક્કીયો બ્રદ્વી ઓરન્ગ્રાસ્બ જી એક્ઝિયાન
આંગ્લાયો હ્યો?“

દારા જોવ દ્વારા,

”મુન ક્ષી દોસ્ટીયે જી બીમારી ત્યે પ્ણી હેઠી
જન્હન મુન દ્વી ન્ડોર્ઝી ન્યો. જીયું ખાન મનેન્જી
ઓફ જો સ્રેટન રે હસ્યો કાશ! માન અન
ક્ષી પણ અન ક્ષી ઓટ્યે ક્લાન હા!“

”شاعر، توکي پنهنجا سک سال ڪيئن لڳا؟“
 ”ٿڌي پائيءَ جي تانو وانگر“
 ”ڇا تون اڃا تائين آڃايل آهين؟“
 ”حيف آهي آنهيءَ ٿر جي ثوريءَ تي جنهن
 جي آج بُجهي دجي.“

تون ڪيرڙر کي داهي سگهندين؟
 جي نه، تم مان تم ڪيرڙر کان به اوچو آهيان!
 تون سانوڻ نن گاچ کي سُڪائي سگهندين؟
 جي نه، تم تون وڏو نادان آهين جي منهنجي
 شاعريءَ کان نابري واري رهيو آهين.
 ترس، بادل پرجي رهيا آهن، پرجي رهيا آهن،
 پرجي رهيا آهن“

એ સામી ! માન પનહનું હો સંક્રિયા સાચી માન કે
તી પ્રિય આહીએન, મું કી પનહનું હોયકલાની
મ વીની હેલ !

એ સામી ! મું કી કન્નેન બે ડક સ્ક કાન સ્વાહ,
ર્ગ્રો અન્હી એમ એન્યો સાન વીની હેલ તે
સ્પ ક્જેમ સ્પન્નો આહી .

એ સામી ! તો સ્જ ચ્ચિય આહી તે માઠ્હોઽ જો સ્રીર ર્ગ્રો
બાપ આહી, ર્વેક આહી, જ્માર આહી,
મોત આહી .

એ સામી ! મું પનહનું લિંગ લિંગ લોની લાહી ક્ત્યિ ક્ષણી
આહી, માન કન્નેન બે લું કાન સ્વાહ વિચિ
રહ્યો આહીએન, તનહનું બનોસ મ વીચિ
રહ્યો આહીએન .

وڏيرو - مون پتاريون ڏهايون آهن ، ديرگڙي ۽ ۾
رجهندڙ ٻوڙ مان ٻاڻ نڪري رهي آهي -
چا ٻاهر ڪنوڻ ڪجي رهي آهي ؟
چا ٻاهر مينهن وسي رهيو آهي ؟

هاري - منهنهما آندا بک ۾ وٽ ڪائي رهيا آهن ،
منهنهجي ۽ ڇلهم ۾ باهم وسامي وئي آهي -
چا ٻاهر ڪنوڻ ڪجي رهي آهي ؟
چا ٻاهر مينهن وسي رهيو آهي ؟

وڏيرو - مون کي اي جا پوئا آهن ۽ ٻلو ڏاند
به آهي جو منهنجين گانين کي ڍڪائي ٿو
چا ٻاهر ڪنوڻ ڪجي رهي آهي ؟
چا ٻاهر مينهن وسي رهيو آهي ؟

هاري - مون وٽ نه گانيون آهن ، نه اي جو پوئو
آهي ۽ نه ان ڳـالـهـمـ جــوـ اونـوـ آـهـيـ تــهـ
ڪــائـيـ گــانــ ڍــڪــيـ ٿــيـ آـهـيـ ياـ نــ !
چــاـ ٻــاهــرــ ڪــنــوـڻــ ڪــجيــ رــهــيــ آـهــيــ ؟
چــاـ ٻــاهــرــ مــيــنــهــنــ وــســيــ رــهــيــوــ آـهــيــ ؟

[پણ તો હોર કરી] (૧૫૯)

વડિરો - મનેંગ્યે ઓત્ત્પાક કી પ્લેય છત આહી,
બાહ્ર કન્ઠું કજિ તે પલી કજિ,
મિનેન વસી તે પલી વસી .

હારી - મનેંગ્યે જ્ઞાપિંગ્યે ત્યિ નિર્યિ છત નૃકાત
કરી રહી આહી ,

કન્ઠું પલી તે ઝુર સાં કજિ!
મિનેન પલી તે ઝુર સાં પોયિ!

માસ્કો મું કી કનેન ચીંબુ, "રોસી
અદિબ શલું ખુફ સાં મલન્ડિન, હો રોસ જો
અમિઝ ટ્રીન એસાન આહી ."

"ને", મું જોવ ઢનો, "જી દાન
ઓહન્ડિ રહી, જો મચિન્ફ જિન્ઝ્રો હેજ્ઝી હા તે
આન સાં મલાન હા ."

ڇا تون کيڙيءَ جي ٻولي چائين ؟
 ڇا تون بري ٻڪريءَ جي ٻولي چائين ؟
 ڇا تون انهيءَ ڪنديءَ جي ٻولي چائين جنهن ه
 پيلا گل ڦئي پوندا آهن ؟
 ڇا تون ڌاريءَ جي ٻولي چائين ؟ هاريءَ جي
 ٻوليءَ چائين ؟
 ڇا تون اهو چائين تم صدين ۽ ڪسابن جا چرڪ
 ۽ پوا چر ه ڪيشن چرڪائيا آهن ؟
 ڇا تون اهو چائين تم ان - چائائيءَ جون پستيون
 ڪيشن ٻوريون آهن ؟
 ڇا تون آهو چائين ته مائهن جي اکين ه
 مشعلون ڪيشن ٻاريون آهن جو هو ائاهم اوندهم
 هر به حق ۽ انصاف کي ڏسي سگهندما آهن ؟
 توکي ياد آهي تم مون تسوکان اهي سوال ان
 وقت بس ٻڳيا هئا جنهن وقت تون مون وت

مائو جي سرخ ڪتاب جو آردو ترجمو کشي.
آيو هئين .

مان هائي به توکان ساڳيا سوال پچان ٿو توڙي
منهنجا لؤٹا اپا ٿي ويا آهن ، مائو جو ديو قامت
بت رسيءَ مان ٻڌي درتيءَ ٿي ليٺائي ، ڌڪي
ڪنهن گدام ه رازيو وي آهي ۽ هن جي جوه
کي عوامي عدالت ه تخریب ڪاري لاءِ جنم ٿڀپ
ڏني وئي آهي .

مون هن کي الوداع ڪئي تم منهنجيون اکيون ڀرجي
آيون، هوءَ اکيون جهڪائي ائين ڪنبي رهي هئي
جيئن چامشوري جي تيز هوا ه گل مهر جا بن
ڪندا آهن ۽ ائين لڳندو آهي تم آهي ستارن کان
جي، ڪنبي رهيا آهن .

هاڻو، تون تلسيءَ جي ٻوني وانگر پئتر آهين پر
تلسيءَ جي ٻوني کي به ٻائي نه ملندو آهي تم
مرجهانجي ويندو آهي .

کیترا پتشگ انهی ڈیالی ڈیالی تی چرکی وکا آهن .
ڈیالی جا پاٹ بھ جلی جلی آجھامی وچھی آهي !
کنھن جون کنھن جون کنھن ڈیالیون ان جي چوڈاری
پکڑجي پیون آهن !

کیترا تم پیانک موت ڈنا آهن مون !
کیترا پیرا مون دنیا کی دانوا دول ٹیندی ڈلو آهي !

مون ایترو تم دک ڈلو آهي جو مون اکیون چنیں
چلدي ڈنیون آهن ،

ء ان کری مان توکی بھ نکے ہذی نسی رهیو آهیان.

ای اجنبي سُندري ! متان ائین سمجھهن تم منھنجو
توسان نینھن قی ویو آهي .

دریاهم پنشیه سنجها جو ڏيئو ہاري، آداسائیه مان
مندوهه ه پائیه کي ڏلوهه.

" چا ڏسي رهيو آهين بابا؟ " پسز تسي بيمل
ڳيروهه پچيو.

دریاهم پنشیه تذو ساهم ڀري جواب ڏنو، " پنهنجي
جوين کي ڏسي رهيو آهيان جو لهرین هه نژهي،
الوب ٿي رهيو آهي. "

" گپشي نه حکر بابا! لھريون کاري چان ڏانهن
وچين رهيون آهن، ڳيروهه نھے ڏيندي چيو،
" کارو چان ڏلو ائيشي، جو اڪيچار لڑکن کان
کارو ئي پيو آهي. "

نوت :- دریاهم پنشی اهو فرقو آهي جو دریاهم جسي ٿان تي
ڏيئو ڪلڏهن به وسامن نه ڏيندو آهي.

هو پنهنجعا ڪارا مٺا ميز تي ائين جڻهڪائي ويدا آهن
جيئن طوفان هـ ڪانوـ هـ ڪي جي سامهون اوپي ويندا آهن.
هن جي تحرىڪ ناكام ٿي چڪي آهي ۽ هو سوچي نـ
تا سگون ته هائي چا ڪن!

ڪنهن وقت هو پنهنجي عزم کي ائين پختو سمجھندا هئا
جيئن پهاڙ جي پڙن هـ ور وڪـ ڪائيندـ جـون؛ هـائي اهو عزم
چـڪـيـءـ متـيـءـ هـ ڪـنهـن مـرجـهـايـلـ ٻـتيـ وـانـگـرـ لـڳـيـ رـهـيوـ آـهيـ.
۽ پـوءـ هوـ هـ ٻـشيـ کـيـ لـوـئـنـ ٿـاـ

هـ ٻـشيـ تـيـ تـهمـتـ ذـريـنـ ٿـاـ تـسـ هـوـئـيـ تـحرـىـڪـ جـيـ
ناـڪـاميـءـ لـاءـ ذـسـidarـ آـهيـ،

۽ اـهـوـ نـ ٿـاـ سـمـجـهـنـ تـهـ مـقـصـدـ لـاءـ جـنـگـ هـ ڪـوبـهـ هـارـائـينـدوـ
نـ آـهيـ، ڪـوبـهـ اـجـايـوـ نـ مـرـنـدوـ آـهيـ ۽ هـزـ هـارـ جـيـتـ لـاءـ
نـئـنـ دـاوـ جـيـ شـروـعـاتـ ٿـيـ سـگـهـنـديـ آـهيـ.

ڪن ڦاڙ چڳياسو چم جو ساندارو وات تي آلي گٽ گٽ
 ڪري سوم رس ٻيئش لڳو
 سامهون مندر هر گهنه وچي رهيو هو، هن کي پروهت
 تي ڪاوڙ اچي رهي هئي، هن پوسرجي من ه چيو،
 ”آخر ايتو وقت گهنه وجائڻ جي ڪهڙي ضرورت
 آهي؟ آن جي جهانء من ه مروڙ وجهي تي ه گهرج
 کان وڌيڪ موت جي ياد ڏياري ٿي، هونه به سره
 جي مند آهي ه سوغ ه هرشيء موت جي ياد ڏياريندي
 آهي، ستڻ جا گانَا ٿئي پوندا آهن ه وليون مثل
 ڌري ٿي جي نسن وانگر لڳنديون آهن؛ پيل جا بن چن
 چن ڪري ڪرندما آهن ه سرنهن جون ڪل ٿريون
 چرين زالن وانگر تاريون وچائييندون آهن؛ ڪونجون
 ڪرڪنديون آهن ه انهن جي رڙو رڙ سان آڪاس
 گونجي آئندو آهي.
 ڪهڙي نه واهيات مند آهي سره!
 ڪهڙي نه واهيات گالهه آهي وهيء جي موت،
 ڪما وار، ٿدا ڀاڪر، آڄاپل اڪيون!

مون شاهه جو رسالو ائين بند ڪيو جيئن ذك
سان مئشي جون اکيون بند ڪبيون آهن.

”الوداع پتائي،“ مون چهن ه ڇئي ٻئي ڏني.
”ڪيڏانهن ٿو وڃين؟“ پتائي چيو، ”مون کي
نور محمد ڪلهوڙي مئائي ه زهر وجهي موڪليو
هيyo تم مون آها مئائي سنڌو ه ڦئي ڪئي هي.“
”مون کي معلوم آهي.“ مون جواب ڏنو.

”پوه تون به ائين چو نه ٿو ڪرينا“ پتائي چيو،
”سنڌو ه ايتو امرت آهي جو آن ه ملي ڪوبه
زهر زهر نه رهندو آهي.“

”بهشت جي دروازي مان وڃئن چاهين تو يسا
دوزخ جي دروازي مان؟“
”منهنجو فسکر نه ڪر، مان جتي به ويندس ڪات
هئي ويندس.“

”مون کي ڪشف القبور جو علم آهي، چئهن ته توکي شمس تبريز سان ملابان،“ ڪونيا ه شمس تبريز جي مزار تي وٺل درويش مون کي چيو.

مون پنجاهم ليرا هُن جي پيرن وت رکي هائو ڪئي.
”شمس سان ڳالهاءه،“ درويش مزار ڏانهن اشارو ڪري چيو.
مون مزار ڏانهن ڏسي چيو، ”شمس! منهنجين اکين ه ڏس!“
”پنهنجين اکين ه ڏسان؟“ مزار مان ڪنهن تعجب سان پيچيو.
”شمس! صدين تنهنجا ڪن گهبرا ڪري چڏيا آهن، مان چوان
تو تم منهنجين اکين ه ڏس!“ مون چڙ کائي چيو.
”پنهنجين اکين ه ڏسان! اهو تم نامڪن آهي.“ مزار مان
مان جواب آيو.

نوت:- ترڪيَّه جي شهر ڪونيا ه مولانا روميَّه ه شمس تبريز جون مزارون آهن. شمس تبريز مولانا روميَّه جو مرشد هيو، چيو ويyo آهي ته جڏهن پهريون پيو سولا روميَّه سان مليو هو تدهن پنهنجي افضليت ثابت ڪرڻ لاه مولانا روميَّه جي ڪتابن ڏانهن ڏئو هئائين ته آنهن ه باهه لڳي وئي هئي ه سڀ ڪتاب جلي رَب ٿي ويا ها.

ناڪولي ۾ ڏلن جي ڪاك جي ههي ته به ناڪولي
ئي ته آهي .

تصوف کي سياست ۾ آئي رهيو آهين ! منصور
کي ميكابولي سان ويٺهائي رهيو آهين ! ڪهڙو
نم نادان آهين !

چند بي انت جي ڪلهي تان ليشو پائني هيٺ
ڏسي رهيو آهي ،

۽ شكاربور جي هڪ آجاز گھڻيءَ ه سامي
جو گهر ڏينهون ٻوه وڌيڪ پُردي رهيو آهي .

رني ڪوٽ ۾ مان ۽ منهنجا دوست بُرج جي
هيلان ويٹا هئاسين. پئن مان نڪري هڪ ساندو
بُرج تي چڙهي رهيو هيو. اوچتو ڪنهن هن کي
بندوچ جي ڪنداق مان لوكر هئي. تڪ هن
کي مائو ڪري وڌو ۽ ٿوريءَ دير کان پوه هن
پنهنجي منلي چوري هيلانهن هودانهن ڏلو، چن
هو پڻي رهيو هو تم

” اي مالهوة جا پت ! نه مان ڏنگي سگهندو
آهيان، نه چڪ پائي سگهندو آهيان ۽ نه مون
تنهنجيءَ ذات کي ڪلدن به ايدايو آهي .
تنهنجيءَ فطرت ۾ هيءَ ڪهڙي جبلت آهي جو
ڪنهن ڪمزور کي اجايو ايداهه تو رسائين؟ شايد
مان نانگ هجان ها تم تون مسون کان چرڪي
يچي وجين ها ! ”

رات جو وڳڙو هو، لکيئه کان سيوهڻ وڃي
رهيا هناسين. رستي تي هڪ گذر جيپ جي سامهون
آيو. جيپ جي بتين جي روشنيء هن جون
اڪيون ٻڙ لڳيون؛ مون کي ائين محسوس ٿيو
نهن جون اڪيون ٻه غارون هيون جن ه گهري
مان پوري ڪائنات گھمي سگهان ها. هُن ڪتر
ڪشي جيپ ڏانهن ڏڻو ۽ پوه رستي تان هتي پاسيرو
ئيو. درائيور هن جي ڪلي جيپ موڙي، جيئن
هن کي ٿيئي جي هيٺان آئي ٿيئي وجهي. اسان
هُن کي ائين ڪرڻ کان روکيو ته هن چيو،
”سانين، هي وري آڪڙ ٿو ڪري!“

جننهن تي مون درائيور کي چيو، ”هن کي ڪهڙي
خبر ته انسان کي رڳو پنهنجي آڪڙ وئندی آهي.“

ڪراجيَه جي هڪ نوجوان مصور مون کان پچيو،
”مون کي سند جي تصوير ڪڍي آهي ؛ اوهان سند جو
چھرو ڏئو آهي، اوهان کي سند ڪيئن لڳي؟“

مون جواب ڏنو، ”هڪ پيری اسان لکيَه جي چشمي
ڏانهن وڃي رهيا هئاسين. چشمي تائين پهچن لاءِ پهاڙ ه
ڏاڪڻ ٺهيل آهي. اڌ ڏاڪڻ تي مون هڪ عورت رڀهيون
پائيندي ڏئي هئي. ڪوڙي نه موھڻي هئي هوءے!
قليلو پطره ڪت وار، نرڙ تي ڏينڀوڙي، نڪ سڪ دولاڻتو.
ائين تي لڳو چن هن جي چُهاوَ مان پئر مان پُسسيَه
جا گلارها گل ڦئي پوندا. رڳو هن جو سجو پير سُجيو،
پڪَ تي پيو هو، جنهن تي ڪوڙي جا مونا ٻڌل هيا ۽
هوءَ کبي پير جي سهاري، گيسرندي متئي چوڙي رهي هئي.
متئي گرم پائيه جو چشمو هيyo جتي هن لاءِ چانورڙو به
هيyo تم چوٽڪارو به. اوئهاري جي به پهري هه پهاڙي ہونا
ائين تپي ويا ها چن سچ درتسيَه ايلا کي چتن کان
چڪي رهيو هو ۽ پنهنجيَه ڪاوڙ هه ڪنبي رهيو هو.“

”ઇદ્ડો આરીન ચો તો ? “
 ”પિસો પ્તર આહી .“
 ”ઇદ્ડો હેરીન ચો તો ? “
 ”પિસો જર આહી .“
 ”આ જિશ્રો આહીન ! “
 ”પિસો ચમાર આહી “
 ”તુન યેલુ આહીન , પિસો પ્તર ને આહી
 પ્તર - કટ્ર આહી , જર ને આહી
 કલેહિર આહી , ચમાર ને આહી મોત આહી .“

شاعર કન્યાર જી કાર ને આહી ,
 કલાલ જી કાંદી આહી ;
 સર્યિ જી સેકન્ડ કાન સોાથ હે થાનો
 રેગો મ્ટીએ જો લસાઇલ બનોર્ઝ
 હોન્ડો આહી .

مون هن کي چيو، " منهنجو انسان مان اعتبار نکري چکو آهي. تون، جنهن جا چپ ڪپيل انجير وانگر آهن، ۽ جنهن جو سرير آن ول وانگر آهي جنهن سان ڪاليداس شڪنلا جي پيت ڪئي هئي، چا مون کي انسان ۾ اعتبار، موڻائي ڏئي سکھين ٿي؟ "

هُن پنهنجي ٻانهن منهنجي ۽ گچي ۾ وجهي چيو، " منهنجو انسان مان اعتبار نکري وڃي ها ته هن دور ۾ تون منهنجي شڪنلا سان پيت ڪرين ها! نه، منهنجو انسان ۾ اعتبار ساڳپئي آهي، رڳو پنهنجي دُور جسي انسان ۾ منهنجو اعتبار نه رهيو آهي. "

ڪنهن وقت ڦهڪ تلوار جي يلغار کان وڌيڪ ڪم ڏيندو آهي ۽ ايتريءَ تيزيءَ سان جبر جو ڪند ڪپي ڦئي ڪندو آهي جو ڪيتو وقت جابر کي ان جو پتو به نه ٻوندو آهي.

مون کي گھوري رهيوں آهن ڪالي داس، ودياپتيه ۽ پرتری
هريء جون اکيون، پونر پونر اکيون جن ه گنجار آهي، ڪنول
ڪنول لاء پیاس آهي؛ مون کي گھوري رهيوں آهن جائسيه
۽ خان خانان جون اکيون، ميگهه ملار اکيون جن مان انسان
دostي ۽ رواداري برسي رهي آهي؛ مون کي گھوري رهيوں آهن
سورDas جو اکيون جن ه چنگ چنگ جي جوت ٻري رهي.
آهي، مهران جون هئيون وهئيون، سونھيون آسونھيون اکيون،
ڪبير، پتاينهء، نانڪ ۽ نشکور جون اکيون، حقiqت جا سدا
گلاب جن ه هم اوست جو هڳاهه آهي، سرمد ۽ سرمست جون
اکيون، لاالله جھڙيون پُر جلال ۽ باوقار اکيون — ها، اهي
اکيون مون کي گھوري رهيوں آهن ۽ پنجي رهيوں آهن، ”چا
تون اسان کان اکيون موڙي ويندين؟ چا هن ترتيء جي آرتى
هر تون پنهنجا ٻه ڏيانا نه جلائيندين؟“

۽ مان ڏسي رهيو آهيان هو انبوهم جو هر ڏشي وائشيء اک
لاء آلا نونا جهلي بيمو آهي ۽ جنهن کي ڏسي هر ڏاهو
چائي وائي اندى جي ڏيڪ ڏئي رهيو آهي.

~~19
891-413~~

4588

AUTHOR

- C

二二

TITLE

حمدہ مجدد

DATE DUE

BORROWER'S NAME

DATE DUE

BORROWER'S NAME

اسان پهاراڙي تان جهُڪي، نهن گاج ڏانهن
ڏسي رهيا هياسين. چوڌاري لکين گاڙها، آنبوسي
اچا، سليتي پئر پيا ها، اوچتو سچ ٻُڏي ويو ۽
ڪارو ۽ گرو جبل شفق جي لالان ۾ وينهجي
ويما. ڪنهن بنبي بشر جي بسوء ڪانه هئي.
ڪڏهن ڪڏهن ڪوئي رهيو ڪهيو پئت تر
آکيري ڏانهن آدامي ٿي ويو. سامهون اڏول پهاراڙ
بيما ها جن تي پوباراڙي جا پاچاوان پنجي رهيا ها.

اوچتو مون کي خيال آيو، ”پئت تر جي آدار
کان مواع، هي اڏول پهاراڙ ڪهڙا نه بي معني
لکن ها!“

اندا مانجه هي سير ه آبنا سُبٰتا ونجهم هشي رهيا
ها، جڏهن مون آنهن کي چيو، ”ارهان سُتٰ
چڏي، اوئر چو ٿا وڃون؟“ تڏهن هن مون تي
ونجهه آپا ڪري چيو، ”تون ڪير ٿيندو آهين،
هڻدي جو پڙو ٿيڻ وارو؟“

اي نادان ٿوم! افسوس جو تون ايجا تائين هر
سنگ لحد کي سنگ ميل سمجھي رهي آهين!

خميني ڪ جو وڌي هر وڌو دشمن ايراني غزل آهي؛ هو
حافظ، سعديءَ ۽ روسي ڪي گوليءَ سان آذائي نه ٿو
سگهي .

ڪِرچات تي باڪ هڪ ڏريـل ڏاڙهونـه
وانگر پنهنجي ڳـاـڙـهـاـش ڦـهـلـائـي ڇـڏـي آـهـي .
هـنـ کـيـ ڪـڙـيـ ڪـلـهـيـ تـيـ پـاـئـيـ جـيـ ڪـلـيـ
آـهـيـ ۽ـ سـچـيـ ڪـلـهـيـ هـ رـاـئـيـلـ . اـکـينـ هـ هـنـ
ڪـيـ نـاهـرـ جـيـ نـهـارـ آـهـيـ ۽ـ لـڳـ لـڳـ هـ چـيـتـيـ
جيـ ٿـرـتـيـ . اـئـينـ ٿـوـ لـڳـيـ چـشـ نـشـ هـنـ جـيـ
ماـءـ آـهـيـ ۽ـ پـهـاـڙـ هـنـ جـوـ پـيـغـ آـهـيـ .

ڪـالـهـ رـاتـ هـنـ مقـابـليـ هـ ڏـاـڙـيلـ مـارـياـ هـناـ
۽ـ هـوـ مـوـنـ کـيـ سـارـيـ وـارـدـاتـ ٻـڌـائـينـديـ چـئـيـ
ٿـوـ ، "سـائـينـ، گـولـيـ ۽ـ اـڳـيـانـ دـاـڪـوـ ۽ـ گـدـ هـ
ڪـوـئـيـ فـرقـ نـ آـهـيـ، گـدـ تـهـ اـچـاـ چـلـانـگـ ڏـئـيـ
ڀـجيـ بـهـ سـگـنجـيـ ٿـوـ . . . "

ڪنهن یوناني مصور لاه چيو ويو آهي تم هن انگور
اهڙا نقش ڪيا هيا جو چهرڪيون آدامي آيون هيون
۽ تصوير کي چهبنن سان ڏڪيو هيائون.

ڪنهن چيهائي مصور وري سراء مان شراب اوذر تسي
ولئي، ان جي قيمت جي بدلي هر سراء واري کي سراء
جي پت تي ٻگهه جي تصوير ڪڍي ڏني هئي ۽ پوه
او چتو ٻگهه جي ٻڌيءَ تي چڙهي نيري آسمان هر آدامي
ويو هو ۽ سراء جي پت اهڙي پُسي ٿي لڳي جهڙو
سراء واري جو منهن، جنهن تان اهو سوچي مرڪ آدامي
ولئي هئي تم مهانگو شراب اجايو ويو.

مون پنهنجي شاعري لاه یوناني مصور واري حقيرت تراشي
پسند ڪڻي آهي. شاعري جڏهن شاعر کي آسمان تي
آداري ويندي آهي تم هن سان گڏ پاڻ به پئ تي نه
موندي آهي ۽ رڳو اجائني گهايي جو احساس چڏي
ويندي آهي.

ڪجهه سال اڳ سارتری ادب جي اهمیت کان ٿي
انڪار ڪيو هيو ۽ چيو هيائين ، ”مون ٻارن ڪي
بك وگهي مرندو ڏئو آهي ؟ ڪوئي به ناول ڪنهن
مرئينگ ٻار مان توري نه ٿو سکهجي . ٻار واري پُر
هميشه پاري رهندو .“

ان تي نقاد ڪلادي سائمن (Claude Simon)
بي صبريءَ سان چيو هو ، ”لاش ۽ ڪتاب ڪڏهن
ساڳيءَ تارازيءَ هر توريا ويا آهن چا ؟ آخر لکجي
چا لاءِ ؟ شایع ڪجي چا لاءِ ؟“

مان ڀانيان ٿو تم سارتری ۽ سائمن پشي غلط هنا .
ناول به آن محاذ جو حصو ٿي سکهي ٿو جو ٻار جي
بك وگهي موت جي خلاف ٿاهيو ويو هجي .

مان میجان ئۇ تم تو كۈرۈكلىەن بە نە گۈالھايو آهي.
پۇ مان پىچان ئۇ تم تو سەج گەھنا پېرا گۈالھايو آهي ؟
ئە گەھنا پېرا توکىي مصلحت كوبشىءە خاموشىءە اختىار
كىرائى آهي ؟

چا تون اھو نە ئۇ سەجھىن تم خاموشى دروغ گۈئىءە جى
تصديق ئىندى آھى ؟

اي شاعر ! تون كەھۋۇ فردوسى آھين ؟ افراسىاب جى
گىندى تسان چىغى نوبت وچائى رهيا آھن ئە تون
خاموش آھين !

ايترى تىنگ داي ! ديوتا جى تنهنجى
دىس جى سنگ مرمر مان ئەھيل نە
آھى تم ديوتا نە آھى !

هونه پار ڪليي رهي هئي.
ڪنهن وقت هُن جي ماڻ به ائين پار ڪليا ها ه
هن جي ماڻ جي ماڻ به ائين پار ڪليا ها، ه ڪيلو
نم ڏڪ هيو هُن جي آواز ه !

چا ايڻو دك ڪنهن به هڪ ماڻهونه جي موت تي
تي سگهندو آهي، چاهي مُشو هن کي ڪيترو به
پيارو هجي !

نم، هونه پار ڪليي پنهنجي زندگي جا ٻورا دك،
اها به ائين چئعي ته پنهنجي قوم جا ٻورا دك
ورجائي رهي هي — صدين جي غلامي جا دك،
صددين جا ڏاڍ ڏمر، ڏڪار، ٻکون، نرادر، نراسايون
سڀ هن جي پارن مان آپري آيا ها.

هن جي آواز ه صدين جا آواز سمايل ها — روج راز،
دانهون ڪوڪون، ليلائيون — اهي سڀ آواز جي
هن جون ٻرڏاديون، ترڏاديون آن وقت ڪنديون هيون
جنهن وقت ترخان هنن کي ٻلا وجهندا هيا يا جنهن
وقت هو ارغونن جو حملو ڏسي " گھوڙا گھوڙا "
ڪنديون اچي گورن هم لڪنديون هيون. ”

تون سولري نتسن جو حمایتی آهين ۽ مان تنهنجي ان
گمالهه کي رد نه تو ڏيان تم 'داڪٽر زواگو' تي بندش
وچهن وارا يا سولزي نتسن کي جلاوطن ڪرڻ وارا
پنهنجي گريبان ه منهن وجهي ڏسن تم هو انسان کي
ڪھڙي آزادي آچن ٿا!

پر مان به تم پسيئرنڪ ۽ سولزي نتسن وانگر پنهنجي
دُور جي تعصب سان وڙهيو آهي، پنهنجي ديس جي
تعصب سان، برس اقتدار طبقي جي تعصب سان،
استحصالي قوتن جي تعصب سان، آنهيء هر
تعصب سان جنهن مان مون کي انسان دشمنيء
جي بوء آئي آهي. پوء تو منهنجي حمایت ڇو نه
ڪشي؟ ڇا تون خود تعصب جو شڪار نه آهين؟
تون جو اشتراكهت کي آزاديه جو دشمن ڪولي
رهيو آهين — مون کي ڪھڙي آزادي آهي رهيو
آهين — مان جو اشتراكهت به نه آهي، پنهنجي
هر زهر لاء ترياق به آهي!

امان ! تو مون کي ٻانڌئي * پوتي ته پارائي پر
هو مون کي ڪاري ڪري ماريندا.

امان ! هي ماڻهو من جا ڪارا آهن، هي مون
کي ڪاري ڪري ماريندا.

اڄا ته منهنجي گھوٽ موڙ به نه ٻڌا آهن ته
ڪُتا چند کي ڏسي اوڻائي رهيا آهن ۽ گهاڻي
ڪٻڙ تان چپرا لنوي رهيا آهن؛ هي مون کي
ڪاري ڪري ماريندا.

امان ! تون پاڻ ته ڪاري نه هئينه ؟ تو هي
منهنجا ٻائڙ منهنجي بيءَ مان چڻيا ها؟ هي مون
کي ڪاري ڪري ماريندا توڙي مان ڳاڙهي
آهي؛ مون جيڙي ڳاڙهي نه اوا تائين چائي
آهي، نه چمثي آهي.

* ٿر ه شاديءَ رات ڪنوار کي مشي تي ٻانڌئي
پوتي پهريندا آهن ۽ شاديءَ واريءَ رات کان
پوءِ ڪنهبي پوتي پهريندا آهن.

سُها گئن ! * شال تنهنجي جئتي لسي نه تشي، شال آن
جا ٹونر تنهنجن پيرن تي ٹلندرا رهن ! شال تون
پنهنجي ۽ رائدار بوليءَ وچان چميون ڏئي سگھين ۽
تنهنجا چاندي ۽ جا پنڌا ۽ نس - بينون ٿر جي تتي ۽
واريءَ وانگر چمڪندا رهن !

تو مون کي آن وقت پائي ۽ جو ڪوس ڏنسو جنهن
وقت ٻيون مون کي اجنبى سمجھي، ڇرڪي هتي ويون.

اجنبى تم تون به هئين ۽ يا
يا مون توکي اڳ به هي ڪنهن وارياسي هر ڏڻو هو
مان صليب گهلي ٽڪجي پيو هوں ۽ هو مون کي
پئر هئي رهيا ها ۽ گاريون ڏئي رهيا ها ۽ تون مون
لاه پائي ۽ جو ڪوزو ڪڻي آئي هئين ۽ !

* ٿر ه سها گهيں جي جئين ه ست رنگا ٹونر هوندا
آهن، اهي رائدار ٻوليون پائينديون آهن جي ٻين ٻوليون
کان وڏييون هونديون آهن ۽ ڪاديءَ تائين لڙڪنديون
آهن ۽ ڪن جي وج ه پنڌا ۽ ڪن جي وج تي
بيئي ۽ نس بينيون پائينديون آهن. لسي جتي رن زالون
پائينديون آهن.

ڪوي سوردار چنتاميئه جي هنج مان منهن
مئي ڪري چيو، ”پريه! ڇا هي جڳ سپنو
آهي؟“

چنتاميئه پنهنجن هتن سان هن جون اکيون
ٻونيءِ چيو، ”هائو، سپنو آهي ؟ جاڳي پوندين
ته گهاني ويندين!“

شاعر آهو وٺ هوندو آهي
جنهن جا گل،
هن جي موت کان پوه
اڳي کان به وڌيڪ نُزنداء آهن.

એજ તે મુંન જા હ્યા રેઝિયન કરી રહ્યા આહેન ,
સુક્કલ વું જુન જ્યેઝન રેઝિયન કરી રહ્યાન આહેન ,
આડામિ વીલ પ્કિન જા આજાર વાહિરા રેઝિયન કરી
રહ્યા આહેન તે હો વિચ્ચી તો જન્મન જા ગીત મુંન
ક્કી જીવ્યો કન હા , સુક્કલ વું ક્કી સાન્ઓ કન
હા પે આજાર વાહિરા વસાન હા .

પ્ર હો જો વિષ્ટો આહી તન્હન ક્કી ક્યિર તો રોક્કી
સ્ક્યેહી ! તન્હન ક્કી ક્યિર તો રોક્કી સ્ક્યેહી !

હો તે મન્હન ઓરાયી પન્હન્ગ્યિ બ્યક્તારી ઢાન્હન બે
ને તો ડ્સ્યી , પન્હન્ગ્યિન હેઠ્યિન પે ક્રૂતાલ ક્કી બે
ઓડાઉ ને તો કરી !

જા કનેન વેત તનેન્દ્ર હેર ગાલહે માન યેચીન
ન્કરી વિઓ આયી ?

જા કનેન વેત તોકી આફ કનેન બોર્ઝી વાગ્ભો
જી વાત વાંગ્ર લ્યાંગ્ર આયી એ ર્ઝિન અન જી
હીન્ફિન એ વાંગ વાંગ એ આસમાન અન જી મ્યાન વાંગ
વાંગ લ્યાંગ આયી ?

જા કનેન વેત તનેન્દ્ર જીથ લાએ સ્પેન ફેન્ટ અન્ન
ઓફિ રહ્યો આયી તે તો એ ખોડકુષી કરું જી
જ્રાંત ન આયી ?

હુમાલિય જી જાએ હ્રથ દો ચાહીન ?
મનેન્દ્રિ મોત જી એન્ફાર ર આયી ?

هن چاهيو ته هو چيلهه کان هيٺ کيرڻر هجي
۽ چيلهه کان مئي نир و آڪاس هجي، ۽ هن
جي دل ۽ دماغ بادل بشجي مينهن جون مندون
آئيندا رهن ۽ هن جا پير ڦرتيءه ه پختا ڪتل
هجن. هما هڪ شاعر انهيءه آدرش سان نڀائي
سگهي تو؟

شاعر جو من ته ڪانچ جي گڏيءه وانگر ٺاكھون
ٿيندو آهي، ڪھڙيءه مهل به پڇي پورا ٿي
سکھندو آهي!

چا منهنجي زندگي ڪنهن ٻاتي
جي ٻول وانگر ڪٿجي ويندي؟
اها ته مون ڳالهم شروع مس
ڪشي آهي!

موت پيهر ڦوڪ ڏين لڳو ته مون هن جي منهن
تي هت رکيو زندگي جي شمع ٻري رهي هي
۽ اها ڪجهه پروانا ڪپڙا ڀيون ٿڙڪائي رهيا ها.

مون موت کي اشاري سان چيو، ”تڪڙ ڪپڙي
آهي؟ انهن کي به چرڪن ڏي! جڏهن ڪائي
ڪپڙائي ٿڙڪن لاء نه رهي، شمع وسائي چڏجانه.“

موت پنهنجي منهن تان منهنجو هت هنائي ۾
”اهڙو اڪيلو موت مرڻ ڇو تو چاهين؟ راند رس
۾ چڏين ته چڱو. پروانا پنهنجي لاء هي ڪا شمع
گپولي لهندا.“

‘માન ચાહિબ’ કલ્મ આહિએ

‘માન ચાહિબ’ સીફ આહિએ

યે આહા એન

જન્હેન હો હે ‘માન’ સ્માઈઝી વેચી તી,
ક્રિબ આહી

જન્હેન હો ને કુની ચાહિબ કલ્મ આહી,

ને કુની ચાહિબ સીફ આહી

રેગ્કો હ્લા આહી,

રેગ્કો મટી આહી.

”નોહે જેહ્યિઓન ચાત્યિઓન ચિલેન એહ્યે સન્હેય જો વિચ જી
સન્હેય હો વિચી ચ્છદ્જી ! વારિસી જી ચૂરી, તું હેતી
ક્ષટાન આની આહેન ? ” મુન સન્હેય હો ચ્ચિઓ.

” ક્ષેહ્યી હોલી હો કાલહાની રહ્યો આહેન ? ” સન્હેય રોસી
કાનીલે એનિના* અંગ્રેઝી હો વિચ્ચિઓ

”પણનું માદરિ જીબન સંદ્રિયે હોય“ મુન હે કી અંગ્રેજી હે
હે જોવ દ્વારા હોય હે કી સંદ્રિયે હે કીલ પણનું
હેણ જેણ જી અંગ્રેજી હે મન્યું હોદાયી.

અન તી એરિના, જા મનેનું દોષ્ટ તી વેની હેઠિ, મુર્કન્ડી
ચીંઓ, ”નોહમ જો ક્લે તે મુન ને ડલ્યુ આહી, હેર હી ચીલો,
સાં ત્શ્બીભે કીલ્ડી ને મબાળ્યી આંદ્રી આહી!“

મુન કુજે સુધી ચીંઓ, ”પ્ર એરિના મબાળ્યી આંદ્રી તે ઓહાન
જી તુમ હે કેશી આહી. મુન કેંચી પ્રથ્યો આહી તે લીન હો
હેણ જી જાલ બ્રેથી રાત રચ્ચું સ્ટારન તી સ્ટ્રે ચફ્ખા લક્ખા હા
યા ત્રંજુ કીયા હા હો પ્પો કુજે બે ને ક્યાં હીએનું.“

”આ તે હુદ્દી આહી, અન હે મબાળ્યી જી કેહ્યું ગાલ્યું આહી,“
એરિના મુર્કન્ડી ચીંઓ.

મુન હે બી મુર્ક જન્હી વિની હો પ્રે ચીંઓ, ”મબાળ્યુ જ્ઞાન
હુદ્દી જો રૂબ વેની તો તન્દુન તી અન્તરાસ જોગ્યુ તી ત્થો
અદ્ભુત હે મબાળ્યુ તે પ્પારો લેંકન્ડો આહી.“

”અ એરિના મુન કી સારો ડીન્હેન યાદ આની આહી તે જ્ઞાન હે બી
ત્રી ત્શ્બીભે આય્રી આની આહી— ‘ચુર્યુ તે ને હુસ્થી કીંગ્ઝ્યુ
જો તાનું હેઠિ,‘

* મુન કી એરિના હોદાયો હો તે હે જી નાલી જી બુનાની હોલી
હે મન્યું આહી ”ન્ફ્દિર.“

ગીતા રાજ તિરન સાલન કાન પોથે મુન ક્રિ લનું હ
મલ્યિ. હે ડિરી એસન માદામ ટુસાડ જી મોસી
ઉજાંબ ગ્રહ હે ત્રી રહ્યા હીયાસીન તે હ્રોણ ગ્લોનીન
હીનાન રકીલ મિરી. અન્નતોનિત જી મોસી બુટ વટ
કુજેહ વચ્ચે બિયી રહ્યી હે જદ્દુન આન હેઠી તે
જીાનીન, "માન બે મીન જો બુટ ત્યી ચુંબી આહાન."

જનેન ત્યી મુન ચ્ચિઓ, "મીન જો ને, હેઠ જો મીન
તે ચેર સાન ગેરી વિન્ડી આહી.

اوહાન બે એડિબ આહિo!
اوહાન એઠાસ જી હેત હે કાગડ જા લગ્ન આહિo;
પેહરિન ઓહાન હે હેણી ક્રિ કાના કંદા,
પોથે ટ્રોવાન સીની જી પની જા પ્રખ્યા આડાઈ ચ્છેદિન્દો.

મહુચ નીચ સૌલો ને આહી; તુહુચી લાએ ને ફેટે આહેન
જો આંદો ચેરઠો પ્રો તો પ્ર બિંડાન જી ગુજરાતી હે હે
લિએ પાંઠો પ્રો તો.

સંદ હે હે ગ્રૂપ મહુચ આહી,
હે માસ જો ચેર્પ્રો મહુચ આહી,
હે કફન ચુર મહુચ આહી.

શાયદ મહુચ લફ્ટ હુચી માન નુક્ટો આહી
જ્ઞો તે મહુચ હે હે બ્રેંચ ગુહાચી હુંડી આહી
અ પ્રાઈ નાંડી ત્યી નીગ્ર જી દુનહાન
કીંન્ડો આહી.

હીએ દ્વાના તનેન્હિ ઉચ્ચિયિ બે આહી,
તુન ચાહેન તે આન જી હ્ર દ્રખ્ત હ્ર
સાયશે ટોબ્બિ પ્પિદા કર્યા સ્કેહિન તુ.

રંડ કી સીત્થે જા કન્દા બે આહી,
સ્થેઠ જી બ્યુઝ બે આહી.

ક્ષોય! ક્ષેત્રો ને એલો આહીન!
કાનો કી તુ હેઠિન તે "મનેન્હા બે નિશ ને કાન્જાન્ને"
મુન કી પિએ મલન જી આસ આહી."

અદિબ જી રૂબાન હો પ્રબ ખાનો હોન્ડિ આહી જ્તાન
લન્દ લફ્ત સેન્ની ચાંડિએ જી સ્કીયિ વાંગ ન્કર્નન્દો
આહી એ હ્ર. સ્કીયિ ત્યા હ્ર જી મેર લેંગ્લ હોન્ડિ
આહી.

تو کي پير ه ڪندو چي وو آهي تم تون
پير کي ڪي رهيو آهين !
ای ڪتوي ! ذک جي چانش نبي آه !

شاعري زمهري جي برف نم آهي ،
جهنم جي آگ آهي ।
جلهن آن جا شعلا تيز تي وجن ڦا
تلڏهن او جتو جنت جا دروازا ڪلي پون ڦا .

ڄا شاعر آهو ديو مala جو ٻکي هوندو آهي
جنھن کي پير نه هوندا آهن ۽ جو آدامي
آدامي ، سائو تي مرندو آهي .

زندگી જો એડિબ ત્યા અથ આહી એ એડિબ જો જન્દગી ત્યા ત્યા.
 જાર જી બદકરદારીએ, એફર શાહીએ જી અંતિર એ
 કાનું એ અન્યાન્ય લાએ નવ્યતા, શાગ્રદ ટ્યુભિજી ઉલ્લંઘણીએ,
 રિલ્યુઝન જી ટુમેર એ અન લાએ મુદ્દનીયાન્સ જી વાંચ્યું જી
 પ્રાર્થના, કાર્ખાની દારીએ જો જાગ્રિરદાર ટ્યુભિ એ
 ક્ષાન જી બાહી તુલના ત્યા અથ, પુલ એ ફન
 કોમન જી કોહ્ત હુસ્તાન, મફ્રબ જી મુશ્કી એ
 મુશ્કીની અથ એ બીન અલોવાની ક્ષેમક્ષે, જો રોસી
 જન્દગીએ હેઠળ પ્રિદા ક્ષીયો હ્યા, આન જી શુંગ
 નાસ્તાને જી જંબી એ વગદાન માન માની, એ હો અધ્યાત્મ
 એડિબ પ્રિદા ક્ષીયો જન્મને જો માન દનિયા પ્રિયો ક્ષેત્રી
 પ્રિદા ને ક્ષીયો આહી.

જિસ્તાઈન તુન નાસ્તાને જી નરાજોવાદ ક્યા સ્મજ્ઞન્દીન
 ત્યિસ્તાનીન તોક્કી લિન જી માર્ક્સાવાદ સ્મજ્ઞન્દી હે ને
 એન્ડાની.

مون چتر پُنجي جون چارئي ٻانهون ڪپڻ ٿي
چاهيون . هن جي هڪ هت هر تلوار هئي ، ٻئي
هر دئٽ جي سِسِي ، نشين هر رت جو پيالو ۽ چوئين
هر رسول .

نادان ! تو مون کي ائين ڪرڻ نه ڏنو ۽ منهنجا
هت ڪڀي ڇڏيا .

چائين ٿو تم اهو دئٽ ڪير هو ، اها سسي ڪنهن
جي هئي ؟

چائين ٿو تم هن جي پيالي هر رت ڪنهن جو هو ؟
هائي هوئه لنهنجي پنيڪر روب مان آپري رهي آهي ،
اهئي پنيڪر روب مان جهڙو مون کان اڳ رڳو
ويڊوياس ڏڻو هو .

اسان امن جون گાલહિયોન બે કરી રહ્યા આહિયોન એ
સાગ્યી વેત જંક જા સાંબાહા બે કરી રહ્યા આહિયોન
એ ગાંદ્યાજી આત્મા પન્હનૃંગી સ્વાદ્યાજી હ લિયી
રહ્યા આહી ।

એ બલી શાહ એ પ્રાચી પન્હનૃંગી બ્યક્ટારી સાન સ્ર
ન્કરાની રહ્યા આહે ।

જા એખા તાનીન મોન કી જંક જિ સુરૂયિ તાન એન
જા શુરુ લક્થા પુંડા,

એ એન કરી ગદારી જિ લાં હીન સ્વાનીન
કાન્થિયોન પુંડિયોન ?

એ એન દિસન જા એન્દા સિયાસ્ટદાનો !
મોન વે ક્યિત્રા ને ચંદ્ર ત્યિ ક્યિત હ્યા, કલન ત્યિ
ક્યિત હ્યા,

મીનેન ઢ્રીન ત્યિ ક્યિત હ્યા,
એ આનેન મહ્યુભ્રીન ત્યિ ક્યિત હ્યા જન જિ છાતીન જા

હન્જ એ તાનીન મનેન્જી મન જી તલાવ હ ત્રી
રહિએ આહે, એ જન જી ગેલન જા ગ્લાબ સારી મુંન
વત પારહોંયી બસ્ન્ટ જી રુદ્ધ રહન્ડી આહી !
ચા માન આહી ક્ષીત ને લકાન એ બાચી વ્યતી એમન જા
ક્ષીત લકી પ્રાણ ક્ષીયાન,
એમન જો એજ ને સેનાન એઠ્યો આહી,
એમન જો એન - ન્ર આહી,
ચુ તે ચેન્કાનીએ જી સુપ ઓસ આહી
એ બ્રાની એન પાંન કી નાસ કન્દી આહી.

આકિરો રૂકો કુક કાના ને હોન્ડો આહી,
આન હ કન્હેન આડાર જો વસ્રામ બે હોન્ડો આહી.
એય શાયર! જિસ્ટાઈન તોન હ્ર લ્ફ્ઝ જી આકિરી
હ્ર લિશ્યો ને પાતો આહી, તિસ્ટાઈન તનેન્જી હોલી
કાચિયારી રહન્ડી .

માન મનેર્રી જી બ્હાર્યિ ત્યી બીમુ આહિએ, સંનદ્ધ
માનુ આહી એ આ પ્કી લહરિન ત્યી લ્ડ્યી રહ્યા આનુ,
પાઠી સાન આનુન જી ચાતિન જો આજાત્રો ચુંઘાં
ક્હેર્રો ને પ્યારો લ્ગ્ઝી રહ્યા આહી !

સ્રે જી સાંજથી સંદર લ્ગ્ઝાયી હ્ક ન્યુરન્યી જી
ડ્યિક ડ્યા રહ્યા આહી,

એ મુન ક્યી જોહ્રો જો કનારો યાદ એજી રહ્યા આહી,
ક્ષિયી સાલ એક તુન એ માન એટ્યી સંન્ધ જી પાઠી એ
મ પ્યાર પ્યાજાયી બીમા હ્યાસિન,

એ પ્રો તુ પન્હન્ગ્યી ચુંન્યી માન મુંશ્યી જો ક્જરો લાહી
પાઠી એ ચ્છ્યી ક્યી હો એ આ હો નિલમ રંગ લહરિન
ત્યી લ્યુહન્દો ક્મ ત્યી વ્યા હો એ ત્વર્યી દિર કાન પ્રો
લહરિન આં ક્યી પ્ત્યુન પ્ત્યુન કરી મુંદ્યી આંદો હો
એ તુ મુન કાન પ્યાંયો હો, "તુન વરી ક્લ્યન
બ્મ્યેન્ની એન્દિન ?"

હાયી એ ક્યી ક્ષિયી સાલ ગ્ન્દ્રી એકા આન એ
માન બ્મ્યેન્ની મુંની ને આયો આહિએ,

۽ اسازجن ديسن هر ڦي جنگيون ٿي چُڪيون آهن،
۽ مان تنهنجي گجرى وانگر پتیون پتیون ٿي چڪو
آهيان؛

هائي جي مان موئي به ايندس ته تون سڃائي نه
سگهندينه ته آهو مان آهيان جنهن جي هئن ڪنهن
وقت تنهنجي چوئي کي چميو هو.

مان امن جي فاختائين جهڙا پنهنجا شعر
سرحد پار آڏاري رهيو آهيان،
اي سرحد پار جا پيارا شاعر!
جي تون به اهڙا شعر آسمان هر اچا ڪر
ڪري آبارين،
جي توي مينهڙا وسانۍ، مون تي به اچي
بوندرڙيون برسائن،
تم ڪڙو نه چڱو ٿئي ।

سمنદે હે ખુલ્લી હ આઈ રિદાર વાંગ્ર ચનોબર
 જા ઓઠ પાર્શ્વન પણી, મન્હોર્ઝી જી પહાર્ઝી
 સાન ત્કરાઈ તો એ પોણ રીન જા ત્થા ચ્છ્છી,
 ઓફલન્ડો મોટી વીજી તો.

કિદ્દા અન્બોહે તાર્ફ રોદ તી પણી રહીએ આહે
 એ જેહર્મર જેહર્મર શહેર જા દ્કાન ડ્સી રહીએ આહે
 એ આહી ખુબચુર્ત ઉર્તું ડ્સી રહીએ આહે
 જન જોન શલ્વારુન એ ડ્ગેહીયુન ક્મિચુન બે સન્દન
 ઉર્યાની ચ્છ્યાની ને સ્કહીયુન આહે એ બ્કાઇલ એકિન
 ક્રી ક્રીમા ક્રમ લ્ક્મા આજી રહીયુન આહે;
 એ મ્થાન આસુન હ જેહરા મલ્લ જો એન્ક્ગુંચો હ્યાંડી
 હ્યાંસ ડ્સી રહી આહી એ એ જી હસન દાનન
 ક્રોબે ને તો ડ્સી .

هي اسپٽال آهي يا پاڻ ۽ جو جهاز آهي !
 ان جي دیگهه ويڪر به جهاز جيتري آهي
 ۽ ان هر بوع به جهاز جهڙي آهي .
 ڪهڙو ڪارو سمند پار ڪرڻو آهي ان کي؟
 چا هر بسترو هڪ الڳ ساحل تي لهڻو آهي?
 ڪپتان جي ڪري ه ڇا آهي ?
 آن جون بتيون ڇا کي گھوري رهيون آهن?
 ۽ هي ڪجهه مسافر جن جي ٺڪيهت رد
 ڪئي وئي آهي ۽ جي مايوس ٿي موئن ٿا!
 نه چائان آهي پنهنجي مايوسي ۽ جي باوجود،
 چا لاءِ ڪلندي موئي رهيا آهن ?

شايد هن کي معلوم آهي تم ڪڏهن نه ڪڏهن;
 جهاز جي ٺڪيهت ولني يا پشي ڪنهن ذريعي،
 وري هن کي سفر تي وڃڻو آهي .

هن ڪال ڪوئٽي ۾ مون کي یاد ڪري
مون ڪان چيچيو، ”مان ڪير آهي ان؟“

مون هن کي ٿئه په جواب ڏنو،
”تو، مها پارت ٻڙھيو آهي؟ هن پيري تون
پنهنجو رٿوان پاڻ هئين ۽ رٿ هلاڻ ۾ ايترو
محو ٿي وئين جو توکان اهو وسري ويو تم
مان به توسان رٿ ۾ گل آهي ان ۽ تون اهو
سوال مون ڪان چيچي سگھين ٿو.“

هن ڪجهه سوچي چيو، ”پر اچ رات مون
کي سرٺو آهي ؟ هائي ئي مون کي ٻڌاءه تم
شين جي حقيت چا آهي، انهن کي ڪنھن
ٻثایو آهي ۽ چو ٻثایو آهي ۽ اهو به ٻڌاءه تم
ماڻهو مرن چو ٿا؟ وقت ٿورو آهي، جلدی
جلدي ٻڌاءه تم اسان ڪٿان آيسا آشيون ۽
ڪڍانهن وچي رهيا آهيون؟ افسوس جو مان

رئ هلاڻن هر ايلدو محو ئي ويس جو مونكى
پنهنجي ۽ پر هر تنهنجي وجود جو احساس ئي
نم رهيو.”

مون کي هن تي رحم نه آيو ۽ مون چيو،
”اسان وٺ جي پن تي نديڙا جيت آهيون ۽
اهو پن هي ۽ ڌاري آهي . انهيء وٺ کي
ڪروڙين پن آهن، هائو، آن جا پيا پن اهي
ستارا آهن، جن مان ڪجهه تون ڪال
ڪوڙيء جي جهنگلai مان ڏسي رهيو آهين.
اسان پنهنجي پن تي چُرون پرون ٿا، ان کي
سنگهي ڏسون ٿا، ڪڏهن ان جي بوء ڦئي
ئي ۽ ڪڏهن آن مان ڪيرپ اهي ئي ؟
اسان ان کي چمکيون ٿا تم اهو سوادي لکي
ٿو؛ اسان آن تي پنهنجا پرڙا قڙڪايون ٿا تم
اهو ڪنهن ساھواري وانگر پڪاري آئي تو،
ڪي ماڻهو، نه، ڪي جيت جي تو وانگر
وڌيڪ دلير آهن، آلهيء بن جي پخاريء تي
پهچن ٿا ۽ اتان جهڪي هيٺ پوري وڳوڙ
کي ڏسن ٿا؛ هو ڪنبن ٿا ۽ سوچن ٿا تم
ڪيڏي نه جو ڪائني ڪـ انهن جي سامهون
اهي ! پر ساڳي وقت هو انهيء وٺ جي
اكڀوار پن جو پڙلاهه ٻڌن ٿا ۽ وٺ جي

جڙن مان ايندڙ سگهه پنهنجي ٻن ه محسوس
 ڪن ٿا ۽ انهن جـون دليون خوشيه سان
 پرجي وڃن ٿيون، انهيء ٻـسوائيء ڪـلـكـي
 مون پوري تن من سان چـهـڪـي ڏـلوـآـهيـ تـهـ
 مون ڪـيـ ڪـنـبـثـيـ وـئـيـ وـئـيـ آـهـيـ ۽ـ اـتـانـ ئـيـ
 منهنجي شاعري شروع ٿـيـ آـهـيـ، انهيء ڪـلـ
 هـ گـهـورـيـ ڪـيـترـنـ ڪـيـ ڪـنـبـثـيـ وـئـيـ وـئـيـ
 آـهـيـ ۽ـ پـنـواـنـيـ آـهـيـ، انهن مـانـ ڪـوـئـيـ
 بـهـڪـيـ وـيوـ آـهـيـ، ڪـوـئـيـ هـرـاسـجيـ وـيوـ آـهـيـ
 ۽ـ ڪـنـهنـ اـنـيـ ڦـڳـيـ ۽ـ جـاـ نـاهـ لـاهـيـ پـاـشـ ڪـيـ
 ڪـوـڙـاـ ڏـيـ ڏـنـاـ آـهـنـ، پـرـ ڪـيـ اـهـڙـاـ بهـ آـهـنـ
 جـيـ ٻـنـ جـيـ پـيـجازـيـ ٿـيـ بـيـ بـيـائيـ ۽ـ
 سورـهـيـائـيـ سـانـ انـ ڪـلـ هـ گـهـورـنـ ٿـاـ ۽ـ چـونـ
 ٿـاـ 'ـاهـاـ اـسـانـ ڪـيـ وـئـيـ ٿـيـ'ـ، ڇـاـ تـونـ انهـنـ
 سـانـ آـهـينـ؟ـ"

مـونـ اـجـاـ نـاكـ منـجهـندـ جـوـ ڏـؤـنـراـ پـشـيـ ڇـنـاـ
 تـهـ اوـچـتوـ شـامـ ٿـيـ وـئـيـ .

جيئش لاءِ مرڻ به ايتروئي بي معني آهي جيئش
مرڻ لاءِ جيئش . ها، پر قبرستان هه آلوهه وانگر
جيئش به تم اجايو آهي .

مون کي لوڻ کاڻ هه ٻڌي ويهاري ويو آهي
هي چوڏاري لوڻاري لوڻ ناهي رهيا آهن ،
هي منهنجو بدن رجهي ، ڦوڙيندا ٿي ويو آهي ،
هي لوڻاري اهو سارو لوڻ منهنجن ٿئن تي ٻرڪش
چاهن ٿا ؟

هي مان پاڻ کي چئي رهيو آهيان ، ” نس چاثان
قراءه العين حيدر پنهنجي آتم ڪھائي هه مارپبور
جـون يادگيريون ايتربيـه سـے سـان ڪـيئـن
لـكـيون !

منهنجي هڪ ڪرڙا وڌ دوست کي جو وڪيل
به هو، وار- چڙهه ٿي پئي هئي ۽ هن جي اچن
ڪارن وارن جي وج ۾ چمڙيءَ تي وار- چڙهه
جو گول نشان ٿاسي جي دمڙيءَ وانگر ٿي لڳو.
هن ڏاڍا علاج ڪيا پر دمڙيءَ چمڙيءَ کي نه
چڙديو. نيت هن کي ڏس مليو ته ڪانگ جو
تازو رت وار- چڙهه واري هند لائيندو ته وري
آتي وار نڪري ايندا.

جمعي جو ڏينهن هييو، عدالتون بند هيون. هو
سون وٽ پنهنجي دونالي بندوق ڪشي آيو ۽
چيائين ته ” هل ته شڪار تي هلون.“ پوم
اسان جيپ تي جهنگ ۾ نڪري وياسين. هن هڪ
نم جي وٺ ڪان پوري جيپ بيهاري. وٺ تي
ڪانگ لنوي رهيو هو، چڻ. ڪنهن هندی شاعر
کي پاڻ کي دوهي ۾ دھرائڻ جو نوتو ڏئي
رهيو هو.

منهنجو دوست جيپ مان لٿو ۽ وٺ جي اوٽ
ولي بندوق مان فير ڪيائين ته ڪانگ ڪنور

(۲۰۹)

[پتن ڈو ڈور کری]

پیگت وانگر ٿئے کو ڈئی ڪري پيو ۽ ٿئڪڻ
لڳو هن مان گرم رت وهي رهيو هو منهنجي
دوست ڪانگ جي پرسان اوکڙون ويهي رهيو
تم هن جي ڪاڌيء هينان ماس جو گلپ پنهنجي
غلپهائپ سان لڑکي پيو هو ڪانگ جي رت
مان آگريون ڀري پنهنجي وار چڙهه واري هند
تي لائي رهيو هو، جنهن جي چوتاري اڄا ڪارا
وار هيا ۽ مان حيرت مان ڪانگ جسي چهج
ڪارن ڪين ڪي ڏسي رشيو دون جي ان ڪري
پرواز ڪان محروم ٿي چُڪا ها تم چيشن منهنجي
دوست جي وار چڙهه واري هند تي اڄا ڪارا
وار نڪرن ۽ هن جي ڪرڙا وڌ وهيء جي
ڪوجهاٺپ چُهي وهيء!

ٻار چابو، زور سان 'اوئان، اوئان' ڪيانين ۽
هوء ڀڪدم مردي ويوه رڳو پنهنجي رڙ ازل ۽
ابد جي وج تي خطر استوا وانگر چڏي ويو.

سامહોન કીરન	_____	હી ડેઝ
سامહોન કીરન	_____	હુ ડેઝ
કીરન	_____	ાગ્નિ વીજાન
કીરન	_____	પણ્ણી મુનાન
કીરન	_____	પાસો વીજાન

એ હાથી સાંજેહી તી આહી એ સુજ કી આકાસ - કરન
કેચેન લેકી આહી.

સુજ હાર નસ્કરન લાએ ઢાયા વિસ કરી રહ્યો આહી
પર કીરન આં કી ગેહી રહ્યી આહી, ગેહી રહ્યી
આહી, ગેહી રહ્યી આહી — ગેહી ચંકી આહી.

* કરન - વારચી જી ડાન

پرتری هری پاڻ ۾ موت ڪائی، پنهنجي من ۾
ٻڙ جي هيٺان وٺو هو. ٻڙ تي ڪيني گجهون
به آکيرا ناهي وٺيون هيون ۽ مُشل ماس جا
ڳيل ڳهي رهيون هيون.

”ڪهڙي نه گهاٽي ٿڌي ڇانو آهي هن ٻڙ جي!“
پرتری هري سوچيو، ”ڪاش ان تي رڳو
ڪوپليون ئي ڪوڪنديون رهن! ڪاش مان آن
تان هي آدا آکيرا مٿائي ڇڏيان! ڪاش...“

اوچتو پرتری هري راج ٻاڳ ڇڏي، گرو گورڪناٹ
وت آجمن وھي نڪتو ۽ هن سان گل تپسيا ۾
لين تي ويو.

عمر، ابایل کان به وڌيڪ تيزيءَ سان آذامندي
آهي ۽ ساڳيءَ تيزيءَ سان آكري ه موئي به
ويندي آهي .

اي ڪوويل ! تون آذامي وئينه ته منهنgeo من
چمپا جي وٺ وانگر ڏئي پيو ۽ پنهنجا گل ڌرتيءَ
تي ھمين وانگر ٿهلاڻي چڏيائين،

۽ شفق ڏانهن ٻانهون دگهيري، تؤڏانهن ڏستدو^ڏ
رهيو، تون جاوري نظر نه آئينه !

ڇا اهو سوچي ته آندي جي موت کان پوهه
ٻلو نرودا اسپٽال ه ڪيئن مشو،
مان پنهنجي موت جي ريهرسل ڪري رهيو آهيان !

હન કારીએ તચોિર મ્થાન બી કારી તચોિર ક્લીયિ,
વ્રિ આં જી મ્થાન નીન પુ આં જી મ્થાન હોટીન
કારી તચોિર ક્લીયિ પુ એજા તાનીન હુ કારી તચોિર
મ્થાન કારી તચોિર ક્લીયિ રહ્યો આહી .

જા હો મસૂર નાબિન આહી ? જા નાબિન હ્યુક્યેટ ક્ષી
અનીન દસ્ન્ડો આહી ?

યા હો ર્ઝંડ્ગ્કી જી કેઝારત જોન પ્યુથીયુન ઢસ્યી
રહ્યો આહી, કેઝારત જા હો એજા તાનીન પ્યુયી ને
સ્ક્યુપ્યો આહી .

જી તોન મોન ક્ષી હારોત પુ મારોત વાંગ્ર પ્રકીન
પુ મનેન્જીએ હે ખ્યાલ મોન ક્ષી ક્વોહે હે લન્કાનીન
ને હોએ તોક્કી દન્યા હે એટ્રા ક્વોહે ની ને મલન્દા જો
માન પનેન્જી સ્યેન્ની ખ્યાલ ને એજા જો એજા કરી સ્કેન્નાન.

هئن تو بور کري]

(۲۱۸)

هي سکر جو اونهارو !

ڏينهن هيري ڪلين وانگر ۾ مکي رهيو آهي
۽ رات جو ستارا رايل جي گلن وانگر نئي
پون ڦا .

اي پارکو! سکر جو اونهارو نم ڏسندين
تم منهجي شاعريه کي چڱي ٻر پرکي نم
سگهندين .

شاعريه جي ڪنهن خاص لفظ سان محبت
دراسل ڪنهن تخيل ۽ توانائيه سان محبت
آهي ، جيئن ڪنهن مغنيه جي ڪنهن خاص
آلاب سان محبت دراسل زمان ۽ مکان
جي تسلسل ۾ ڪنهن اضطراب سان محبت
هجي .

શહેર બાદળ કોઈ હોથો કાન એક, હ્રસાન બીમલ
મરિદ કી જીવો, "જો ક્રજી આહી આન કાન નાબરી
વાર, આન કી ઠદ્ડી ચ્છ્છ, આન તી તુકાર !

"જો ક્રજી તીન કોરજી આન તી સ્પ ક્રજી વાર
આન કી જુહતી પ્તુ, આન કી ઓરી આન !

"દલ જો કાનું દનિયા જી હ્ર કાનું કાન મૌચી આહી;
દનિયા જો કાનું જી દલ જી કાનું સાન મતાબત પીડા
કરું લાએ કોઈ હોથો પ્તુ તે આન કાન મનેન
ને મોર !

"દનિયા હો હ્ર ગ્યાલાય કાન વડીંકે એમ હે નશિન
દનિયા બનાની જો જન્મો આહી, દનિયા જા વડીંકે પાકીઝે,
વડીંકે દ્યાન્દાર, વડીંકે હ્ર હ્ર અંસાફ તી હ્રદલ
"હ્રજી ."

○ -

તુન સ્મજ્જી લે સ્કહન્ડિન તે તન્હન્જી શાયરી કી
ઓરથી હે ચા મલ્યો આહી ?

તુન ચા સ્મજ્જીન મ્ત્તી જી સ્કેન્ડ સાન હોજહેલ આડમા
હંનું છ બુજ, પ્કુર વાસીલ ચાત્યું, કીર્ત્તી કુર્ચીલ
પિર, પાંડી, પિરુન, મારુ, મારુઠ્યુન !

તન્હન્જી કલાસીકી શાયરી હે જેંડ્ગી કીત્રી ને
આસાન આહી, કીત્રી ને શફાફ આહી જન્હેન ત્યી રત
ટ્રોય જો કુંઈ ન્શાન ને આહી; અન જી પ્યાર હે ને
માસ આહી, ને પ્યાર આહી, ને પુસ્કાર આહી. હાન્દો તન્હન્જી
કલાસીકી શાયરી આહો તસ્તુ પાસી આહી જન્હેન હે
જીવ્લા તે કુંને આહે પ્ર કાની સ્કેન્ડ ડીન્ડર વથ
બે કુંને આહી; આહા શાયરી બીજાન આહી, નુઝી આહી.

આહો એસાન જન્હેન હે કુંઈ વિસાહે ને રહન્દો આહી,
જન્હેન હે કાની એસ ન્રસાન ને હોન્ડી આહી, જો હેર
અદ્રશ કાન ઉારી હોન્દો આહી, એહો તન્હન્જી મ્ત્તી કી
કી રૂખ હે બ્દલાન્ડિન્ડો આહી, જન્હેન કી ને કાની
ડર્ટી હોન્ડી આહી, ને જર્ઝુન હોન્ડિયુન આહે છ ને અન
માન કી સલા ઓણ્ણના આહેન. એહો એસાન પાંઠ કી ઓટી

خાલી કરી ચ્છિન્દો આહી. ને હન હેજ હોન્ડો આહી,
 ને આંદા હોન્ડા આહે, ને લહો હોન્ડી આહી. હેન વત
 ફચ્ચ મોર્ઝ વન લફાટી હોન્ડી આહી, બલગત જી બારી
 ગ્રી હોન્ડી આહી, ફાયલાટન ફાયલાટ ચે ફુલન ફુલ
 જો ગુગાં હોન્ડો આહી. હેન જી શાયરી એ હે ને
 સ્સેચી એ જો તે હોન્ડો આહી, ને મોસ્લ જો અન્ટલાર
 હોન્ડો આહી, એ ને સુર્જ જી હાને ડારિન્ડર આમ વફાન
 હોન્ડી આહી એ ને આં હે મારી કોટ કાન ઓચ્ચ
 આપ્રી ચંદે કી ડસ્ન્ડી આહી એ સ્કુહારા સંગ્હાર
 સારિન્ડી આહી એ ને ગ્હાતો ગ્હેચ્છ હે ગ્હેરી મુજ કી
 માર્ખ જા સાંબાહા કંદા આહેન. રત પ્સોટી, બાસી,
 માઠેચી જી વત કાન વાંગ્યી શાયરી, દરેબારી
 શાયરી, ગ્રેઝ પેશ કરી બેહાર શાહ ઝ્ફર કાન
 ખલુત વંદર એ હેન કી રંગુન જી કલ્યા હે કિદ ડ્સી
 ગ્રૂર્હ ને ગ્લારિન્ડર શાયરી, કાબે માન ક્યુટ્રન
 વાંગ્ર કાફિા આડારિન્ડર શાયરી, ફાન જી ર્ડ હે તહ્દીબ
 જી શાયરી, ટ્રોવાન હે મુસ્ન ખાન મુસ્ન જી પણ્ણ
 વાંગ્ર ચિરાયોન કાન્નિન્ડર શાયરી, એહી ત્સ આહી
 તન્હન્જી કલાસ્યે શાયરી. ત્યુન મન્હન્જી એ
 શાયરી એ જી વર્થી કી સ્મૃતી ને સ્કુહન્દિન !

تنهنجهو جسم هڪ ڪابڪ آهي جنهن تان منهنجا
هت ٻه پاريهر هوا ه آذامي رهيا آهن، پاريهر
جي پاڻ سان گل ٻوري ڪابڪ کي آسمان ه
کٺي وڃن ٿا.

چا شاعري فقط الفاظ جو ترنم آهي؟
شاعري پهرين جذبات جو ترنم آهي
جندڙيءَ جي جوار ڀانا آهي.
نشر به وير وانگر وڌي ائين ڪنيءَ
جي ڪر تي ڪري ٿو چيئن نظم،
پر جن فقط ڪندڙيءَ تي ڪوڏ ڪڻا
ڪيما آهن تن کي ڪھڙي چاڻ ته
ساڳر ڪھڙا ڪھڙا سانگ ٿو ڪري!

تو جنهن وٺ جي چانو ۾ وٺسي هئين، آن وٺ
جي چانو مون تي تتي ڏينهن ۾ هر هند پاچو
ڪندي رهي آهي؛

تسون جنهن ثلاثة ۾ وهنتي هئين، اڄما تائين
آن جي لهرین مان تنهنجي سير جي سڳنڌ اچي
رهي آهي؛

جننهن به شيء جي چهاو سان منهنجي دل ۾ درد
اپري اچي تو، مان ٻانيان ٿو تسم تون ان کي
چٺهي وئي آهين.

ڇند مون کي آداس ڏسي بچي ٿو، ”هوء
ڪيدا نهن وئي؟“

۽ مان هيڏا نهن هوڏا نهن ڏسي سوچان ٿو تم تون
تم هائي به هتي هئين، رڳو منهنجو ڇند ڏا نهن
ڌيان ويو، تم تون ڪيدا نهم چېي وئين؟
تون ڪئي آهين؟ تون هئين به يا نم؟

چا هي منهنجو سپنو هو؟ پر هي تلاو جي ڪناري
تي وٺ ساک ڏئي رهيو آهي تم تون ۽ مان ان
جي ٻاچي ۾ وينا هياسين، اهو ثلاثة سپنو نه آهي
اهو وٺ سپنو نه آهي.

هي ڪارا گلاب تم نه هنا !
شاید گھايل پکيء کي ڪارا گلاب ائين
نظر ايندا آهن !

شاید مصور جي مجبوبا مری وئي هئي /
يا هن سان بي وفائي ڪئي هئائين .

”پريت چا ڦيندي آهي؟“
”چند آڪاس مان ڪور لاءِ نپو ڏيندو آهي
ء هن کي وج وات تي ملندو آهي：“

ذات ڏڪ سان ڏانوڻ ڏائيندي آهي ،
مون ڪڏهن نه ڏلو آهي تم آها سُڪ جي
سیندي ٿي هجي .

માન રસાલી જા હના ત્થિલાની તો દ્વાન
ઓ હિરાન ત્થી તો વજાન જીચન કનેન
હાર કી પથ્રિયન પિર્યો મુલોમ ત્થિન્ડો
આહી તે પ્રોડ્યો હેન જી હુલ્યી ગ્યાલહાની
રહ્યાં આહી .

છા એ બે શાયર આહી જો ચોડારી રતોજાથ
દ્વાની પ્ર બ્યો બ્સે પનેન્ગા હેઠ મીન્ડીયા ઓ
રસ્ક્રી !

જા તો મનેન્ગ્યી તરન્મ, મનેન્ગ્યી લ્યી હ,
મનેન્ગ્યી કીફ ઓ સરૂર કી પનેન્ગ્યો પાંથ
સ્પ્રેડ ક્યાં આહી ?
જી હા, તે પ્યો મનેન્ગ્યી શુર જી મન્યી
તો તાનીન પાંથ ની પ્રેખ્યી વિન્દી .

مون مير جي آمرد چوستي ۽ جي باري ه پڙهي ،
ڪليات مير پنهنهبي ڪتب خاني مان ڪڍي
ٿئي ڪيو هسو، پر هسو جما مشفو وانگر آهي ۽
جنهن جون ڪيني معجبوبائون آهن ۽ جما مون کي
ڪليات مير جي ياد ڏياريندي آهي، مون کي
ڪيلو نه پسند آهي!

مرزا شيفتم غالب ڏانهن ڏسي چيو،
”اسان شاعر سان دوستي رکسي آهي
يا قطب مينار سان!
هن جي تعيل تسانين رسائي لاء
ڪيلو نه ڪشالو ڪلپتو پوي تو!“

مرزا شيفتم - غالب جي دور جو هڪ شاعر

رات કેહ્તી ને કારી આહી, હોણ્યી આહી!
 આમાન માન સ્તારા ચેતન કુટ્ઠન વાંગ્ર કાઠીના
 ક્લિયિ, ગુરુક્યી રહ્યા આહે, ચણ આહી રૂબરૂ
 કરી તરતી કી ચિર્યિ કાર્યિ ચ્છીનદા!

લિન ક્રાડ હ પ્શ્કન ઃ દુસ્તો વસ્કી જા
 કહે / ઉજાન્દ કહેર ઢ્સી માન સુહાન તો તે
 મુન કી તે એ બે માલુમ ને આહી તે જીથુલ
 કરાચ્ચી હ ક્ષી રહેન્દો હો!

منهنجي ڏوھتي مون ڏانهن ٻچندي آئي ۽ چيائين،
” نانا! ٻاهر در تي هڪ ماڻهو بيو آهي؛ هن کي
پيجري ۾ ڪوڙ ٻکي آهن، اهي مون کي وئي ڏي.“

مان در تي آيس تم ڏلهر تم هڪ ماري ۽ کي هت ۾
وڏو پيجرو هيو جنهن ۾ ڪيشي چيهما چھچائي
رهيا هنا .

مون ٻکي گئي ڏنا تم آهي سث هيا، ان تي ماري
چيو، ”سائين! ٻکي چو ٿا گئيو؟ اوھان سڀي
ڪٺو تم مان اوھان کي سستا ڏيندس.“

”بابا،“ مون ماري ۽ کي جواب ڏنو، ”منهنجي
عمر به سث سال آهي ۽ مون اهي سال پيجري ۾
چھچائيندي گذاريا آهن، مون اهي سال منڈ کي
ڏاڍا سستا ٿي ڏنا پر ...“

ائين چئي مون ماري ۽ کي منهن گھريو ملهم ڏنو
۽ پيجرو ڪولي ٻکي آڏاري چڏيا .

پلنامو

صفحه / سمت	غلط	صحيح
۱۹ / ۳۳	باجي تحريرك	باجي تحريرك
۶۳ / ۶	پئز رهيو آهي	رگپ اهو پئز رهيو آهي
۶۸ / ۱۱	ذک هر سمهجي ويو	ذک هر سمهجي ويو
۸۰ / ۲	ميئلي ٻولي ڪوي هو	ميئلي ٻولي ۽ ڪوي هو
۹۰ / ۷	کيپ اڳتني وڌندو	کيپ هر وڌندو
۹۵ / ۵	ليائنو ٿو پري	ليائنو تو پري
۱۰۰ / ۱۳	وياڪيان	اهي وياڪيان
۱۰۲ / ۲	پان ه تماڪو	پان ه تماڪو
۱۰۳ / ۳	زڪابدار	ركابدار
۱۰۳ / ۵	زغفراني	زغفراني
۱۰۳ / ۱	دوره پيو	دوره پيو
۱۶۳ / ۷	مرجههail ٻوني	مرجههail ٻوني
۱۶۵ / ۷	سرهه جي مند	سرهه جي مند
۱۶۵ / ۱۵	مند آهي سرهه	مند آهي سرهه

نهوفيلبس طرفان شابع ثيل سراج جي نشيئن ناول
منهنجي دنيا مرگهم قوشنا
مان كنيل ذكرها

”سيپ کان وذی سازش اسان جي خلاف تعليم جي ميلاد هر ٿي آهي اسان
کان اسان جي زبان کسي، هڪ اهڙي ٿيان -زهي ويقي آهي، جنهن
جو اسان جي تهذيب، اسان جي سيل، اسان جي سوچ، اسان جي تاريخ
۽ اسان جي ماڻهه ڪو پوري جو به لا گلپيو ڪو تهي. وڃارainگالي
ان سازش کي اٿندڻي ئي سمهي ڪري ويل، ٻنهنجا ڪو فتل ۾ ملاتي، گهٽ
هر گهٽ ان ميدان هم ٻڌان بچائي ويل! اسان جي ٻلوٽ کي اهڙي تعليم ڏنڍي
پئي وجي، جيڪا هنن کان ٻنهنجي سچليپ ۾ ملاتي رهي آهي، اها تعليم
به اهڙي زبان هم ڏنڍي ٿي وجي، جيڪا سونج جي سچشن کي آفيم
وانگر ڪهراڻي، مانو ڪري، هيشه لاءِ ملاتي چتھليا قالى هم اجا
به سنڌي اسڪول آهن، پر ڏينهنون ڦيچعن اتفون کي ڪنهن نه ڪنهن
بهاني سان بند ڪمو پيو وجي، وون کي سڀ ڪان وذی ڪاوڙ اسان
جي احتادن تي آهي، جمڪي ته رگو ان لتوٽش کي سمجهي نه سگهي،
هر جن سمجھيو، سڀ رگو ٻنهنجي روزگار ٻچائڻ خاطر با ته هنن جي
لڏي هم شامل تي ويل يا بنهه ٿوٽ ڀعيي، ڀنگ هي، ٿنگون ٿيڙي
سمهي رهيا آهن!“

*...اهي هتيار به آترکان ڪهرايا تا وچن، ۽ اهي شهربن هم اهڙن ٿولن
هر ورهابا وچن تا، جن کي وقت پتي حڪم آٿي سگهجي اهي هتيار بند
ٿولا هر انهيءَ ڦانهن ٻڌا طبقي جي خلاف استعمال ٿيندا، جيڪو
هنن جي اصل راند کي سچيون ما رو ڪو چي ڪوشش ڪندو.
مثلاً جيڪڏهن سنڌي مزورٽ کي عهڻ هم اچن کان رو ڪو ضروري
ٿي پيو، ته هنن هم ڏمڪله ٿهڻش لاءِ اهي استعمال ڪبا، شهر کان
باهر ڪارخانن هم جيڪي ٿوار ڳهڻا ستئي ۾ زور آهن، انهن جو ڪڏهن
ٻنهنجي حقن لاءِ آواز آٿلؤن جي ڪوشش ڪئي ته انهن خلاف جيڪڏهن
به به، اني اهي هتيار استعمال ٿيئا، نشي جي ڪاروبار خلاف جيڪڏهن
ماڻهن ڪو گوڙ ڪيو ته افچن کي هيسائڻ لاءِ به، اهي ئي هتيار
استعمال ٿيندا، اها رتابندڻي و گيو اچ جي لاءِ نه آهي، پر ايندڙ تاريخ
هر ڇڏهن به انهيءَ اٿ - ڪٿهي کي ڪو خطرو محسوس ٿيو، تدهن
امي هتيار استعمال ٿيندا، ۽ باقاعدوي منظم طريقي سان، سرڪاري
سرپرسٽي هيٺ استعمال ٿيندا....

الطاـف شـيخ جـو نـئـون سـفـر نـامـو أـيـا جـرفـي تو تـائـلـنـجـه

مان كـنـيل كـجـه تـكـراـ.

ڪـو ۾ـاـخـلـيـتـهـ تـهـ آـهـيـ جـوـ لـيـنـدـيـ وـيـنـدـيـ بـيـوـ کـاـجـيـ. وـذـهـ وـذـ مـاـشـهـوـ
هـدـ دـنـوـ مـوـاهـشـ بـورـيـ مـكـيـ تـوـ. هـتـيـ تـهـ هـرـ مـلاـكـ بـعـدـ هـاـ ۾ـوـڪـريـ وـلـيـ اـهـ.
مـوـنـ کـيـ لـيـنـدـوـ تـسـيـ، اـنـهـ بـنـ تـائـيـ ۾ـوـڪـريـنـ مـاـ هـمـمـوـنـ وـتـ اـهـيـ بـيـلـيـ.
هـاـ مـنـ تـيـنـدـيـ، لـدـ اـكـهـاـزـيـ ڊـرـيـسـ هـشـ رـاـنـگـهـ مـدـ تـائـيـنـ وـلـوـ مـعـيزـ لـکـيـ رـهـيـ هـشـيـ.
وـدـنـ لـكـوـ، تـائـيـنـ تـحـلـ هـوـنـدـاـشـ. مـلـاـكـ زـوـ ڏـيـنـ جـاـ نـقـطـ هـدـ مـؤـيـاتـ (ـاسـيـ رـهـيـ)ـ لـكـداـ.
سـيـڪـسـ لـاءـ وـدـيـڪـ هـدـ مـؤـيـاتـ. بـرـ جـيـ رـڳـ ۾ـيـڪـسـ هـاـهـيـوـتـاـ تـقـطـقـيـدـ مـوـيـاتـ. * تـائـلـنـجـهـ
هـزـارـبـينـ سـاـجـ بـارـلـ آـهـنـ جـنـ مـاـ هـرـ هـدـ وـمـثـيـنـ نـوـجـوـانـ تـائـيـ ۾ـوـڪـريـوـنـ شـيشـيـ جـيـ
ڪـرـيـ وـيـهـيـ گـرـاـهـيـنـ جـوـ اـنـتـظـارـ حـنـ تـيـوـنـ. هـنـنـ مـاـ هـرـ هـدـ سـبـعـ کـاـنـ شـامـ تـائـيـنـ. ٥٤٤
اـنـنـ تـيـ تـلـيـ مـيـڪـ اـپـ جـاـ تـهـ هـاـزـهـيـ. لـدـ اـكـهـاـزـيـ ٻـلـاسـ. هـرـ اـيـنـدـ مـاـشـهـوـ ڏـيـ دـعـوـتـيـ وـ
نـمـاـشـيـنـ نـكـاهـ سـاـنـ تـهـارـيـ تـيـ جـيـشـنـ کـيـسـ پـسـندـ ڪـيوـ وـيـ. * هـيـ تـائـلـنـدـ جـوـ ۾ـوـڪـريـوـنـ وـاـمـ
جـاـ پـهـيـ آـهـنـ. پـنهـنـجـيـ زـالـ مـاـنـ تـهـ رـڳـ اوـيـ تـيـ پـيـڪـ وـيـڻـ جـيـ دـيـ. * رـستـيـ تـيـ کـيـنـ. کـاـنـهـ
اـكـ جـيـ لـنـگـهـنـدـ مـاـشـنـ جـاـ ڪـيـتـرـاـشـ ۾ـيـرـيلـ ٿـازـيلـ لـاشـ نـتـرـ تـيـاـ. جـيـڪـيـ گـهـيـ. جـنـگـلـ جـانـدـهـ
وـ جـيـهـنـ مـاـلـخـوـيـنـ ۾ـوـ کـاـجـ تـيـ رـهـيـ هـاـ. سـنـدـ ڏـبـ نـڪـ تـيـ سـاـتـيـوـ. بـرـ لـاسـ جـيـ تـولـيـ جـيـ
ڪـيـتـنـ مـاـشـنـ اـهـنـ لـاشـ کـيـ ڪـلاـشـ ٻـلـاشـ سـنـدـ ڪـيـنـ وـ سـاـمـاـنـ مـاـنـ بـهـيـلـ سـهـيـلـ تـيـمـيـ
شـيـوـنـ گـوـلـيـوـنـ تـيـ. بـاـ مـثـلـ مـوـرـتـنـ جـيـ لـاشـ جـاـ گـهـ وـوـرـاـشـ لـاءـ هـنـنـ جـوـ بـانـهـوـنـ مـنـ وـ
اـگـرـيـوـنـ جـانـهـيـوـنـ تـيـ. اـنـهـ نـرـدـنـ کـيـ دـنـ هـرـهـ ۾ـوـخـنـ کـيـ بـوـ قـتـ لـهـ. هـرـ هـدـ بـاـهـ بـ
لـ مـلـ لـاشـ هـوـ. هـدـ نـفـانـسـيـهـ جـوـ مـالـ هـوـ. جـهـانـيـنـ بـيـمارـ تـيـدـيـنـ کـيـ ذـمـيـنـ تـيـ سـهـارـيـ
مـتـاـنـ سـتـلـ مـاـلـيـوـنـ رـكـيـ. گـاـلـيـلـ هـارـيـ بـاـهـ گـنـيـ تـيـ. * تـائـلـنـدـ جـوـ هيـ شـورـ پـتـايـاـ نـقـطـ
رـنـجـيـنـ ڪـجـيـنـ. پـرـوـنـ ڪـيـنـ وـ ڪـدـتـنـ کـاـنـ مشـهـورـ نـاهـيـ. بـرـ هـتـيـ هـودـ وـ گـنـديـوـدـ بـهـ
گـهـنـدـيـ قـرـنـديـ نـظـرـ اـهـنـ تـاـ جـيـڪـيـ نـهـ فقطـ اـمـيرـ مـلـخـنـ جـيـ مـاـشـنـ کـيـ بـرـ لـاسـ جـهـنـنـ غـرـيـبـ
مـلـخـنـ جـيـ مـاـشـنـ کـيـ بـهـ نـشـاـ بـعـشـيـنـ. * بـلـنـجـاـخـ مـوـهـارـنـ يـاـ شـرـيفـ مـاـشـنـ جـيـ گـهـنـ جـيـ تـهـ
جـاـ نـاهـيـ. تـيـ تـهـ گـهـنـ تـلـوـلـانـ جـهـاـزـ. لـوـرـ وـ روـلـ شـيـ نـظـرـ اـهـنـ تـاـ. * اـنـهـ کـيـ هوـشـ
جـوـ شـيـ شـاـبـنـگـ خـرـاـشـيـ مـيـاـ. هـاـنـ هـوـ وـيـنـجـيـوـنـ پـنهـنـجـيـ خـرـيـدارـ مـاـهـيـنـ وـ هـيـ تـيـاـ آـهـنـ تـاـ
مـوـرـتـنـ جـاـ اـكـهـاـزـ نـاـجـ وـ كـيلـ تـماـشـاـ گـسـ. پـنهـنـجـيـنـ زـالـ کـيـ اـهـوـ هـشـيـ آـيـاـ آـهـنـ تـ وـادـ خـرـيـ تـاـ
اـوـنـ. * مـلـاـكـ کـيـ هـوـكـ وـهـاـنـ بـعـدـ جـهـنـ مـالـشـ بـنـدـ تـيـ تـهـ اـيـوـنـ نـورـ بـهـنـاـ هـوـ جـوـ
هـيـتـائـيـنـ مـنـدـ خـاـشـيـ بـهـتوـ هـوـسـ هـاـنـ اـنـ تـاـبـوـنـ دـانـ کـاـنـ بـهـ وـيـهـيـ رـهـيـسـ. مـلـنـجـرـ ڦـهـ
بـلـيـهـ تـيـ ڪـلـيـ خـارـ وـ وـيـهـارـيـ. اـنـ بـعـدـ اـهـرـيـ شـيـ طـرـحـ جـهـاـزـ تـيـ پـهـلـاـيـاـشـيـنـ. * تـائـلـنـدـ هـيـ
مـعـتـلـ لـاـنـ تـيـ سـمـ مـنـدـ لـسـ سـيـڪـوـ ۾ـوـڪـريـوـنـ اـهـيـوـنـ زـرـخـرـيدـ غـلامـ بـانـيـوـنـ آـهـنـ. جـيـڪـيـ
پـنهـنـجـيـ جـسـ جـيـ حـڪـاشـيـ بـاـهـ نـ بـرـ پـنهـنـجـيـ آـتـاـ کـيـ ڏـيـهـنـ تـيـوـنـ. هـيـ ۾ـوـڪـريـوـنـ پـنهـنـجـيـ
بـوـڙـهـيـ مـاءـ بـيـهـ جـيـ بـرـوـدـشـ لـاءـ بـاـهـرـ جـيـ دـنـيـاـ وـ اـهـنـ تـيـوـنـ. اـنـ وـ بـهـيـتـرـيـوـنـ فـرـيـبـ اـنـ
پـرـهـيلـ گـوـنـاـشـيـوـنـ آـهـنـ. جـيـڪـيـ تـلـيمـ نـهـ جـهـنـ خـرـيـ بـيـ حـاـنـوـ خـرـيـ مـرـخـنـ بـدرـانـ سـاـجـ گـهـيـ
وـ ۾ـكـلـ وـ ٿـيـلـ گـرـاـهـيـنـ کـيـ زـوـ ڏـيـنـ تـيـوـنـ يـاـ پـنهـنـجـوـ جـسـ وـكـلـنـ تـيـوـنـ.